78

yazko

TRUMAN CAPOTE

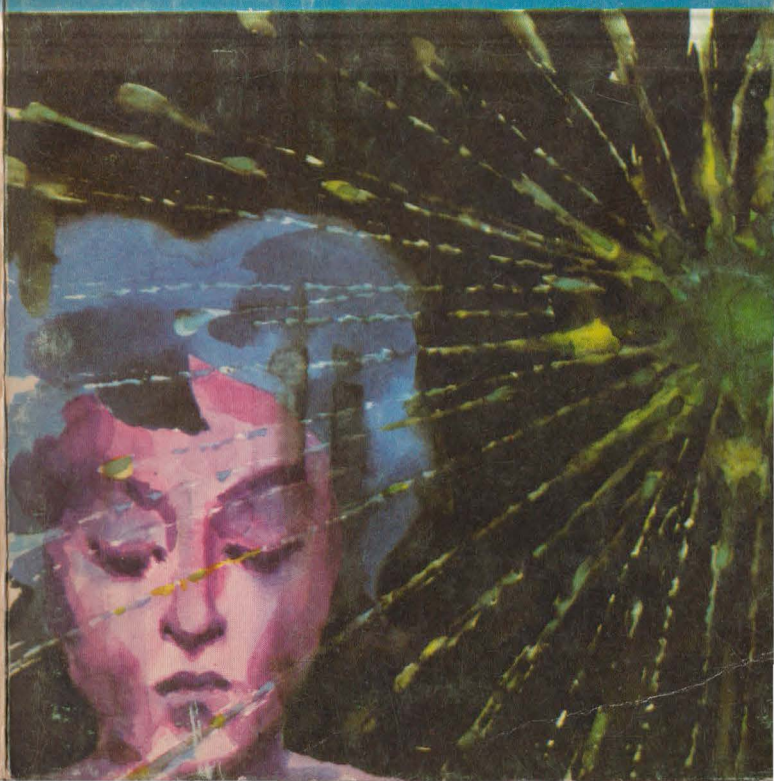
GECE AĞACI

GECE AĞACI

TRUMAN CAPOTE

Öyküler / Çeviren: Memet Fuat Bengü

yazko

GECE AĞACI

öyküler

YAZKO
Türkocağı Cad.
No: 17 Kat: 2
Cağaloğlu-İstanbul

Memet Fuat Bengü'nün bazı çevirileri:

KASIMPATLARI (John Steinbeck) 2. basım
KUYUDAKİ ZENCİ (Erskine Caldwell) 2. basım
ÇİMEN YAPRAKLARI (Walt Whitman)
ATEŞ YAKMAK (Jack London) 3. basım
DENİZİN DEĞİŞTİRDİĞİ (Ernest Hemingway)
MORGUE SOKAĞI CİNAYETİ (Edgar Allen Poe) 5. basım
YOLCULUK (Katherine Mansfield)
ALIN YAZISI (Erskine Caldwell)
YOKSUL İNSANLAR (William Saroyan) 2. basım
DON CRISTOBITA (Federico Garcia Lorca) 2. basım
ÇAĞRILMADAN GELEN (Maurice Maeterlinck)
KULAKTAN KULAĞA (Lady Gregory) 2. basım
İSTİRİDYE İLE İNCİ (William Saroyan) 2. basım
ZAVALLI AUBREY (George Kelly)
MUTLU YOLCULUK (Thornton Wilder) 2. basım

Bu kitap Ağaoğlu Yayınevi tesislerinde
dizildi, basıldı, ciltlendi **27 73 37**
Kapak: Sait Maden
İstanbul, 1981

GECE AĞACI

TRUMAN CAPOTE

Çeviren:
MEMET FUAT BENGÜ

yazko

Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim
Kooperatifi

BAY KÖTÜLÜK

Yüksek ökçelerinin mermer holde çıkardığı sesler ona bir bardağın kayılarına çarptıkça çın çın öten buz taneciklerini hatırlattı; sonra o çiçekler, kapının yanındaki ayaklı vazoda duran güz kasımpatları takıldı gözüne; onlara şöyle bir dokunacak olsa hepsi dökülecek, cam gibi kırılacak, tuzla buz olacaktı, buna emindi; donmuştu o çiçekler; ama ev ılıktı, ne ılığı, sıcaktı bile; gene de soğuktu, Sylvia titredi; gene de soğuktu, kâtibenin yüzündeki karlı tepeler kadar soğuktu: Miss Mozart tepeden tırnağa beyazlar giyiniyordu, sanki bir hastabakıcıydı. Kim bilir belki de gerçekten bir hastabakacıydı; hem o zaman her şey açıklanmış olurdu. Mr. Revercomb, siz delisiniz, bu da sizin hastabakıcınız; sonra bir an düşündü; yok, hayır. Derken uşak atkısını getirdi. Güzel bir adamdı; ince uzun, tatlı, cana yakın bir zenciydi; kırmızımsı derisi çil içindeydi, gözleri boş boş bakıyordu. Kıza kapıyı açtı; tam o sırada, Miss Mozart göründü; uzun, beyaz gömleği holü hışırtılarla doldurdu. «Gene gelirsiniz umarım,» dedi; Sylvia'ya kapalı bir zarf uzattı. «Mr. Revercomb sizden son derece memnun kaldı.»

Dışarda karanlık mavi mavi inmekteydi; Sylvia kasım sokakları boyunca kentin öbür ucuna doğru ilerledi, Beşinci Avenue'nün yukarılarına doğru çıktı, ıssızlığa daldı. Birden aklına eve gitmek için parktan geçmek geldi: bu bir kafa tutma hareketiydi, çünkü Henry ile Es-

telle kent hayatını yakından bildiklerini gösteren tavırlar takınarak ona tekrar tekrar öğüt vermişler, hava karardıktan sonra parktan geçmemesini söylemişledi; Sylvia, anlamıyorsun, çok tehlikeli bir iş bu yaptığın, geceleri parkta dolaşılmaz; bak, Myrtle Calisher'in başına neler geldi. Burası Easton değil, şekerim. Bu son tümceyi ikide bir söylerlerdi. Hep söylerlerdi. Bıkmıştı artık. Ama çalıştığı çamaşır kumpanyasındaki, Snug Fare'deki birkaç daktilo kız bir yana, New York'da onlardan başka tanıdığı yoktu. Onlarla oturmak zorunda olmasa, kendine şöyle küçük bir oda bulabilse rahata kavuşacaktı; basmalarla dolu o apartman katında yaşamak çok sıkıcı bir şeydi; zaman zaman Henry'yi de, Estelle'i de boğmak isteğine kapılıyordu. New York'a niçin gelmişti? Başka nedenler de vardı belki, ama Easton'dan ayrılmasının başlıca nedeni Henry ile Estelle'den, daha doğrusu orada kendisine onlar gibi davrananlardan kurtulmaktı; sırası gelmişken şunu da söyleyelim: Estelle de Cincinnati'nin kuzeyindeki Easton kasabasındandı. Sylvia ile ikisinin çocuklukları birlikte geçmişti. Henry ile Estelle'in birbirlerine düşkünlüğü çekilmez bir şeydi. Namby ile pamby, bootsy ile tootsy; sonra her şeyin bir adı vardı: telefona Tıngırtılı Tillie diyorlardı, kanapeye Bizim Nelle, yatağa Koca Ayı; evet, ya o Bay — Bayan havlular, Erkek — Dişi yastıklar? İnsanın aklını oynatması işten bile değildi. «Oynatmak!» dedi yüksek sesle; parkın sessizliği bu sözü hemen yuttu. Hava pek güzeldi, parktan geçtiğine iyi etmişti; rüzgâr yaprakları hışırdatıyordu; toparlak lambaların ışığı çocukların renkli tebeşirlerle çizmiş oldukları resimleri aydınlatmaktaydı; pembe kuşlar, mavi oklar, yeşil yürekler. Derken, birdenbire, bir çift kötü kelime gibi, yolun kıyısında iki oğlan be-

liriverdi sivilceli yüzlerine yılışık bir gülümseme yayıldı, karanlıkta insanın üstüne doğru yürüyen iki alevi andırıyorlardı; Sylvia onların yanından geçerken bütün vücudunu bir sıcaklığın kapladığını hissetti; sanki bir ateşi yalayarak geçmişti. Oğlanlar hemen dönüp onun arkası sıra gelmeye başladılar; biri elindeki değneği demir parmaklığa sürtüyor, öbürü ıslık çalıyordu: bu sesler kızı durmadan yaklaşan bir motorun uğultusu gibi sarmaktaydı; derken çocuklardan biri, «Hey, ne acele ediyorsun?» diye seslenince, Sylvia'nın dudakları aralandı, derin bir soluk aldı. Sakın ha, diye düşündü, cevap vermeye gelmezdi, çantasını bir yana fırlatıp koşmayı düşündü. Tam o anda, yolun başka bir yolla birleştiği bir yerde, köpeğini gezdiren bir adamla karşılaştılar; parkın kapısını bulana kadar kız o adamın arkasından ayrılmadı. Atlattığı bu tehlikeyi Henry ile Estelle'e anlatacak olsa, ikisi de bayağı sevinirler, «Biz sana söylemedik mi?» diye başlarlardı; sonra, dahası var, Estelle eve bir mektup yazıp hepsini ballandıra ballandıra anlatır, onun üzerine de bütün Easton'a Sylvia'nın Central Park'da zorla bilmem ne edildiği yayılırdı. Yol boyunca hep New York'un kötülüklerini düşündü: birbirini tanımayan bir sürü insan, her an bir ahlaksızlıkla karşılaşma korkusu, bütün gece sönmeyen ışıklar, ardı arası kesilmeyen ayak sesleri, yeraltı trenine giriş, numaralı kapılar (3 c).

«Sst, şekerim,» dedi Estelle; mutfaktan başını uzatmıştı. «Bootsy ders çalışıyor.» Henry ders çalışıyordu; oturma odasında kitaplarının üzerine kapanmıştı; Columbia'da hukuk öğrencisiydi; Sylvia, Estelle'in isteğine uyarak ayakkaplarını çıkardı, parmaklarının ucuna basa basa yürüdü. Odasına girince kendini yatağının üstüne attı, gözlerini yumup ellerini yüzü-

ne kapadı. Gerçekten yaşamış mıydı bugünü? Yetmiş sekizinci sokaktaki o koca evde gerçekten Miss Mozart diye, Mr. Revercomb diye insanlar var mıydı?

«Ee, şekerim, neler oldu bakalım bugün?» Estelle kapıyı vurmadan girmişti içeri.

Sylvia dirseklerinin üstünde doğruldu. «Hiç. Doksan yedi mektup daktilo ettim, o kadar.»

«Ne mektubu, şekerim?» diye sordu Estelle; Sylvia'nın fırçasını alıp saçlarını fırçalamaya başladı.

«Ah, artık, ne mektubu olacak? Snug Fare, bilim ve endüstri önderlerinin pek beğenecekleri, her vücuda uygun iç çamaşırları.»

«Aa, şekerim, hemen kızma öyle. Bayağı şaşıyorum senin bu haline. Öfken burnunda. Ay! Niye yeni bir fırça almıyorsun? Saçlar hep düğümlenmiş bunun kıllarına...»

«Çoğu senin saçın.»

«Ne dedin?»

«Hiç.»

«Ah, ben de bir şey söyledin sandım. Her neyse, dediğim gibi, en iyisi senin bu işten çıkman, her akşam eve barut gibi dönüyorsun. Dün gece Bootsy'ye de açtım bunu, o da tıpkı benim gibi düşünüyor; Bootsy, dedim, bana kalırsa Sylvia bir an önce evlenmeli; duygulu, çabuk heyecanlanan kızlar sinir gerginliğine hiç gelemezler. Hem ne diye evlenmeyesin! Hani, belki, pek o kadar güzel sayılmazsın, ama gözlerin güzel, sonra akıllı, bilgilisin, gerçekten cana yakın bir halin var. Okumuş kimselerin bayılacağı bir kızsın. Öyle sanıyorum ki senin de canın ister, şey... Bak, ben Henry ile evlendiğimden beri ne kadar değiştim. Bizi gördükçe kendini büsbütün yalnız hissetmiyor musun? Şunu da söyleyeyim, şekerim, geceleri bir erkeğin kolları arasında yatmak kadar güzel bir şey olamaz yeryüzünde, hani öyle...»

«Estelle! Sus artık!» Sylvia yatakta doğrulmuştu, yanakları allık sürmüş gibi kıpkırmızıydı, kızgınlıktan titriyordu. Sonra dudağını ısırdı, gözlerini yumdu. «Bağışla,» dedi, «kendimi tutamadım, bağırdım. Böyle şeyler söyleme bana.»

«Zararı yok,» dedi Estelle; aptal aptal, şaşkın şaşkın gülümsedi. Sonra yanına gidip Sylvia'yı öptü. «Anlıyorum, şekerim. Çok yorgunsun. Yemek de yememişsindir. Haydi mutfağa gel de, sana yumurta pişireyim.»

Estelle yumurtaları önüne koyduğu zaman, Sylvia büyük bir utanç duydu; ne olursa olsun, Estelle gene de ona elinden geldiği kadar iyi davranıyordu, hep onun iyiliğini düşünüyordu; Sylvia az önceki konuşmalarını unuttturmak ister gibi, «Bugün tuhaf bir şey oldu,» dedi.

Estelle elinde kahvesiyle onun karşısına oturdu; Sylvia devam etti: «Nasıl anlatacağını bilemiyorum. Çok tuhaf bir şey. Ama — evet, öğle yemeğini Automat'da yedim bugün, oturduğum masada üç adam vardı. Bana hiç aldırmadan her türlü şeyi konuştular. Adamlardan biri sevgilisinin gebe kaldığını söyledi, çocuğu aldırmak için gereken parayı nereden bulacağını bilemiyormuş. Yanında oturan ikinci adam, Satacak hiçbir şeyin yok mu? diye sordu. Yokmuş. Bunun üzerine üçüncü adam (bu, öbür ikisine pek benzemeyen, daha terbiyeli bir adamdı) söze karışarak, Yanılıyorsunuz, dedi, satacak bir şeyiniz var: düşleriniz. Ben bile güldüm, ama adam başını salladı, ciddi bir sesle, Gülmeyin, dedi; söylediği doğruymuş, karısının halası, Miss Mozart, düş satın alan zengin bir adamın yanında çalışıyormuş — her isteyen gidip o adama düşlerini satabilirmiş. Adamın adını, adresini bir kâğıda yazdı, arkadaşına verdi; ama arkadaşı kâğıdı masanın

üstüne bıraktı. Öyle saçma şeylere inanmam ben, dedi.»

«Ben de inanmam,» diye atıldı Estelle.

«Bilmem,» dedi Sylvia; bir sigara yaktı. «Nedense bir türlü aklımdan çıkmadı bu konuşma. Kâğıdın ortasında A.F. Revercomb yazılıydı, adres de şuydu: Doğu Bölümü, Yetmiş Sekizinci Sokak. Sadece bir an bakmıştım kâğıda, ama bir türlü... Bilmiyorum, nedense bir türlü unutamadım onu. Başıma ağrılar girmeye başladı. Bunun üzerine işten erken çıktım...»

Estelle son derece yavaş bir hareketle kahve fincanını elinden bıraktı. «Şekerim, beni dinle, bu herife, bu Revercomb delisine gittiğini söylemek istemiyorsun, değil mi?»

«Öyle bir şey demedim,» dedi Sylvia; bir an şaşkın şaşkın baktı. Bütün bunları ona söylemekle hiç de iyi etmediğini anlamıştı. Estelle hayal kuramayan bir insandı, bu anlattıklarını anlayamazdı. Gözlerini kıstı, bir yalan söylemeye hazırlandığı zaman gözleri hep böyle kısılırdı. «Önce gidecektim, ama sonra birden aklım başıma geldi, vazgeçtim, çok saçma bir şeydi doğrusu; sokaklarda dolaşırım daha iyi dedim kendi kendime.»

«Akıllıca hareket etmişsin,» dedi Estelle; bulaşıkları musluğun taşına koyuyordu. «Bir düşün, neler gelebilirdi başına. Düş satın almak! Duyulmamış şey! Ah, ah, şekerim, burası Easton değil.»

Yatmadan önce Sylvia bir uyku hapı aldı, kırk yılda bir yapardı bu işi; ama o gece başka türlü uyuyamazdı, kafası durmadan işliyor, beyninde düşünceler birbirini kovalıyordu; sonra, birden, tuhaf bir üzüntüye kapıldı, sanki bir şey kaybetmişti, sanki üstünden, ya da içinden, düşüncelerinden, ruhundan bir şey çalınmıştı, sanki parkta karşılaştığı çocuklar (ken-

diliğinden olagelen bir hareketle elektriği yaktı) çantasını kapıp kaçmışlardı. Miss Mozart'ın verdiği zarf çantasında öylece duruyordu, unutmuştu o zarfı. Hemen alıp açtı. İçinden bir kâğıt paraya sarılmış mavi bir mektup çıktı; mektupta sadece şunlar yazılıydı: **Bir düş karşılığı, 5 dolar.** Şimdi inanmıştı işte; hepsi gerçekti, Mr. Revercomb'a bir düş satmıştı. Ne kadar kolaydı. Işığı söndürürken sessiz sessiz güldü. Haftada iki düş satsa, bir düşünün, neler yapabilirdi: kendi evi olurdu o zaman; kafasında bu düşünceyle uykuya doğru gidiyordu; rahatlık bir alev gibi her yanını sarmaktaydı; sonra, sönen bir lambanın ışıkları titreşti; sonra, daha derine, daha derine. Dudakları, kolları: çekiliyor, kasılıyor, derinlere doğru iniyor; birden bir huzursuzluk duyarak üstündeki battaniyeyi tekmeleyip açtı. Bu soğuk kollar, erkek kolları Estelle'in söylediği kollar mıydı? Uykusunun derinliklerinden gelen dudaklar kulağında gezindi; Mr. Revercomb'un dudaklarıydı bunlar. Fısıltı gibi bir ses: Anlatacak mısın? diye sordu.

Onu bir hafta sonra tekrar gördü; aralık ayının başında, bir pazar günü, öğleden sonra. Evden sinemaya gitmek için çıkmıştı, ama, nasıl olduysa, kendini Madison Avenue'de buldu, Mr. Revercomb'un sokağından iki sokak aşağıda. Soğuk, boz renkli bir gündü; rüzgâr diken gibi saplanıyor, yakıyor, ısırıyordu; dükkânların vitrinlerinde yapma karların arasında cam oyuncaklar, Noel oyuncakları pırıl pırıl parlıyordu: Sylvia onları görünce büyük bir üzüntüye kapılmıştı, tatili hiç sevmezdi, o günlerde büsbütün yalnız kalıyordu. Vitrinlerden birinde gördüğü bir şey onu olduğu yere mıhladı. İnsan boyunda, elektrikli bir Noel Baba, elini göbeğinin üstüne vura vura bir öne bir arkaya gidip geliyor, kahkahalarla gülüyordu.

Çıkardığı sesler kalın camın dışından bile duyulmaktaydı. Öylece durmuş bakan Sylvia, her an azıcık daha kötü bir yaratık olarak görüyordu onu; sonunda titreyerek arkasına döndü, Mr. Revercomb'un evine giden sokağa saptı. Mr. Revercomb'un evi bildiğimiz kent evlerindendi, birçoklarına oranla belki azıcık süssüzdü, azıcık donuktu, gene de ulu görünüşlü bir evdi. Kışın etkisiyle sararmaya yüz tutmuş olan sarmaşıklar pencerelerin çevresini bütünüyle kaplamış, kapının üzerindeki iplere sarılmıştı. Kapının iki yanında taştan yapılma iki küçük aslan heykelciği vardı, kör kör bakan iki aslan. Sylvia durup derin bir nefes aldı, sonra zile bastı. Mr. Revercomb'un soluk yüzlü, güzel zencisi onu tanıdı, tatlı tatlı gülümsedi.

İlk gelişinde bekleme odasında tek başına oturmuştu. Bu kez başkaları da vardı: çeşit çeşit kadınlar, bir de son derece sinirli, böcek gözlü bir delikanlı. Sanki bir doktorun bekleme odasındaydılar, sanki o delikanlı çocuğunun doğmasını bekleyen bir baba, ya da bir sinir hastasıydı. Sylvia onun yanına oturdu; delikanlı kıpır kıpır gözleriyle bir an soydu kızı, ama gördüklerine saplanıp kalmadı, başını gene öteye çevirdi, beğenmemiş olacaktı; Sylvia buna pek sevindi. Derken bütün kadınların kendisini süzdüklerini hissetti; koca koca bitkilerle dolu olan odanın gölgeli, titrek aydınlığında, acı acı bakan, soğuk, katı gözler; hele bir kadın vardı ki, o artık büsbütün düşmanca bakıyordu. Aslında yüzü bayağı güzeldi, tatlıydı, ama Sylvia'ya bakarken, kıskançlığının etkisiyle, her an azıcık daha çirkinleşiyordu. Dişlerini gösteren, saldırmaya hazırlanan bir yaratığı yatıştırmak ister gibi boynundaki delik deşik kürkü okşayıp duruyor, gözlerini kızdan hiç ayırmıyordu; Miss Mozart'ın yerleri sarsan ayak sesleri duyulana kadar bu böyle-

ce devam etti. O ayak seslerini duyar duymaz, ürkek öğrenciler gibi, hepsi bir anda toparlanıp kendilerine çekidüzen verdiler, önlerine baktılar. «Siz, Mr. Poker,» dedi Miss Mozart, «sıra sizde!» Mr. Poker ellerini birbirinin içinde sıktı, gözlerini açıp kapadı, kadının arkası sıra yürüdü. Yarı karanlık odada kalanlar, havada uçuşan tozların yere inişi gibi, yavaş yavaş çöktüler, yayıldılar.

Dışarda yağmur başladı; camlardan süzülen damlaların gölgeleri duvarlara vurdu; Mr. Revercomb'un genç uşağı odaya girdi, şömine-deki odunları tutuşturdu, masalardan birinin üstüne çay fincanlarını dizdi, semaveri hazırladı. Ateşin yanında oturan Sylvia'yı bir sıcaklık sardı, yağmurun hiç değişmeyen uğultusuna bu sıcaklık da katılınca kızın uykusu geldi; başı yana düştü, gözleri kapandı; uykuyla uyanıklık arasında öylece kalakaldı. Uzun bir zaman evin pırıl pırıl sessizliğini sadece bir saatin pürüzsüz, tertemiz tıkırtısı bozdu. Sonra, birdenbire, holde bir gürültü koptu, yer yerinden oynadı, kalın, kaba bir ses gürledi: «Oreilly'ye karşı koymak, ha? Hem de gülünç bir uşak yapacak bu işi, öyle mi?» Fıçı biçimli, tuğla rengi yüzlü, kısa boylu bir adam girdi odaya; sarhoştu, bir o yana bir bu yana sallanıyordu. «Oh, oh, oh,» dedi; sesini alçaltmıştı; «bütün bu bayanlar benden önce, ha? Ama Oreilly çelebi adamdır, Oreilly sırasını bekler.»

«Burada değil, dışarda bekleyecek o sırasını,» dedi Miss Mozart; arkasından usulca gelip adamın yakasını sımsıkı tutuvermişti. Oreilly'nin yüzü büsbütün kızardı, gözleri dışarı uğradı, «Boğuluyorum,» diye inledi; sarı yeşil elleri meşe ağacının kökleri gibi güçlü olan Miss Mozart, parmaklarının arasındaki boyunbağını büsbütün sıkıp adamı ite kaka sokak kapısına doğru sürükledi; sonra kapı gürültüy-

le kapanınca bütün ev sarsıldı: bir çay fincanı şıngırdadı, yıldızçiçeğinin kurumuş yaprakları döküldü. Kürklü kadın ağzına bir aspirin attı. «İğrenç bir şey,» dedi; Miss Mozart ellerini birbirine sürtüp silkeleyerek önlerinden geçti; Sylvia'dan başka bütün kadınlar ona sevgi dolu gözlerle, hayran hayran bakıp gülümsediler.

Sylvia, Mr. Revercomb'un evinden çıktığı sırada yağmur iyice bastırmış, hava kararmaya yüz tutmuştu. Bir taksi bulabilir miyim diye çevresine bakındı; sokak bomboştu, kimsecikler yoktu; ama, hayır birisi vardı, içerde gürültü çıkaran sarhoş adam oracıkta duruyordu. Arkadaşsız kalmış bir sokak çocuğu gibi yolun kıyısındaki bir otomobile dayanmış, elindeki lastik topu yere vurup tutuyordu. «Bak, küçük,» dedi, Sylvia'ya, «bak, bir top buldum. Talihim açılıyor galiba, ha, ne dersin?» Sylvia gülümsedi; ondan korkmuyordu; kabadayıydı ama kötü bir adam değildi; yüzündeki üzgün yılışıklıkla boyasız bir palyaçoya benziyordu. Kız Madison Avenue'ye doğru yürüdü; Oreilly elindeki topu havaya ata tuta onun arkasına takıldı. «Herkes güldü içerde benim halime, değil mi?» dedi. «Böyle şeyler yapınca oturup bir güzel ağlamak geliyor içimden.» Uzun zaman yağmur altında kalmış, epeyce ayılmıştı. «Ama onun da öyle gırtlağımı sıkması hiç doğru değildi; canı çıkasıca, haydut gibi kadın. Ben birbirinden kabadayı sürüyle kadın gördüm; kızkardeşim Berenice en azgın boğaları dağlardı; ama bu Miss Mozart hepsini bastırdı. Mark Oreilly'ye sorarsan, sonunda elektrikli sandalyeyi boylayacak bu kadın.» Dudaklarını şaplattı. «Hem bana böyle davranmaya hakları da yok. Bütün bunlar o herifin yüzünden geldi başıma. Başlangıçta da fazla varlıklı bir insan değildim doğrusu, ama o büsbütün boşalttı beni; bomboş bir insanım artık, küçük, bomboş

bir insan.»

«Çok yazık,» dedi Sylvia; ama adamın ne demek istediğini anlamamıştı bile. «Siz palyaço musunuz, Mr. Oreilly?»

«İdim,» dedi adam.

Bu sırada Madison Avenue'ye çıkmışlardı; Sylvia taksi aramaktan vazgeçmişti; bir zamanlar palyaço olan bu adamla yan yana, yağmurda yürümek istiyordu. «Küçükken yalnız palyaço taklidi bebekleri severdim,» dedi. «Odam bir sirk gibiydi.»

«Palyaçoluktan başka işler de yaptım. Sigortacılık ettim.»

«Öyle mi!» dedi Slyvia; bayağı şaşalamıştı. «Şimdi ne iş yapıyorsunuz?»

Oreilly sinsi sinsi güldü, topu her zamankinden daha yükseğe fırlattı; sonra yakaladı, kollarını iki yanına bıraktı, ama başını önüne eğmedi, gözlerini bulutlardan ayırmadı. «İşim gücüm gökyüzüne bakmak,» dedi. «Orada, maviliklerde, elimde çantam dolaşıp duruyorum. Yeryüzünde gidecek hiçbir yeri olmayan insanlar hep oraya gelirler. Benim ne işim olabilir bu gezegende? Çaldım, dilendim, düşlerimi sattım — bütün paramı viskiye verdim. Elinde şişe olmayan bir insan maviliklerde dolaşamaz. Böylece şu noktaya geliriz: senden bir dolar borç istesem, bebek, bu isteğimi nasıl karşılarsın?»

«İyi karşılarım,» dedi Sylvia; şöyle bir durdu, nasıl devam edeceğini kestiremiyordu. Çok yavaş yürüyorlardı; bardaktan boşanırcasına yağan yağmur sanki onları bütün dünyadan ayırmış, kucağına almıştı; sanki Sylvia'nın yanında çocukluk günlerinin o güzel bebeklerinden biri vardı, doğanın yasalarına aldırmayıp büyümüş, insanlaşmış bir bebek; Sylvia adamın elini tuttu: maviliklerde dolaşan sevgili palyaço. «Bir dolarım yok ki. Topu topu yet-

miş sent'im var.»

«Ben darılmam,» dedi Oreilly. «Ama merak ettim doğrusu, bu kadar az mı para veriyor bugünlerde?»

Sylvia onun ne demek istediğini anlamıştı. «Hayır, hayır — ben düş satmadım bugün.» Neden satmadığını açıklamaya girişmedi; çünkü kendisi de bilmiyordu, anlayamamıştı. Mr. Revercomb'un külrengine bürünen görünmezliğiyle karşı karşıya dururken (hiç yanılmayan, terazi gibi doğru bir adam; doktor odalarının kokuları içinde; dümdüz, boz renkli gözleri, alelade yüzünde iki tohum gibi, iki mercek gibi, iki çelik parçası gibi) bütün düşlerini unutuvermişti Sylvia, hiçbirini hatırlayamıyordu; bunun üzerine parkta arkasına takılan iki oğlanı, salıncakların arasında onu nasıl kovaladıklarını anlattı. «Dur, dedi, susturdu beni; çeşit çeşit düşler vardır, dedi, ama bu gerçek bir düş değil, bunu siz uyduruyorsunuz. Nasıl anladı dersiniz? Başka bir düş anlattım ona; içinde kendisi de vardı, yükselen balonların, alçalan ayların arasında bir gece bana nasıl sarıldığını anlattım. İçinde kendisinin de bulunduğu düşlerden hiç hoşlanmadığını söyledi.» Düşleri steno ile not eden Miss Mozart, Mr. Revercomb'un bu sözü üzerine ayağa kalkmış, bir başkasını çağırmaya hazırlanmıştı. «Bir daha oraya gideceğimi hiç sanmıyorum,» dedi kız.

«Gidersin,» dedi Oreilly. «Bak, ben bile gidiyorum, hem de Bay Kötülük'ün benimle alışverişi çoktan bitmiş olduğu halde.»

«Bay Kötülük mü? Neden öyle diyorsunuz ona?»

Kafadan kontak Noel Baba'nın bir öne bir arkaya gidip gelerek kahkahalarla güldüğü köşeye varmışlardı. Kahkahalar yağmur sesleriyle dolu caddeye vururken, renk renk ışıklarla yıkanan kaldırımda koca bir gölge sallanıp du-

ruyordu. Oreilly, Noel Baba'ya sırtını döndü, gülümsedi, «Ona Bay Kötülük diyorum,» dedi, «çünkü o, Bay Kötülük'ün ta kendisi. Bay Kötülük. Kim bilir, belki de sizinkiler ona başka bir ad takmışlardır; ama adı ne olursa olsun, o hep aynı adamdır; sen de bılirsin onu herhalde. Bütün analar çocuklarına anlatırlar onu: ağaç kovuklarında yaşar, gecenin geç saatlerinde bacalardan girer evlere, mezarlıklarda saklanır, tavan aralarında dolaşır. Orospu çocuğu, hem hırsızlık eder, hem de korkutur insanı: her şeyinizi alır elinizden, her şeyinizi, düşlerinizi bile. Uuuh!» diye bağırdı; Noel Baba'yı gölgede bırakan bir kahkaha attı. «Şimdi anladın mı onun kim olduğunu?»

Sylvia evet anlamına başını salladı. «Anladım. Biz başka bir şey derdik ona evde. Aklıma gelmiyor bir türlü. Üstünden yıllar geçti.»

«Ama nasıl bir adam olduğunu hatırladın, değil mi?»

«Evet, hatırladım.»

«Öyleyse sen de Bay Kötülük de, olsun bitsin,» dedi adam; topunu yere vura tuta kızdan uzaklaştı. «Bay Kötülük.» Sesi bir böcek uğultusu gibi alçaldı, kısıldı. Ba-ay-Kö-tü-lük...»

Estelle'e bakmak çok zordu, çünkü pencere nin önünde durmuştu, pencerede ise rüzgârlı bir güneş vardı, ışık Sylvia'nın gözlerini kamaştırıyor, acıtıyordu; camın ardı arası kesilmez tıkırtısı dayanılır gibi değildi. Üstelik Estelle öğüt veriyordu. Hımhım sesi gırtlağı paslı tıraş bıçaklarıyla doluymuşçasına tatsız çıkıyordu. «Bir görebilsen kendi halini,» diyordu. Yoksa bu çok daha önce söylemiş olduğu bir söz müydü? Boş ver. «Ne oldu sana böyle, bir türlü anlayamıyorum: elli kilo bile yoksun, kemiklerin sayılıyor, damarların fırlamış, ya saçların! Koca tüylü fino köpeklerine dönmüşsün.»

Sylvia elini alnında gezdirdi. «Saat kaç, Estelle?»

«Dört,» dedi kadın; kolundaki saate bakacak kadar bir ara verdikten sonra söylemişti bunu. «Saatin ne oldu senin?»

«Sattım,» dedi Sylvia; yalan söyleyemeyecek kadar yorgundu. Hem aldırmıyordu artık. Pek çok şey satmıştı, kunduz derisi kürküne, altın işlemeli gece çantasına bile acımamıştı.

Estelle kafasını salladı. «Ne diyeceğimi bilemiyorum, şekerim, ne diyeceğimi bilemiyorum. Okulu bitirdiğin gün annen vermişti o saati sana. Çok ayıp,» dedi; dudaklarını büzüp yaşlı kadınlar gibi sesler çıkardı; «hem yazık, hem ayıp. Bizden niçin ayrıldığına da bir türlü aklım ermiyor. Gene de kendi bileceğin iş; ama nasıl oldu da bizden ayrılabildin, bu... bu...?»

«Bu çöplük için,» dedi Sylvia; tümceyi onun yerine tamamlamıştı. Doğu bölümünde İkinci ile Üçüncü Avenue'lerin arasındaki altmış bilmem kaç numaralı sokakta, eşyasıyla kiraya verilen küçük bir odadaydılar. Bir yanda bir divan, öbür yanda da eski mi eski bir konsol vardı, üstündeki ayna tıpkı perde inmiş bir göze benziyordu; pencere bir taneydi, büyük, boş bir arsaya bakıyordu (oyunlar oynayan, çılgınca koşan çocukların sesleri, gürültüleri gelmekteydi), sonra ta uzakta, gökyüzüyle yeryüzünü ayıran çizginin sonunda bir ünlem işareti gibi yükselen, kapkara bir fabrika bacası görünüyordu. Bu fabrika bacası sık sık girerdi düşlerine; her girişinde de Miss Mozart'ı bir coştururdu; kadın bir an gözlerini yazısından ayırarak, «Erkeklik organı,» diye mırıldanır, sonra gene işine devam ederdi. Odanın içi karmakarışıktı; hiçbiri sonuna kadar okunmamış olan bir sürü kitap, günü geçmiş gazeteler, portakal kabukları, yemiş koçanları, çamaşırlar hep yerlere saçılmıştı, konsolun yanında tepe-

taklak olmuş bir pudra kutusu duruyordu.

Estelle kendine yol açıp ilerledi, divanın kıyısına oturdu. «Şekerim, senin için ne kadar üzüldüğümü bilemezsin. Diyeceğim, benim de gururum var elbette, hani beni istemezsen sana zorla arkadaşlık edecek değilim; ama böyle hiç neden yokken bizden ayrılmaya, sonra da bir aydan fazla bir zaman ortadan kaybolmaya hakkın yok sanıyorum. Bugün Bootsy'ye de söyledim, Bootsy, dedim, tuhaf bir duygu var içimde, Sylvia'nın başına kötü bir iş geldi galiba, dedim. Çalıştığın yere telefon edip dört haftadır işe gitmediğini öğrenince büsbütün korktum, kaynar sular döküldü başımdan aşağı. Ne oldu, kovuldun mu yoksa?»

«Evet, kovuldum.» Sylvia doğruldu. «Ne olursun, bırak şimdi bunları, Estelle — hemen giyinmem, hazırlanmam gerek; birisiyle buluşacağım.»

«Dur bakalım hele. Bana her şeyi anlatmadan bir yere gidemezsin. Ev sahibi kadın geceleri uykuda gezdiğini söylüyor...»

«Niçin konuştun sen onunla? Niye beni izliyorsun böyle?»

Estelle'in gözleri kısıldı, nerdeyse ağlayacaktı. Sylvia'nın elini okşadı. «Söyle, şekerim, bir erkek yüzünden mi?»

«Bir erkek yüzünden, evet,» dedi Sylvia; sesinde bir kahkaha havası vardı.

«Doğru bana gelmeliydin,» dedi Estelle; içini çekti. «Erkekleri bilirim ben. Senin için utanılacak bir şey yok bunda. Bir erkek isterse yeryüzünde her şeyi unutturabilir bir kadına. Henry geleceğin büyük avukatlarından biri olmasaydı, hayatta böyle sağlam adımlarla yürümeseydi, değil mi, ben gene severdim onu, hiç çekinmeden bağlanırdım ona, bir erkeğe sarılmanın tadını bilmeyen kadınların bir türlü akıl erdiremeyecekleri şeyler yapardım, her

şeyi göze alırdım onun için. Gene de şunu söylemeden edemeyeceğim, şekerim, kim olduğunu bilmiyorum ama, bu adamın seni kandırdığı yüzde yüz.»

«Öyle bir ilgi değil bizimkisi,» dedi Sylvia; kalktı, konsolun karmakarışık çekmelerinde çoraplarını arayıp buldu. «Aşk yok işin içinde. Hem sen bunları unut daha iyi. Güzel güzel git otur evinde, büsbütün unut beni.»

Estelle ona dikkatli dikkatli baktı. «Beni korkutuyorsun, Sylvia; gerçekten korkutuyorsun beni.» Sylvia güldü, giyinmeye devam etti. «Evlenmen gerektiğini söylemiştim sana bir gün, bilmem hatırlıyor musun?»

«Oh, oh. Şimdi sen beni dinle.» Sylvia kadına döndü; dudaklarının arasında tokalar vardı; konuşurken onları birer birer alıp saçlarına taktı. «Evlen diyorsun bana, sanki o zaman her şey düzelecekmiş gibi; peki, bu düşünceni kabul ediyorum, doğru söylüyorsun. Ben de sevilmek isterim elbette; kim istemez ki? Haydi bu işe aklım yattı diyelim, evleneceğim adam nerede? Gelirken yolda çukura düşmüş olacak. Ben, New York'da erkek yok, derken şaka etmiyorum — hem varsa bile, nerede tanışacağım onlarla? Bugüne kadar bu kentte karşılaştığım, gözüme kestirdiğim, güzel bulduğum erkeklerin hepsi ya evli, ya evlenemeyecek kadar yoksul, ya da kafadan kontaktılar. Burada âşık olunmaz; aşktan bıkan kimseler gelmeli buraya. Gene de evlenecek birini bulabilirim sanıyorum; ama evlenmek istemiyorum ben. İstiyor muyum dersin?»

Estelle omuz silkti. «Peki, ne istiyorsun?»

«Hiçbir zaman elde edemeyeceğim şeyler.» Son tokasını da saçına taktı, aynanın karşısında kaşlarını düzeltti. «Benim daha önce verilmiş bir sözüm var, Estelle, haydi git artık.»

«Seni böyle bırakamam,» dedi Estelle; eliyle

odanın halini gösterdi. «Sylvia, sen benim çocukluk arkadaşımsın.»

«Ya, işte sorun bu kadar açık: artık çocuk değiliz; hiç olmazsa, ben çocuk değilim. Hayır, istemiyorum; git evine, bir daha da buraya gelme. Beni unut, büsbütün çıkar aklından.»

Estelle mendilini gözlerine bastırdı; kapının yanına vardığı sırada hıçkıra hıçkıra ağlamaktaydı. Sylvia pişmanlık duygusuna katlanabilecek durumda değildi: kötülüğünü daha ileri götürmekten başka bir şey yapamazdı o anda. «Koş,» dedi; Estelle'in arkası sıra hole çıkmıştı; «koş, mektuplar döşen eve, yaz yazacağını, ne istersen yaz benim için!» Estelle öbür odaların kiracılarını dışarı uğratan bir çığlık atarak merdivene saldırdı, ağlaya ağlaya, uçar gibi indi basamakları.

Sylvia odasına girdi, ağzının içi zehir gibiydi, bir şeker alıp emmeye başladı; büyükannesi sinirlendiği zaman hep böyle yapardı. Sonra yere diz çöküp yatağın altına saklamış olduğu puro kutusunu çıkardı. Kutunun kapağı açılınca «Oh How I Hate ta Get up in the Morning» şarkısı çalmaya başladı; ama sesler iyice falsoluydu. On dördüncü yaş gününde ağabeysi yapmıştı ona bu kutuyu. Şekeri emerken büyükannesi gelmişti aklına, şarkıyı işitince ağabeysini hatırladı, oturdukları evin odaları sıra sıra geçti gözlerinin önünden, birbirinden karanlık odalar, içlerinde bir ışık gibi dolaşan küçük Sylvia: merdivenden yukarı, merdivenden aşağı, içeri, dışarı, oradan oraya koşan bir kız; havada ilkyazın tatlılığı, leylak kokularının bir gölge gibi yayılışı, verandadaki salıncaklı kanapenin gıcırtısı. Hepsi gitti, diye düşündü Sylvia, teker teker andı adlarını, bir başıma kaldım yeryüzünde, yapayalnızım artık. Şarkı durdu. Ama kızın kafasında devam etti; arsada oynayan çocukların gürültüsünü bastırarak

devam etti. Okumaya başladığı zaman bile durmadı. Kutunun içinden çıkardığı küçük bir not defterini okuyordu. Düşleri yazılıydı o defterde; başka türlü hatırlayamayacağı kadar çok düş görmekteydi. Mr. Revercomb'a üç kör çocuğu anlatacaktı. Beğeneceğini sanıyordu. Adamın verdiği para anlatılan düşe göre değişirdi, bu en aşağı on dolarlık bir düştü. Puro kutusunun şarkısı onunla birlikte merdiveni inip sokağa çıktı; Şu şarkı bitse artık, diye düşündü Sylvia.

Noel Baba'nın vitrini değişmişti; gene öyle sinir bozucu bir şey almıştı onun yerini. Mr. Revercomb'a geç kalmış bile olsa, Sylvia o vitrinin önünde bir dururdu; o gün de durdu. Cam gözlü, alçıdan yapılma bir kız bir bisiklete binmiş, pedalları bütün hızıyla çeviriyordu; tekerleklerin telleri görünmüyordu ama, bisiklet yerinden bile kıpırdamıyordu tabii: bunca uğraşmaya, didinmeye karşılık zavallı kız hiçbir yere gidemiyordu. Gerçekten acıklı bir durumdu bu insanoğlu için; Sylvia o kızı tıpkı kendine benzetiyordu; o yüzden de her görüşünde yüreği burkuluyordu. Puro kutusu kafasında güm güm ötmekteydi: şarkı, ağabeysi, ev, bir okul dansı, ev, şarkı! Mr. Revercomb duymaz mıydı acaba bu şarkıyı? Delici bakışları hepsini duyduğunu gösteriyordu. Gene de beğenmişti kızın anlattığı düşü; Sylvia kapıdan çıkarken, Miss Mozart içinde on dolar olan bir zarf tutuşturdu eline.

«Bir düşe tam on dolar aldım,» dedi Sylvia, Oreilly'ye; Oreilly ellerini ovuşturarak: «İyi! Çok iyi!» dedi. «Ama benim talihime de diyecek yok, bebeğim — daha önce gelmeliydin buraya; hani ben kötü bir iş yaptım da onun için söylüyorum. İçki satan dükkânlardan birine girdim, ortada duran bir şişeyi kaptığım gibi kaçtım.» Sylvia inanmamıştı; bunun üzerine

adam önü bir çengelli iğneyle tutturulmuş olan pardesüsünün altından, yarılanmış bir Bourbon şişesi çıkardı. «Sonunda başına bir iş açılacak senin,» dedi kız, «ben ne yaparım o zaman? Sensiz kalırsam ne olur benim halim?» Oreilly güldü; bir su bardağına bir içimlik viski koydu. Herkesin kendi işini kendi gördüğü, bütün gece kapanmayan lokantalardan birindeydiler; mavi aynaların, duvarlardaki kötü kötü resimlerin ortasında boğucu bir parlaklığa bürünmüş olan bir sürü yiyecek. Sylvia'nın hiç sevmediği bu lokantada sık sık buluşup yemek yerlerdi; kız daha fazla para harcayabilecek durumda olsaydı bile, başka bir yere gitmeleri olanaksızdı; birlikte gezmeleri tuhaf karşılanıyordu: bir genç kız ile ayakta zor duran bir sarhoş. Burada da bazı bazı müşteriler onlara merakla bakarlardı; bu bakışlar azıcık uzadı mı, Oreilly şöyle bir doğrulup, «Merhaba,» derdi, «merhaba, güzelim, daha önce bir yerde görmüştük galiba birbirimizi. Gene o barda mı çalışıyorsun?» Ama çoğu zaman kimse rahatsız etmezdi onları; sabahın saat ikisine, üçüne kadar orada oturup konuştukları olurdu.

«İyi ki kimse bilmiyor Bay Kötülük'ün sana on dolar verdiğini. Yoksa birinden biri tuttururdu, benden çaldı o düşü diye. Benim başıma geldi bir kere. Bir sürü içi boşalmış zavallı, hepsi öyle; düş satıcıları; önüne geleni yutmaya hazır, tıpkı köpek balıkları gibi; oyunculardan, palyaçolardan, iş adamlarından bile daha kötü onlar. Aklını oynatır insan, bir düşün: acaba uyuyabilecek miyim? acaba düş görecek miyim? acaba gördüğüm düşü hatırlayabilecek miyim? Hep bu, hep bu. Sonra eline birkaç dolar geçiyor, ilk dükkâna dalıyorsun içki almak için — ya da gelsin uyku hapları. Sonra gene sokaklar, gene o ev Bak, bebeğim, bu neye benziyor, biliyor musun? Tıpkı hayata

benziyor, tıpkı hayat gibi bir şey bu.»

«Hayır, Oreilly, hiç, hiç benzemiyor hayata. Hayatla bir ilgisi yok bunun. Ölüme benziyor daha çok. Her şeyimi elimden almışlar gibi bir duygu var benim içimde; sanki bir hırsız her şeyimi çalmış da, yalnızca kemiklerimi bırakmış bana. Oreilly, inan bu sözüme, hiçbir istek kalmadı artık bende, oysa sonsuz istekleri olan bir insandım. Bir türlü anlayamıyorum bu işi, ne yapacağımı bilemiyorum.»

Adam dişlerini göstererek gülümsedi. «Bir de hayata benzemiyor diyorsun. Hayatı kim anlıyor, kim ne yapacağını biliyor?»

«Alay etme,» dedi kız. «Alay etme. Hem şu viskiyi bırak artık da, çorbanı iç, buz gibi oldu.» Bir sigara yaktı; dumanlar gözlerine dolunca, kaşlarını büsbütün çattı. «Düşlerimizi ne yaptığını bir öğrensem; not ediyor, sonra sıralıyor onları. Ne yapıyor acaba? Bay Kötülük olduğunu söylüyorsun sen onun, doğru söylüyorsun, çok doğru... Budala bir insana benzemiyor hiç; boşuna para harcayacak bir kimse değil. Ama ne işine yarıyor acaba bu düşler? Bana yarım et, Oreilly, düşün, bütün gücünle düşün: niçin satın alıyor düşlerimizi?»

Oreilly gözlerinden birini iyice kıstı, bardağına viski koydu; dudaklarındaki alaycı bükülüş, palyaçoluğunu belirten acı gülümseme yok oldu, yüzüne bilgince bir hava geldi. «Bu soru bir milyon dolar eder, küçük. Ne diye kolay bir şey sormuyorsun; soğuk algınlığı nasıl geçirilir diye sorsan, olmaz mı? Evet, küçük, niçin satın alıyor düşlerimizi? Ben çok düşündüm bunu. Kadınlarla sevişirken, poker oynarken bile düşündüm.» Viskisini bir dikişte içti, titredi. «Herhangi bir ses bir düşün başlamasına yol açabilir; gece bir otomobilin gürültüsü yüzlerce uyuyan insanı kendi varlıklarının derinliklerine doğru sürükleyebilir. Ne tuhaf bir

şey, karanlığı yarıp geçen bir otomobil bir sürü düş getiriyor arkası sıra. Sex, ışığın birdenbire değişmesi, yatışın rahatsızlığı, bütün bunlar içimizi kolayca açabilen birer küçük anahtardır. Ama düşlerin çoğu kendimizden gelen zorlamalarla başlar. İsa'ya inanmam ben, buna karşın ruha inanırım; şimdi söyleyeceğimi iyi dinle, bebeğim: düşler ruhun düşünceleridir, yani bizim iç gerçeklerimiz. Bay Kötülük'e gelince, belki de onun kendi ruhu yok, başkalarının ruhlarını kullanıyor; senin ruhunu da, tıpkı oyuncaklarını, ya da tabağındaki bir piliç budunu aşırır gibi, aşırıyor, çalıyor. Yüzlerce ruh onun boş vücudundan geçerek dosyalara giriyor, sıra sıra.»

«Oreilly, alay etme,» dedi kız gene; adamın kendisiyle eğlendiğini sandığı için, bayağı kızmıştı. «Bak, çorban buz...» Birden sustu; Oreilly'nin yüzü allak bullak olmuştu. Kapıya doğru bakıyordu. Üç adam vardı kapıda, ikisi polisti, üçüncüsü ise sırtındaki gömleğe bakılırsa bir çıraktı. İşte o çırak parmağıyla onların oturmakta olduğu masayı gösteriyordu. Oreilly kapana kısılmış bir insanın umutsuzluğu içinde şöyle bir çevresine bakındı; sonra içini çekti, arkasına yaslandı, bile bile takındığı bir umursamazlıkla bardağını doldurdu. «Hoş geldiniz, baylar,» dedi; polisler masanın başına dikilmişlerdi; «oturmaz mısınız, birer viski yuvarlardık, ha?»

«Onu tutuklayamazsınız,» diye bağırdı Sylvia, «bir palyaçoyu tutuklayamazsınız!» On dolarını polislerin önüne attı, ama polisler hiç oralı olmadılar, bunun üzerine kız masayı yumruklamaya başladı. Bütün müşterler onlara bakıyorlardı; lokantanın sahibi ellerini ovuştura ovuştura koşup geldi. Polislerden biri Oreilly'ye ayağa kalkmasını söyledi. «Elbette,» dedi Oreilly. «Elbette kalkacağım; her yanda

koca koca hırsızlar işlerini açıkça yürütürken sizlerin benim gibi küçük suçlar işleyen kimselerle uğraşmanız çok tuhafıma gidiyor doğrusu; gene de kalkacağım. Şu güzel çocukcağıza bakın,» diyerek iki polisin arasına geçip durdu, parmağıyla Sylvia'yı gösterdi, «işte size büyük bir hırsızlığın en son kurbanı: zavallı bebek, ruhunu çaldılar onun.»

Oreilly'nin tutuklanmasından sonra, Sylvia iki gün odasından dışarı çıkmadı: pencerede güneş, sonra karanlık. Üçüncü gün sigarası bittiği için köşedeki dükkâna kadar uzandı. Bir paket bisküvi, bir kutu sardalye, bir gazete, bol bol da sigara aldı. İki gün yemek yememiş olmanın verdiği, belli belirsiz, tatlı, gittikçe keskinleşen bir duygu sarmıştı her yanını; ama merdiveni çıkmak, kapıyı açıp kapamak, bunlar onu iyice yordu, bitirdi, boşalttı; divana kadar gidecek gücü bile kalmamıştı. Yere yıkıldı, erir gibi yayılıverdi döşemenin üstüne; gün battı, yeniden doğdu; Slyvia ancak o zaman kendine gelebildi. Gene de en aşağı bir yirmi dakika uyumuş olacağım, diye düşündü. Radyoyu açtı, sonuna kadar açtı, pencerenin önüne bir sandalye çekti, gazeteyi kucağına yaydı: **Lana Yalanlıyor, Rusya Kabul Etmiyor, Madencilerle Yapılan Anlaşma;** insanı en çok üzen de buydu işte, hayat ilerleyişine devam ediyordu; bir kimse sevgilisini yitirdi mi, her şey durup vermeliydi onun için; sonra yeryüzünden bir insan yok olunca, gene durmalıydı her şey, dünya durmalıydı; ama durmuyordu. Birçok kimsenin sabahları yataktan kalkmasının gerçek nedeni de buydu: hayatın akışına bir etkileri olacağını sandıklarından değil, kalkmamalarının hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini bildiklerinden kalkıyorlardı. Ama Mr. Revercomb bütün kafalardaki bütün düşleri toplayabilse, belki o zaman — düşünceleri birdenbire bulanık-

laştı, radyoya, gazeteye karışıp uçtu gitti. Havalar **Soğuyor.** Colorado'yu, Batı'yı bir kar fırtınası sarıyor; bütün küçük kasabaları beyaza boyayarak, her ışığı sarartarak, ayak seslerini örterek yağıyor; şimdi yağıyor, burada yağıyor; ne de çabuk geldi böyle bu kar fırtınası: damlar, boş arsa gözün görebildiği uzaklıklar gittikçe artan bir beyazlık içindeydi; sanki bembeyaz kuzular doluşmuştu her yana. Gazeteye baktı, sonra kara baktı. Bütün gün kar yağmış olmalıydı. Yeni başlamış olamazdı. Sokaklar tam bir sessizliğe gömülmüştü; boş arsada çocuklar **koca bir ateşin çe**vresine toplanmışlardı; kara saplanmış bir otomobil ışıklarını yakıp söndürüyordu: imdat, imdat! Sessiz bir çağrı; tıpkı kederli bir yüreğin çarpışı gibi. Bir bisküviyi ufalayıp pencerenin dışına serpti: kuzey kuşları onunla arkadaşlık etmeye geleceklerdi. İsterlerse içeri girebilsinler diye pencereyi açık bıraktı; **rüzgârın** odaya doldurduğu kar tanecikleri döşemeye değdikçe ışıl ışıl çözülüyor, eriyordu. **Hayat Güzeleşebilir şarkısını dinleyeceksiniz: azıcık kıs** şu radyoyu! Ormanların büyücüsü kapıyı vuruyordu: Buyrun, Mrs. Halloran, dedi Sylvia; radyoyu büsbütün kapattı. Kar sessizliği, uyku sessizliği, sadece ta uzaklardan gelen şarkılar, ateşin çevresinde oynaşan çocukların şarkıları; oda soğuktan mavi bir renge bürünmüştü, peri masallarının soğuğundan bile daha soğuktu: yat, uyu, yüreğim, buz tutmuş kar çiçekleri arasında. Mr. Revercomb, neden öyle kapının dışında duruyorsunuz? Ah, içeri buyrun, dışarsı çok soğuk.

Ama uyandığı zaman oda ılıktı. Pencere kapalıydı; **vücuduna** bir erkeğin kolları dolanmıştı. Şarkı söylüyordu adam; sesi hem tatlı, yumuşak, hem de neşeliydi: **kiraz böreği, para böreği, mutluluk böreği, ama böreklerin en güzeli, babadan kalma aşk böreği...**

«Oreilly, sen misin — sen misin gerçekten?» Adam kollarının arasında sıktı onu. «Bebek uyandı. Nasılsın bakalım?»

«Öldüm sanmıştım,» dedi kız; mutluluk kanadı kırık bir kuş gibi dolaştı içinde. Adama sarılmak istedi, ama gücü yetmedi. «Seni seviyorum, Oreilly; başka kimsem yok benim, başka hiç arkadaşım yok; ne kadar korktum, bilmezsin. Bir daha hiç göremeyeceğim sandım seni.» Birden hatırlayarak durdu. «Niye cezaevinde değilsin?»

Oreilly'nin yüzünde gittikçe pembeleşen bir gülümseme dolaştı. «Cezaevine kadar gitmedim ki,» dedi; kızı iyice meraklandırmak istiyordu. «Ama önce karnımızı doyuralım. Sabah köşedeki dükkândan bir iki parça bir şeyler aldım, onları yiyelim.»

Sylvia sanki suların üstünde akıp gitmekteydi, öyle bir duyguya kapılmıştı birdenbire. «Ne zamandan beri buradasın?»

«Dünden beri,» dedi adam; elinde paketler, kâğıt tabaklar vardı. «Kapıyı sen açtın bana.»

«Olamaz, hayır. Hiç hatırlamıyorum.»

«Biliyorum,» dedi adam; sonra sözü değiştirdi. «Al bakalım, sütünü uslu bir çocuk gibi içersen, sana gerçekten olmuş, bir ahlaksızlık öyküsü anlatırım. Ah, çok ahlaksızca bir şey,» dedi; avuçlarını vücudunun iki yanına çarparak gülümsedi, büsbütün palyaçoya benzemişti. «Dinle, bak; az önce de söylediğim gibi, cezaevine kadar gitmedim bile; talihim varmış; o iki kazık herifle yoldan aşağı doğru yürürken, bir de ne göreyim, karşıdan salına salına goril benzeri bir kadın gelmiyor mu! Anladın elbette kim olduğunu: Miss Mozart. Merhaba, dedim, berbero tıraş olmaya mı gidiyorsunuz? Oh, oh, demek tutukladılar seni, sonra iş işten geçecek diye korkuyordum, dedi; polislerden birine bakarak gülümsedi. Görevinizi sonuna kadar

yapın, bay polis. Ah, dedim, ben tutuklanmadım ki. Sadece karakola kadar gidip senin iç yüzünü ortaya vuracağım, hepsini anlatacağım, hepsini, seni pis komünist seni. Bunun üzerine nasıl kızıp köpürdüğünü, danalar gibi böğürmeye başladığını sen de gözünün önüne getirebilirsin sanıyorum; o benim üstüme saldırdı, polisler de onun. Aman, çocuklar, dedim polislere, aman dikkatli olun, erkekten beterdir. Kadın bir girişti kavgaya. Ben de elimi kolumu sallaya sallaya, yoldan aşağı yürüdüm. Öyle kentliler gibi sokaklarda durup kavga seyretmeyi sevmem!»

Oreilly hafta sonuna kadar o odada, onunla kaldı. Sylvia hayatında hiç bu kadar eğlenmemiş, bu kadar gülmemişti; ne ailesindeki insanlar, ne de herhangi bir arkadaşı ona sevilmenin, el üstünde tutulmanın tadını böylesine tattırmamıştı. Oreilly iyi bir aşçıydı, küçük elektrik sobasının üstünde birbirinden güzel yemekler pişiriyordu; bir keresinde de pencereyi açıp dışına yığılmış olan karları topladı, bir tabağa doldurdu, sonra üstüne çilek reçeli dökerek kar helvası yaptı. Pazar günü Sylvia artık iyice toparlamıştı kendini, dans bile edebilecek hale gelmişti. Radyoyu açtılar, kız soluk soluğa kalıp dizlerinin üzerine yıkılana kadar dans etti, kahkahalarla güldü. «Bir daha hiç korkmayacağım ondan,» dedi. «Beni böylesine korkutan neydi acaba?»

«Gelecek kez gene korkutacak olan şey,» dedi Oreilly; yavaş yavaş konuşuyordu. «Bay Kötülük böyledir işte: onun ne biçim bir yaratık olduğunu kimse bilmez — çocuklar bile, aşağı yukarı her şeyi bilen çocuklar bile bilemezler bunu.»

Sylvia pencereye gitti; kent baştan başa bembeyazdı, ama kar durmuştu, geceyi getiren gökyüzü bir buz parçası gibi tertemizdi: orada, ır-

mağın üzerinde, akşamın ilk yıldızını gördü. «İlk yıldızı gördüm,» dedi; orta parmaklarını işaret parmaklarının üstüne bindirdi.

«İlk yıldızı görünce ne dilersin?»

«Başka bir yıldız görmeyi,» dedi kız. «Çoğu zaman bunu dilerim?»

«Ya bu gece?»

Sylvia yere oturdu, başını adamın dizine dayadı. «Bu gece düşlerimi geri alabilmeyi dilerdim.»

«Hepimizin dileği o değil mi zaten?» dedi Oreilly; kızın saçlarını okşadı. «Peki, sonra ne yapacaksın? Demek istediğim, düşlerini geri alabilirsen, dileğin tutarsa, ne yapacaksın o zaman?»

Sylvia bir an sustu; sonra konuşmaya başladı; gözleri ta uzaklardan bakıyordu. «Eve giderim,» dedi yavaşça. «Korkunç bir karar doğrusu, çünkü eve gitmekle yıllardır kurduğum bambaşka düşlerden vazgeçmiş olacağım. Ama Mr. Revercomb bugün geri verse düşlerimi, yarın giderim eve.»

Oreilly hiçbir şey söylemeden ayağa kalktı, gidip dolaptan kızın pardösüsünü aldı. «Ama niçin? ne oluyor?» diye sordu kız; adamın tuttuğu pardösüyü giydi. «Bırak şimdi sormayı,» dedi adam, «sen ne dersem onu yap. Mr. Revercomb'a gidiyoruz, düşlerini geri isteyeceksin. Bakalım, belki verir.»

Sylvia kapıda bir duraladı, direndi. «Ne olur, Oreilly, gitmeye zorlama beni. Gidemem, ne olur yapma, korkuyorum.»

«Hani bir daha ondan hiç korkmayacağını söylüyordun.»

Ama sokağa çıkınca adam Sylvia'yı rüzgâra karşı öyle hızlı yürütmeye başladı ki, kızın korkuya ayıracak zamanı kalmadı. Pazar olduğundan dükkânlar kapalıydı; trafik ışıkları yalnız onlar için yanıp sönüyordu, çünkü karla örtülü caddede otomobil filan yoktu. Sylvia nere-

ye gitmekte olduklarını bile unutmuştu; gevezelik ediyor, aklına geleni söylüyordu; tam burada, bu köşede, Greta Garbo'yu görmüştü; şurada da yaşlı bir kadın ezilmişti. Derken, birdenbire durdu, soluk soluğaydı, nereye gittiklerini hatırlamanın verdiği şaşkınlıkla sarsıldı. «Gidemem, Oreilly,» dedi; adamı geri çekti. «Ne diyebilirim ona?»

«İş konuşur gibi konuş, pazarlık et,» dedi Oreilly. «Açıkça söyle düşlerimi geri istiyorum diye, o sana düşlerini verir, sen de ona aldığın paraları verirsin; taksitle vereceksin tabii, aranızda bir anlaşma yaparsınız. Bundan daha basit bir şey olamaz, küçük. Geri veremez mi sanki o düşleri? Hepsi de dosyalarda sıra sıra duruyor.»

Bu sözler inandırıcı bir sesle söylenmişti; Sylvia donmuş ayaklarını yere vura vura ilerlemeye başladı. «Yaşa, küçük,» dedi adam. Üçüncü Avenue'nün köşesinde ayrıldılar; Oreilly, Mr. Revercomb'un evine daha fazla yaklaşmayı kendisi için tehlikeli buluyordu. Bir kapı aralığına sığındı, zaman zaman bir kibrit çakıyor, bir yandan da yüksek sesle şarkı söylüyordu: **ama böreklerin en güzeli, babadan kalma viski böreği!** Tıpkı bir kurda benzeyen, ince uzun bir köpek aşağıdan doğru hızlı hızlı geldi, ayışığında yıkanarak dümdüz ilerliyordu, caddenin üzerinden aşan yüksek demiryolunun karlara vuran gölgesini çiğneyip geçti, gene öyle hızlı hızlı uzaklaştı; karşı kaldırımdaki bir barın kapısında belli belirsiz insan biçimleri seçiliyordu: belki oraya gitsem bana acıyıp içki verirler diye düşündü, ürperdi.

Tam karşı kaldırıma geçmeye karar verdiği sırada, Sylvia göründü. Adam bir anda kızı kollarının arasında buldu. «Ne oldu, neden bu kadar üzgünsün,» dedi Oreilly; sımsıkı sarıldı ona. «Ağlama, bebeğim; böyle soğukta ağlamak

iyi değildir, yüzünün derisi çatlar sonra.» Kız bir şeyler söylemeye çalıştı, söyleyemedi; derken birdenbire ağlaması kesildi, sinirli kahkahalar atmaya başladı. Kahkahalarının dumanı buz gibi havaya yayıldı. «Biliyor musun, ne cevap verdi bana?» dedi; tutula tutula konuşuyordu. «Düşlerimi geri isteyince, bana ne cevap verdi, biliyor musun?» Kız başını arkaya attı, kahkahalarla sarsıldı, sesi ipini koparmış renk renk bir uçurtma gibi cadde boyunca uçtu gitti. Sonunda Oreilly onu omuzlarından tutup iyice bir sarsmak zorunda kaldı. «Dedi ki — ben onları geri alamazmışım, çünkü — çünkü kullanmış hepsini.»

Sylvia bunu söyleyince birden sessizleşti, duruldu, yüzünün acılığı geçti. Oreilly'nin koluna girdi; caddeden aşağı doğru yürümeye başladılar; sanki bir istasyonda dolaşıyorlardı, sanki az sonra gelecek bir trenin ayıracağı iki arkadaştılar; köşeye vardıkları sırada adam boğazını temizledi, «Ben burada ayrılayım artık,» dedi. «Ayrılacak olduktan sonra her yer bir.»

Sylvia onun koluna yapıştı. «Ama nereye gideceksin, Oreilly?»

«Maviliklerde dolaşmaya,» dedi adam; gülümsemeye çalıştıysa da, pek beceremedi.

Kız çantasını açtı. «Elinde şişe olmayan bir insan maviliklerde dolaşamaz,» dedi; uzanıp adamı yanağından öptü, cebine beş dolar soktu.

«Tanrı korusun seni, bebeğim.»

Başka parası yoktu kızın, eve kadar yürümek zorundaydı, bir başına kalmıştı sokağın ortasında, ama aldırmıyordu. Kar kümeleri bembeyaz bir denizde bembeyaz dalgalar gibiydi; Sylvia rüzgârların, ayışığının sürüklediği o dalgalara basarak ilerledi. Ne istediğimi ben de bilmiyorum, belki de bunu hiçbir zaman öğrenemeyeceğim, ama her zaman, her yerde, her gördüğüm yıldızdan, başka bir yıl-

dız görmeyi dileyeceğim; doğrusu hiç korkmuyorum, diye düşündü. Bir bardan çıkan iki oğlan ona baktılar; çok önce bir parkta iki oğlan görmüştü, belki de o oğlanlardı bunlar. Arkası sıra gelen karlı ayak seslerini duydu; doğrusu hiç korkmuyorum, diye düşündü; hem çalınacak bir şeyi de kalmamıştı artık.

PARA DOLU DAMACANA

Akşam üzerleri okuldan çıktıktan sonra, Valhalla adlı bir dükkânda çalışırdım; çeşit çeşit yiyecek içecek satan, ayaküstü bir şeyler atıştırmak isteyenlerin sık sık uğradıkları bir dükkândı. Sahibi Mr. Ed Marshall amcamdı. Mr. Marshall diyorum, çünkü herkes, karısı bile ona Mr. Marshall derdi. Her neyse, iyi bir adamdı.

Valhalla belki bir eski zaman dükkânıydı, ama genişti, loştu, serindi: yaz aylarında kasabanın en güzel, en sevilen köşesiydi. Kapıdan girince hemen solda sigara paketlerinin durduğu bir tezgâh vardı, onun arkasında hep Mr. Marshall otururdu: kısa boylu, kalın yapılı, dört köşe yüzlü, pembe beyaz bir adamdı; sarkık, gür bıyıkları iyice ağarmıştı. Sigara tezgâhının yanında, üstünde soda-water musluğu olan ikinci bir tezgâh dururdu. Eski mi eski, modası geçmiş bir tezgâhtı, sararmış mermeri iyi cinsti, pürüzsüzdü, ama hiç parıltısı kalmamıştı. Mr. Marshall 1910'da, New Orleans'da yapılan bir açık artırmada satın almıştı onu; böyle mermerli bir tezgâhı olduğu için bayağı gururlanırdı. İnce, yüksek iskemlelere oturup musluğun üzerinden arkadaki duvara bakan bir kimse, yan yana sıralanmış, maun çerçeveli eski aynalarda, sarı bir mum alevi gibi, kendini görürdü. Bütün mallar, camlı kapıları pirinç anahtarlarla kilitli biçimsiz, antika dolaplarda saklıydı. Havada ne zaman şurup kokusu, hindistancevizi kokusu, daha bir sürü

seçme yiyecek kokusu olurdu.

Rufus McPherson kasabaya gelip alanın öbür ucunda aynı işi yapan ikinci bir dükkân açmadan önce, bizim Valhalla, Wachata bölgesinin toplanma yeriydi. Bu moruk, Rufus McPherson denen bu herif, çok alçak bir insandı; demek istediğim amcamın işini elinden almıştı. Dükkânında ilgi çekici yenilikler vardı, vantilatörler, renkli ışıklar gibi; sonra müşterilerine her türlü kolaylığı da gösteriyordu, isteyenler arabalarından inmeden, dışarda yiyip içiyorlardı; üstelik bir de yeni sandviç çeşidi bulmuştu, kaşar peynirini kızartarak ekmeğin arasına sıcak sıcak koyuyordu. Gerçi Mr. Marshall'a bağlı kalanlar da oldu, ama çoğu kimseler Rufus McPherson'un yeniliklerine dayanamadılar.

Uzun bir zaman Mr. Marshall durumun kötülüğünü görmezlikten, anlamazlıktan geldi: McPherson'un adını andınız mı, solur gibi bir ses çıkarır, bıyıklarıyla oynar, gözlerini başka yana çevirirdi. Ama ona iyice kızdığı her halinden belliydi. Gittikçe de artıyordu kızgınlığı. Derken, ekimin ortalarına doğru, bir gün Valhalla'ya girince, tuhaf bir şeyle karşılaştım: amcam ile Hamurabi karşılıklı oturmuş, mermer tezgâhın üstünde domino oynuyor, bir yandan da şarap içiyorlardı.

Hamurabi Mısırlıydı; kendine göre yöntemlerle dişçilik ederdi, ama pek fazla iş yapamıyordu, çünkü Wachata bölgesindeki insanların dişleri, içtikleri suyun bir özelliği yüzünden son derece sağlamdı. Onun için de Hamurabi çoğu zaman Valhalla'da tembel tembel otururdu; amcamın en iyi arkadaşıydı. Güzel bir adamdı, bu Hamurabi, esmerdi, boyu iki metreye yakındı; kasabanın anaları kızlarını sıkı sıkı kilitleyip kendileri çıkarlardı onu görmeye. Konuşmasından yabancı olduğu hiç

anlaşılmazdı; ben onun Mısırlı olduğuna bir türlü inanamazdım zaten.

Her neyse, karşılıklı oturmuş, dört litrelik küçük bir damacanadan kırmızı İtalyan şarabını çekip duruyorlardı. Bayağı üzülmüştüm, çünkü Mr. Marshall ünlü bir içki düşmanıydı. Hemen aklımdan şunlar geçti: Ah, yazık, Rufus McPherson'un istediği oldu sonunda. Ama iş hiç de benim sandığım gibi değilmiş.

«Gel, oğlum,» dedi Mr. Marshall, «gel de bir bardak şarap iç.»

«Ya,» dedi Hamurabi, «yardım et de bitirelim şunu. Parası dükkândan nasıl olsa, bari bir işe yarasın.»

Epeyce sonra, damacana boşalınca, Mr. Marshall onu eline alıp, «Şimdi görürüz bakalım!» dedi. Kapıya doğru ilerledi, dışarı çıktı, sonra gözden kayboldu.

«Nereye gitti?» diye sordum.

«Ah,» dedi Hamurabi, başka hiçbir şey söylemedi. Beni üzmekten pek hoşlanırdı.

Amcam yarım saat sonra döndü. Taşıdığı yükün ağırlığıyla iki büklüm olmuştu, soluk soluğaydı. Elindeki damacanayı tezgâhın üstüne koydu, geri çekildi, gülümseyerek ellerini ovuşturdu. «Eh, söyleyin haydi, nasıl buldunuz?»

«Ah,» dedi Hamurabi; beğenmişti.

«Vay, vay...» dedim ben.

Damacana gene o damacanaydı, orası yüzde yüz, ama değişmişti, büsbütün değişmişti; çünkü tıklım tıklım para doluydu içi, kalın camın arkasında nikel beşlikler, gümüş onluklar donuk pırıltılarla yanmaktaydı.

«Çok güzel, ha, değil mi?» dedi amcam. «First National Bankası'nda doldurttum. Daha büyükçe gümüşler sığmadı ağzından. Gene de hani epeyce para aldı almasına.»

«Peki, ne olacak bu, Mr. Marshall?» dedim. «Yani, ne yapmayı kuruyorsunuz?»

Mr. Marshall'ın gülümsemesi daha da arttı. «İşte şurada gümüş dolu bir damacana var, ağzına kadar dolu...»

«Gökkuşağının ucundaki çömlek,» diye atıldı Hamurabi.

«... herkes gelip içinde kaç para olduğunu tahmin edecek. Diyelim, sen bir müşterisin, yirmi beş sent'lik alışveriş ettin — işte o zaman bir tahminde bulunmak hakkını kazanacaksın. Yani ne kadar çok alışveriş edersen, o kadar çok tahminde bulunabileceksin. Ben de yapılan tahminlerin hepsini bir deftere yazacağım, sonra yılbaşı gelince, en yakın tahmini yapmış olan bütün parayı alacak.»

Hamurabi ciddi ciddi başını salladı. «Noel Baba rolüne çıkacak — malın gözü bir Noel Baba,» dedi. «Ben eve gidiyorum, bir kitap yazmaya: **Rufus McPherson'un Ustaca Öldürülüşü.**» Gerçekten de Hamurabi zaman zaman öyküler yazıp dergilere yollardı. Ama hepsi geri gelirdi.

Wachata bölgesinin damacanaya gösterdiği ilgi inanılır şey değildi. Valhalla ne zamandır bu kadar çok iş yapmamıştı; yıllarca önce istasyon müdürü Tully, zavallı adam, aklını kaçırıp istasyonun arkasında petrol bulduğunu söyleyince, kasabaya yırtıcı hayvanlar gibi saldırmış olan petrol arayıcıları bile, dükkânı böylesine dolduramamışlardı. İşin tuhafı, viskiden ya da kadınlardan başka hiçbir şeye para harcamayan sarhoş kumarbazlar da sık sık bize uğrayıp süt içiyorlardı. Birkaç yaşlı kadın orada burada Mr. Marshall'ın yaptığı işi beğenmediklerini söylediler, bir çeşit kumar oynatmakla suçladılar onu, ama bir zaman sonra kendileri de gelip tahminlerde bulundular. Okul çağındaki çocuklar deli olacaklardı nerdeyse, hepsinin gözü benim üzerimdeydi, damacanın için-

de kaç para olduğunu bildiğimi sanıyorlardı.

«Size söyleyeyim mi bu ilgi neden,» dedi Hamurabi; New York'daki bir tütüncüden postayla satın aldığı Mısır sigaralarından birini yaktı. «Şu anda aklınızdan geçirdiğiniz nedenden değil; yani para için değil. Hayır. Merak çekiyor hepsini buraya. Beşlikler, onluklar, ne düşünüyorsunuz bakarken: ah, ne çok! Hayır, hayır. Şöyle düşünüyorsunuz: ah, ne kadar acaba? Gerçekten derin bir soru bu. Herkes kendine göre sonuçlar çıkarıyor bu sorudan. Anladınız mı?»

Rufus McPherson çılgına dönmüştü! Müşteri bulamıyordu, oysa dükkâncılar yıllık gelirlerinin büyük bir bölümünü Noel'de kazanırlar. Damacanayı taklit etti; ama çok cimri bir adam olduğundan, içine birer sent'lik paralar doldurmuştu. Kasabanın haftalık gazetesine, **The Banner**'e de bir mektup yazdı, «küçük çocukları azılı kumarcılar haline getirdiği, kötü yollara sürüklediği için», Mr. Marshall'ın «katranlanıp tüy dolu çukurlara atılmasını, sonra da asılarak öldürülmesini» istiyordu. Kendisini gerçekten gülünç bir duruma düşürmüştü. Herkes alay ediyordu McPherson'la. Kasımın ortalarına doğru artık hiç iş yapamaz oldu; dükkânının önüne çıkıp öylece duruyor, alanın öbür ucunda kaynaşan halka acı acı bakıyordu.

İşte Appleseed ile ablası o günlerde çıkageldiler.

Kasabanın yabancısıydı oğlan. Hiç kimse tanımıyordu onu. Söylediğine göre Indian Branches'ın bir mil ötesindeki bir çiftlikte oturmaktaydı; gene söylediğine göre annesi ancak otuz yedi kilo gelen küçücük bir kadındı, sonra onun bunun düğününde elli sent'e keman çalan bir de ağabeysi vardı. Elma tohumu anlamına gelen Appleseed'den başka adı olmadığını söylü-

yor, on iki yaşındayım diyordu. Ama ablası Middy'ye göre, daha sekiz yaşındaydı. Saçları dimdikti, koyu sarıydı. Küçük, ince yüzü rüzgâr yanığı rengindeydi, ışıltılarla yanan yemyeşil gözleri akıllı akıllı, bilgili bilgili bakıyordu. Ufacıktı, cılızdı, sinirliydi; hep aynı kılıkta gezerdi: kırmızı bir kazak, kumaşı kalın mı kalın, mavi bir pantolon, bir çift de kocaman erkek potini, her adımında şlap şlap öten iki koca potin.

Valhalla'ya ilk geldiği gün yağmur yağıyordu; saçları kafasına yapışmış, tıpkı bir kaskete benzemişti, potinleri çiftliklere giden yolların kırmızı çamuruna bulanıp görünmez olmuştu. Bir kovboy edasıyla musluklu tezgâha doğru yürüdü; hemen arkası sıra Middy gelmekteydi; ben tezgâhın başında bardakları kuruluyordum.

«Para dolu bir damacananız varmış, müşterilerinizden birine verecekmişsiniz diye duydum,» dedi; gözümün içine bakarak konuşuyordu. «Nasıl olsa elden çıkaracaksınız, iyisi mi şunu bize veriverin. Benim adım Appleseed, bu da ablam Middy.»

Middy üzgün halli, üzgün bakışlı bir kızdı. Kardeşinden azıcık daha uzun boylu, azıcık daha yaşlı görünüşlüydü: tıpkı bir fasulye sırığına benziyordu. Açık sarı saçları kırpılmış denecek kadar kısa kesilmişti; küçük, renksiz yüzü insana acıma duygusu veriyordu. Kemikli dizlerinin çok yukarısında kalan, soluk, eski bir pamuklu giysi vardı sırtında. Dişlerinde bir bozukluk olmalıydı, çünkü dudaklarını yaşlı kadınlar gibi hep kapalı tutuyor, büzüyordu.

«Kusura bakma, benim elimden bir şey gelmez,» dedim. «Mr. Marshall'la konuşun.»

Gidip konuştu. Amcam damacanayı kazanabilmek için neler yapması gerektiğini anlattı ona. Appleseed dikkatle dinledi, arada bir evet

anlamına başını sallıyordu. Sonra damacananın karşısına geçip durdu, parmaklarını hafifçe gezdirdi camın üstünde, sonra ablasına döndü, «Ne güzel, değil mi, Middy?» dedi.

«Verecekler mi bize?» diye sordu Middy.

«Yok. Ne yapacaksın biliyor musun, içinde ne kadar para olduğunu tahmin edeceksin. Ama önce yirmi beş sent'lik bir şey almak gerekiyor.»

«Hıh, yirmi beş sent'imiz yok ki bizim. Nerden bulacaksın yirmi beş sent'i?»

Appleseed kaşlarını çattı, çenesini ovuşturdu. «Orası kolay, sen bana bırak o işi. Beni düşündüren şey bambaşka: talihe güvenmek, kafadan bir şey atmak olmaz... bilmeliyim iyice.»

Birkaç gün sonra gene geldiler. Appleseed tezgâhın önündeki yüksek iskemlelerden birine tüneyip iki bardak su istedi, biri kendine, biri Middy'ye. İşte ailesini de o gün anlattı:

sonra Papa Daddy var, annemin babası, melezdir o, doğru dürüst konuşamaz İngilizceyi. Ağabeyim düğünlerde keman çalar, üç kere cezaevine girip çıktı... Louisiana'dan onun yüzünden ayrıldık, pılıyı pırtıyı toplayıp geldik buraya. Kendisinden on yaş büyük bir kadın için kavga etti, ustura kavgası, orasını burasını kesmiş herifin. Kadın sarı saçlıydı.»

Arkasında duran Middy, sinirli bir sesle, «Aile sırlarımızı her önüne gelene anlatmasana böyle, Appleseed,» dedi.

«Sen sus şimdi, Middy,» dedi oğlan; kız sustu. «İyi kızdır bu küçük,» diye devam etti Appleseed; arkasına dönüp Middy'nin saçlarını okşadı; «ama pek aklı ermez her şeye. Haydi bak resimli dergiler var orada, git onları karıştır, şekerim, dişlerini birbirine sürtmeyi de bırak artık. Appleseed azıcık oturup düşünecek burada.»

Bu «düşünmek» kelimesi, damacanaya göz-

lerini dikip yiyecekmiş gibi bakmak anlamına geliyordu. Çenesini avucuna davadı, sonra uzun bir zaman baktı, baktı, bir kez olsun kırpmadı gözlerini. «Louisiana'da bir kadın bana kimsenin göremeyeceği şeyleri görebileceğimi söylemişti, doğduğum zaman kafamda tas gibi bir zar varmış da, ondan.»

«Onu bunu bilmem, damacananın içindeki paraları göremeyeceğin yüzde yüz,» dedim. «Şöyle bir yokla kendini, aklına ilk gelen sayıyı söyle, belki de atar tutarsın, belli olmaz.»

«Yok, yok,» dedi, «çok tehlikeli iş o. Bana göre değil. Bak ben ne düşündüm, en emin yol oturup bütün bu beşlikleri, onlukları teker teker saymak.»

«Saymak mı!»

«Ne sayıyorsunuz bakalım?» diye sordu Hamurabi; son kelimeleri söylediğimiz sırada kapıdan girmiş, gelip tezgâhın başına oturmuştu.

«Damacananın içindeki paraları sayacakmış bu çocuk,» dedim.

Hamurabi ilgiyle baktı Appleseed'e. «Nasıl yapacaksın bu işi, oğul?»

«Ah, sayarak,» dedi Applesed, tam bir umursamazlıkla.

Hamurabi güldü. «X ışınlı gözler bul kendine öyleyse, oğul, başka türlü sayamazsın o paraları.»

«Ah, hayır. Kafanızda tas gibi bir zarla doğmuş olsaydınız siz de sayabilirdiniz. Louisiana'da bir kadın söylemişti bana bunu. Büyücüydü o kadın; beni çok sevmişti, annemden istedi, sonra vermedi diye kızıp bir büyü yaptı, şimdi otuz yedi kilodan bir gram fazla gelmez annem.»

«Çok il-gi çe-ki-ci,» dedi Hamurabi; tuhaf tuhaf baktı çocuğa.

Middy elinde bir **Screen Secrets** dergisiyle

geldi. Appleseed'e resimlerden birini gösterip, «Ne güzel kadın, değil mi?» dedi. «Bak, Appleseed, bak ne güzel dişleri var, değil mi? İnci gibi.»

«Öyle, güzel; sen, sakın sürtme dişlerini birbirine.»

Onlar gittikten sonra, Hamurabi bir şişe portakal suyu istedi, bir yandan onu içti, bir yandan da sigarasını tüttürdü. «Ne dersin, kafadan kontak mı acaba bu çocuk?» diye sordu; sesinden kendisinin bir karara varamamış olduğu anlaşılıyordu.

Noel'in en çok tadını çıkaran yerler küçük kasabalardır, bence. O havaya çabucak uyar, değişir, canlanıverirler. Daha aralığın ilk haftasında evlerin kapıları çiçeklerle donandı, vitrinler kırmızı kâğıttan yapılma çanlarla, camdan yapılma kar tanecikleriyle doldu. Çocuklar ormanlara gidip küçük çam ağaçları getirdiler. Kadınlar yemişli pastalar, börekler pişirmeye, kavanozları raflardan indirmeye, böğürtlenden, duttan yaptıkları şarapları açmaya başladılar. Alana dikilen koca bir ağaç gümüş pullarla, güneş battıktan sonra yakılan renkli elektrik lambalarıyla süslendi. Akşamları Presbyterian Kilisesi'nin oralarda gezinenler, yıllık gösteriye hazırlanan koronun şarkılarını dinlediler. Kasabanın her yanını iyice açılmış japongülleri sardı.

Bütün bu olan bitenlere hiç ilgi duymayan tek insan Appleseed'di. Kimseye aldırmadan, büyük bir dikkatle, paraları sayma işine devam ediyordu. Her gün Valhalla'ya gelip gözlerini damacanaya dikiyor, kaşlarını çatarak kendi kendine mırıldanıp duruyordu. Önceleri hepimiz şaşkınlık, hayranlık içindeydik, ama bir zaman sonra alıştık artık onun bu haline. Hiçbir şey satın almazdı, anlaşılan daha yirmi beş

sent'i bir araya getirememişti. Zaman zaman Hamurabi'yle konuşurdu; Hamurabi büyük bir ilgi gösteriyordu ona, arada sırada ufak tefek ikramlarda bulunduğu, çocuğa sakız gibi, meyan kökü gibi şeyler aldığı da olurdu.

«Ne dersiniz, kaçık mı iyice?» diye sordum.

«Emin değilim,» dedi Hamurabi. «Ama sana bir şey söyleyeyim mi, çok az yemek yiyor bu çocuk. Onu Rainbow Lokantası'na götürüp şöyle tıka basa doyurmak istiyorum, bir tabak dolusu et yedireceğim.»

«Siz ona yirmi beş sent verin, daha sevinir.»

«Hayır. Her şeyden önce, bir tabak et yemesi gerek. Hem bu tahmin işinden büsbütün vazgeçse, çok daha iyi eder. Böyle duygulu, sinirli, tuhaf bir çocuk — tahmini tutmaz, bir şey olur, sonra ben üzülürüm onun bu işe katılmasına yol açtım diye. Bir düşün, ne acıklı bir duruma düşer zavallı.»

Appleseed'in o günlerde bana sadece gülünç bir çocuk olarak göründüğünü saklamayacağım. Mr. Marshall bayağı acıyordu ona; kasabanın çocuklarına gelince, onlar önce Appleseed'le alay etmek, matrak geçmek istediler, ama arkası gelmedi, çünkü hiçbirine cevap vermiyor, en ufak bir tepki göstermiyordu. Tezgâhın başında öylece oturur, alnını kırıştırıp gözlerini damacanaya dikerdi. O kadar sessizdi ki, zaman zaman, insan onu büsbütün unuturdu, sanki yok olurdu yeryüzünden. Sonra bir bakardınız birden o sessizlikten uyanıvermiş, şöyle bir şeyler söylüyor: «İster misiniz şunun içinden 1913 tarihli, üstünde manda resmi olan bir beşlik çıksın! Birisi anlatıyordu, 1913 tarihli manda beşliklerine tam elli dolar veriyorlarmış.» Ya da şöyle: «Middy büyük bir sinema artisti olacak. Çok para kazanıyor onlar, sinema artistleri çok kazanıyor. O zaman bütün hayatımız boyunca bir daha hiç yeşil la-

hana yemeyeceğiz. Yalnız Middy, Dişlerimi yaptırmazsam beni artistliğe almazlar, diyor.»

Middy her zaman gelmezdi kardeşiyle. Onun gelmediği günlerde, Appleseed bambaşka bir çocuk olurdu; utangaçlaşırdı, sonra fazla oturmaz, erkenden çıkıp giderdi.

Hamurabi sözünü tuttu, onu lokantaya götürüp koca bir tabak et yedirdi. «Mr. Hamurabi iyi adam, çok iyi adam,» dedi. Appleseed, ertesi gün, «ama tuhaf tuhaf düşünceleri, sanıları var: Mısır diye bir memleketten söz açıyor ikide bir, hani orada yaşasaydım kral olurdum der gibi konuşuyor, ya da işte öyle büyük bir adam.»

Hamurabi de şöyle dedi: «Bu çocuğun kendine olan güveni bayağı dokunuyor insana. Çok güzel, çok büyük bir duygu doğrusu. Tiksinmeye başladım bu işten.» Başıyla damacanayı işaret etti. «Herhangi bir kimseye böylesine umut vermek kalpsizlikten başka bir şey değil, bin kere pişmanım bu işe burnumu soktuğuma, keşke hiç aklımıza gelmeseydi.»

Valhalla'da toplananların en büyük eğlencesi, damacananın içindeki paraları kazanınca ne yapacaklarını, neler satın alacaklarını anlatmaktı. Bu eğlenceye katılanlar arasında şu kimseler de vardı: Solomon Katz, Phoebe Jones, Carl Kuhnhardt, Puly Simmons, Addie Foxcroft, Marvin Finkle, Trudy Edwards, sonra, bir zenci olan Erskine Washington. Kadın erkek, herkes aklına geleni söylüyordu: Birmingham'a gidip saçlarını altı aylık yaptırmak, elden düşme bir piyano, bir Shetland midillisi, bir altın bilezik, **Rover Boys** dergilerinin bütün koleksiyonu, hayat sigortası, daha bir sürü şey.

Bir gün Mr. Marshall, Appleseed'e sordu bunu, parayı kazanırsa ne alacağını. «Orası sır,» dedi çocuk; o kadar üstüne düştüler, gene de söylemedi. Yalnız şunu anlayabildik: almak is-

tediği şeye çok önem veriyordu, ne yapıp yapıp alacaktı onu.

Genel olarak, kış bizim oralara ocak ayının sonlarına doğru gelir, kısa bir zaman azıcık soğuk yapar, sonra geçip gider. Ama o yıl aralığın son haftasında hava birdenbire soğuyuverdi. Öyküleri hâlâ anlatılır; korkunç bir kıştı çünkü: su boruları bile donmuştu; odununu zamanında alıp bir yana yığmamış olanlar, yataklarından hiç çıkamamış, yorganların altında titreşip durmuşlardı; gökyüzü fırtınalardan önceki o tuhaf, donuk rengine bürünmüş, kararmış, bozlaşmıştı, güneş son günlerini yaşayan bir ay gibi solgundu. Sert bir rüzgâr esiyordu: ağaçların kurumuş yaprakları oradan oraya savrulmaktaydı, alandaki Noel ağacını süsleyen gümüş pullar dört bir yana saçılmış, iki kere de lambaların ipleri kopmuştu. Nefes alırken insanın ağzından dumanlar çıkıyordu. İpek fabrikasının orada oturan yoksul aileler, geceleri bir araya toplanıp masallar anlatarak soğuğu unutmaya çalışıyorlardı. Çiftliklerde ise soğuğa dayanıksız bitkiler çuvallarla iyice sarılıyor, donmamaları için dualar ediliyordu; kimi çiftçiler de havanın kötülüğünden yararlanmak umuduyla domuzlarını kesip kasabaya bol bol et taşımaktaydılar. Kasabamızın ünlü sarhoşlarından Mr. R. C. Judkins, bir yerden kırmızı bir elbise uydurup Noel Baba kılığına girdi, ondan bundan beşer onar sent topladı. Mr. R. C. Judkins kalabalık bir ailenin babasıydı, onun için de böyle birkaç dolar kazanacak kadar ayık olmasına herkes sevindi. Kilisede iki üç ayin yapıldı, bunlardan birinde Mr. Marshall ile Rufus McPherson burun buruna geldiler: ağır sözler söylendi, ama bir tek yumruk bile vurulmadı.

Daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi, Appleseed, Indian Branches'ın bir mil ötesindeki

bir çiftlikte oturuyordu; yani kasabadan aşağı yukarı üç mil uzakta; Valhalla'ya gelmek için hem uzun, hem de son derece ıssız bir yolu aşmak zorundaydı. Gene de, soğuğa hiç aldırmadan, her gün gelip dükkân kapanana kadar damacananın karşısında oturdu; üstelik günler de kısalmış olduğundan dükkân hava kararıktan sonra kapanıyordu. Arada sırada ipek fabrikasının ustabaşılarından birine rastlarsa, yolun yarısını otomobille, ya da kamyonla giderdi, ama çoğu zaman yürüyordu. Yorgunluğu her halinden belliydi; dudaklarının kenarındaki çizgiler büsbütün derinleşmişti, üzülüyordu anlaşılan. Çok üşürdü, ikide bir çeneleri birbirine vurur, her yanı titrerdi. Kırmızı kazağı ile mavi pantolonunun altına hiçbir şey giymiyordu sanıyorum.

Yılbaşından üç gün önce, o soğuk, karanlık günlerden birinde, damdan düşer gibi, şunları söyledi: «Eh, bitti artık. Yani şişenin içinde kaç para olduğunu biliyorum.» Öylesine ciddi, kendinden emin bir tavırla konuşuyordu ki, söylediklerine inanmamak çok zordu.

«Hey, bana bak, oğul, dur hele,» dedi Hamurabi. «Böyle bir şeyi bilemez insan. Kendini bu düşünceye alıştırmakla hiç iyi etmiyorsun: boşu boşuna üzüleceksin sonra.»

«Bana öğüt vermeseniz, çok iyi olur, Mr. Hamurabi. Ne yaptığımı biliyorum ben. Louisiana'da bir kadın...»

«Evet, evet, evet — ama unut onu artık. Ben senin yerinde olsam, eve gidip usul uslu otur, bu yıkılası damacanayı büsbütün çıkarırdım aklımdan.»

«Ağabeyim bu gece Cherokee kentindeki bir düğüne gidip keman çalacak, sonra da bana yirmi beş sent verecek,» dedi Appleseed inatçı bir sesle. «Yarın gelip söylerim kaç para olduğunu damacanada.»

Ertesi gün Appleseed ile Middy geldikleri zaman, ben bayağı heyecan içindeydim. Yirmi beş sent elindeydi: kaybolmasın diye, kocaman, kırmızı bir mendilin ucuna bağlamıştı parayı.

İkisi el ele tutuşup camlı dolapların arasında uzun uzun dolaştılar; ne alacaklarını bir türlü kestiremiyor, ikide bir durup fısıl fısıl bir şeyler konuşuyorlardı. Sonunda gardenia esansı almaya karar verdiler; Middy yüksüğe benzeyen minicik şişeyi açıp yarısını başına boşalttı. «Şey gibi kokuyor... Oh, Tanrım, hayatımda bu kadar güzel bir koku koklamadım. Gel, Appleseed, şekerim, saçlarına dökeyim azıcık.» Ama oğlan istemedi.

Mr. Marshall tahminleri yazdığı defteri çıkardı; Appleseed tezgâhın başına gidip damacanayı iki yanından tuttu, hafif hafif okşadı. Gözleri pırıl pırıldı, yanakları heyecandan kızarmıştı. Dükkândaki birkaç müşteri ona doğru yaklaştılar. Middy arkada durmuş, hiç sesini çıkarmadan bacağını kaşıyor, bir yandan da esans kokluyordu. Hamurabi yoktu.

Mr. Marshall elindeki kurşun kalemin ucunu tükrükleyip gülümsedi. «Haydi, oğul, ne diyorsun bakalım?»

Appleseed derin bir nefes aldı. «Yetmiş yedi dolar, otuz beş sent,» dedi.

Seçtiği bu sayı kimseninkine benzemiyordu, müşterilerin çoğu toparlak sayılar söyleyip geçmişlerdi. Mr. Marshall, Appleseed'in tahminini deftere yazarken, ciddi bir sesle tekrarladı.

«Kazanıp kazanmadığımızı ne zaman öğreneceğiz?»

«Noel'de,» dedi biri.

«Yani yarın, hım?»

«Ya, öyle,» dedi Mr. Marshall. «Yarın saat dörtte gel.»

O gece hava daha da soğudu; sonra, güneşin

doğmasına yakın, yaz yağmurlarına benzeyen bir yağmur yağdı, bardaktan boşanırcasına; sonra, ertesi sabah açtı hava, ama her yer buz tutmuştu. Kasaba donmuş camları, dallarından buzlar sarkan ağaçlarıyla, kartpostallardaki kuzey kasabalarını andırıyordu. Mr. R. C. Judkins nedense erkenden kalkıp sokaklarda küçük bir çanı çala çala dolaştı; arada sırada durup pantolonunun arka cebinden çıkardığı bir şişeden viski içiyordu. Rüzgâr olmadığı için, bacalardan çıkan dumanlar, durgun, donuk gökyüzüne doğru, tembel tembel, dümdüz yükselmekteydi. Presbyterian korosu durmadan şarkı söylüyordu; çocuklar alana toplanmış (sanki karnaval varmış gibi korkunç maskeler takmış) birbirlerini kovalıyor, çığlıklar atıyorlardı.

Hamurabi, Valhalla'yı düzeltmek, süslemek için öğleye doğru geldi. Bir çuval dolusu amerikan fıstığı getirmişti, oturup hepsini yedik, kabuklarını da, dükkânın ortasına yerleştirilmiş olan koca karınlı yeni sobanın içine attık (Mr. Marshall işlerinin iyi gitmesi, bir de kışın azgınlığı yüzünden kendi kendisine yepyeni bir soba armağan etmişti). Sonra amcam damacanayı tezgâhtan alıp iyice sildi, parlattı, dükkânın her yanından görülebilecek bir masanın üstüne yerleştirdi. Ondan sonra da bize hiç yardımı dokunmadı, bir sandalyeye çöküp saatlerce, yeşil bir kurdeleyi damacanaya bağladı, çözdü, gene bağladı, gene çözdü. Bütün işler Hamurabi ile bana kalmıştı: yerleri süpürdük, aynaları yıkadık, dolapların tozunu aldık, duvarlara, tavana yeşilli, kırmızılı kâğıtlar astık. Doğrusu, pek güzel, pek şirin olmuştu dükkân.

Ama Hamurabi çevresine üzgün üzgün bakıp şöyle dedi: «Eh, ben gideyim artık.»

«Gidiyor musun, kalmayacak mısın?» diye

sordu Mr. Marshall; şaşalamıştı.

«Hayır, yok, hayır,» dedi Hamurabi; yavaşça başını salladı. «O çocuğun yüzünü görmek istemiyorum. Noel'i neşeyle, eğlenerek geçirmeli insan. İçinde bir acı olmamalı. Onun yüzünü görürsem, sonra gözüme uyku girmez sabaha kadar.»

«Sen bilirsin,» dedi Mr. Marshall. Umursamıyormuş gibi omuz silkti, ama iyice üzülmüş, kırılmış olduğu her halinden belliydi. «Hayat böyle işte — hem, kim bilir, belki de kazanır.»

Hamurabi içini çekti. «Tahmini nedir?»

«Yetmiş yedi dolar, otuz beş sent,» dedim.

«Sorarım size, inanılır şey mi bu?» dedi Hamurabi. Mr. Marshall'ın yanındaki sandalyelerden birine çöktü, ayak ayak üstüne atıp bir sigara yaktı. «Şu bebe şekerlerinden varsa bir tane ver bana; ağzımın içi zehir gibi.»

Öğleden sonra üçümüz masanın çevresine oturduk, bayağı heyecanlıydık. Kimse ağzını açıp tek kelime söylemiyordu, alandaki çocuklar da dağılmış olduklarından her yan tam bir sessizliğe gömülmüştü, yalnız belli aralarla kasabanın büyük saati çalıyordu. Valhalla kapalıydı, ama birçok kimse tekrar tekrar dükkânın önünden geçiyor, camekândan içeri bakıyordu. Saat üçte Mr. Marshall bana dönüp kapıyı açmamı söyledi.

Yirmi dakika sonra dükkân tıklım tıklım dolmuştu; herkes süslü püslüydü; havada tatlı bir koku vardı, çünkü ipek fabrikasında çalışan işçi kızların çoğu vanilya esansı sürünmüşlerdi. Tezgâhların üstleri, duvarları, kıyıları, her yer, her yer insanla kaplıydı; az sonra kalabalık, kaldırımı doldurup yola doğru genişlemeye başladı. Alanda sıra sıra atlı arabalar, Ford'lar duruyordu; çiftçileri, çiftçilerin ailelerini getirmişlerdi. Kahkahalar, haykırmalar, şakalaş-

malar gırla gidiyordu — mıncıklanmak tehlikesi geçiren kadınlardan birkaçı, bağırıp çağırmaya koyuldular, delikanlıların kabalığından, terbiyesizliğinden, küfürbazlığından yakındılar, ama kimse yerinden kımıldamadı, dükkândan çıkıp gitmeye davranmadı. Yan kapının oraya toplanmış olan zenciler gülüşüyor, kahkahalar atıyorlardı. Herkes elinden geldiği kadar eğlenmeye bakıyordu. Bizim kasaba çok sessiz bir yerdir: eğlence fırsatı kırk yılda bir çıkar. Hastalardan, yataklıklardan, bir de Rufus McPherson'dan başka, aşağı yukarı bütün Wachata bölgesi Valhalla'ya toplanmıştı. Appleseed'e bakındım, ama göremedim, ortalarda yoktu.

Mr. Marshall öksürdü, sonra dikkati çekmek için el çırptı. Gürültülerin kesilmesini, herkesin kendisine bakmasını bekledi, sonra sesini açık artırma yapan bir satıcı gibi yükselterek bağırdı: «Dinleyin, bana bakın hepiniz, burada, elimde gördüğünüz şu zarfın içinde,» — zarfı havaya kaldırdı — «evet, bunun içinde **cevap** — bugüne kadar bir Tanrı, bir de First National Bankası biliyordu bu cevabı, ha, ha. Şu defterde de,» — öbür eliyle de defteri havaya kaldırdı — «sizin tahminleriniz yazılı. Sormak istediğiniz bir şey var mı?» Herkes susuyordu. «İyi. Şimdi, kim gelecek bakalım bu zarfı açmaya, bir gönüllü...»

Kimse kıpırdamıyordu: korkunç bir utangaçlık sarmıştı hepsini, doğuştan yüzsüz, gösterişçi diye tanınanlar bile, önlerine bakıyor, utanıyorlardı. Derken bir ses, Appleseed'in sesi duyuldu: «Durun şöyle... Yol verin, lütfen, bayan.» Arkası sıra Middy ile ince uzun, uykulu gözlü bir delikanlı da gelmekteydi; bu delikanlı herhalde keman çalan ağabey olacaktı. Appleseed her zamanki kılığındaydı, ama yüzü iyice fırçalanıp silinmiş, potinleri boyanmış, saçları

sıkı sıkı taranarak kafasına yapıştırılmıştı. «Geç kalmadık ya?» dedi soluk soluğa.

Ama Mr. Marshall ona şöyle cevap verdi: «Demek gönüllü olmak istiyorsun, öyle mi?»

Appleseed önce bir şaşaladı, sonra evet anlamına bütün gücüyle başını salladı.

«Bu delikanlıya bir itirazı olan var mı?»

Kimse sesini çıkarmadı. Mr. Marshall zarfı Appleseed'e verdi. Çocuk büyük bir soğukkanlılıkla aldığı zarfa bir an baktı, sonra alt dudağını ısırdı, açmaya hazırlandı.

Dükkânda çıt yoktu, yalnız arada bir Mr. R. C. Judkins'in elindeki küçük çan çınlıyor, ya da müşterilerden biri öksürüyordu. Hamurabi musluklu tezgâha dayanmış, gözlerini tavana dikmişti; Middy kardeşinin omuzunun üzerinden boş boş bakmaktaydı; oğlan zarfı yırtmaya başladığı sırada, kız hafifçe içini çekti.

Appleseed zarftan pembe bir kâğıt parçası çıkardı, sanki kırılacak bir şeymiş gibi, parmaklarının ucuyla tutuyordu onu, sonra kendi kendine mırıldanarak kâğıttaki yazıyı okudu. Birden yüzü soldu, gözlerinde yaşlar belirdi.

«Hey, çocuk, okusana,» diye bağırdı biri.

Hamurabi ilerleyip kâğıdı çekti aldı çocuğun elinden. Boğazını temizledi, okumaya hazırlandı, sonra bir anda yüzü allak bullak oldu. «Evet, Tanrım...» dedi.

«Yüksek sesle! Yüksek sesle!» diye bağırdı kızgın kalabalık.

«Hırsız herifler!» diye yaygarayı bastı Mr. R. C. Judkins; havayı kokluyormuş gibi yaparak, burnunu yukarı kaldırdı. «Fare kokuları geliyor burnuma, iş var bu işin içinde!» Bunun üzerine miyavlamalar, ıslık sesleri doldurdu dükkânı.

Appleseed'in ağabeysi arkasına dönüp kalabalığa yumruğunu gösterdi. «Susun, susun diyorum size, yoksa hepinizi tutup kafa kafaya

vurur, helvacı kabağına çeviririm, anladınız mı?»

«Hemşerilerim,» diye bağırdı belediye başkanı Mawes, «hemşerilerim — beni dinleyin, bugün Noel... beni dinleyin...»

Mr. Marshall bir sandalyenin üstüne çıkıp el çırptı, tepindi, sonunda azıcık yatıştırdı gürültüyü. Sırası gelmişken şunu da söyleyelim: sonradan öğrendiğimize göre, Mr. R. C. Judkins böyle bir kargaşalık çıkarmak, havayı bulandırmak için, Rufus McPherson'dan epeyce bir para almış. Her neyse, gürültü kesildiğinde, pembe kâğıt benim elimdeydi... onu nasıl ele geçirdiğimi sormayın artık.

Hiç düşünmeden bağırdım: «Yetmiş yedi dolar, otuz beş sent.» Herhalde heyecandan olacak, önce bu kelimelerin önemini anlayamadım; yalnızca bir sayı okumuştum. Sonra, Appleseed'in ağabeysi bir sevinç çığlığı atınca, birden aklım başıma geldi. Kazananın adı bir anda yayılıvermişti; ürkek, çekingen fısıltılar, mırıldanmalar duyuldu.

Ah, Appleseed'in hali insanın içine dokunuyordu. Sanki bir ölüm yarası almış gibi sarsıla sarsıla ağlamaktaydı; sonra Hamurabi herkes görsün diye onu sırtına aldı; o zaman oğlan gözlerini kazağının ucuna silip gülümsemeye başladı. Mr. R. C. Judkins: «Büyücü! Pis büyücü!» diye haykırdı; ama alkışlar, sevinç çığlıkları arasında sesi duyulmadı bile.

Middy koluma yapıştı. «Dişlerim,» diye bağırdı. «Dişlerime kavuşacağım artık.»

«Dişlerine mi?» dedim; aptallaşmıştım.

«Takma,» dedi. «Takma diş alacağız bu parayla — inci gibi, bembeyaz bir takım.»

Ama o anda beni ilgilendiren tek şey Appleseed'in damacanada kaç para olduğunu nereden öğrendiğiydi. «Hey, söyle bakayım bana,» dedim bitkin bir sesle, «söyle bakayım dama-

cananın içinde tam yetmiş yedi dolar, otuz beş sent olduğunu nereden öğrendi bu çocuk?»

Middy şöyle bir baktı yüzüme. «Size kendisi de söylemişti sanıyorum,» dedi; pek ciddiydi. «Teker teker saydı.»

«Evet, ama nasıl — nasıl saydı?»

«Aa, yoksa sayı saymasını da mı bilmiyorsunuz?»

«Başka hiçbir şey yapmadı mı?»

«Eh,» dedi kız; bir an düşündü; «azıcık da dua etti.» Yanımdan uzaklaşırken, birden dönüp seslendi: «Hem doğduğu zaman onun kafasında tas gibi bir zar varmış.»

Bundan fazlasını, işin içyüzünü kimse öğrenemedi. Appleseed'e, «Nasıl becerdin bu işi?» diye ne zaman sorsak, tuhaf tuhaf gülümser, konuyu değiştirirdi. Yıllar sonra ailece kalkıp Florida'ya gittiler, bir daha da onlardan hiç haber almadık.

Kasabamızda Appleseed'in öyküsü hâlâ anlatılır; geçen yılın nisan ayında ölen Mr. Marshal, ölünceye kadar, her Noel, din öğrencilerine bu öyküyü anlatsın diye, Baptist Kilisesi'ne çağrılırdı. Hamurabi bir gün oturup bütün bunları olduğu gibi yazdı, sonra yazdıklarının birkaç kopyasını çıkararak çeşitli dergilere yolladı. Hiçbir zaman, hiçbir yerde basılmadı o yazı. Bir dergiden gelen mektupta şöyle deniyordu: «Küçük kız sonunda sinema yıldızı olsaydı, o zaman öykünüz bir şeye benzerdi işte.» Ama gerçekte küçük kız sinema yıldızı olmamıştı, durup dururken de yalan söylenir mi?

BENİM ANLATIŞIM

Biliyorum, çok kötü şeyler söylüyorlar benim için; ister benden yana çıkın, ister onlardan, orası kendi bileceğiniz iş. Ben sadece Eunice ile Olivia-Ann'a karşı söyleyeceklerimi yazıyorum; iki sağlam gözü olan herkes kimin akıllı, kimin deli olduğunu kolayca görür sanırım. Benim istediğim A.B.D. halkının olan biteni bilmesi, o kadar.

Olan biten: Pazar günü, 12 ağustos, bu yıl, Eunice babasının İç Savaş'dan kalma kılıcıyla beni öldürmeye kalktı, Olivia-Ann da otuz santimlik bir domuz bıçağıyla önüne gelen şeyi kesti, doğradı. Buna gelene kadar daha neler neler var.

Talihsizliğim altı ay önce Marge'la evlendiğim zaman başladı. Yaptığım ilk yanlış hareket de budur zaten. Mobile'de, dört günlük bir arkadaşlıktan sonra evlenmiştik. İkimiz de on altı yaşındaydık; Marge, amcamın kızı Georgia'ya konuk gelmişti. Şimdi düşünüyorum da, öyle bir kızı nasıl beğenmişim, sevmişim, aklım almıyor. Güzel değil, vücut yok, üstelik de kafasız mı kafasız. Ama Marge sarışındır, doğuştan sarışın, herhalde buna, sarışınlığına kapılmış olacağım. Evet, evlenmemizin üstünden üç ay geçti geçmedi, bir de baktım, Marge üfrülüverdi; gebe; yaptığım ikinci yanlış hareket. Sonra bağırıp çağırmaya, eve, annemin yanına gideceğim diye direnmeye başladı — ama annesi yoktu, yalnız bu iki halası vardı, Eunice

ile Olivia-Ann. Sonunda beni **Cash and Carry**'deki güzelim işimden çıkarıp buraya, Admiral's Mill'e bu kötü, pis yere getirdi.

L-N istasyonunda trenden indiğimiz gün bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu; bizi karşılamaya çıkan oldu mu sanıyorsunuz? Üstelik kırk bir sent verip bir de telgraf çekmiştim. Düşünün: karım gebe, yağmur altında tam on kilometre yol yürümek zorundayız. Marge'ın canı çıktı, çünkü sırtım ağrıdığı için ben pek az şey taşıyabiliyordum. Bu evi ilk gördüğüm zaman çok beğenmiştim doğrusu; saklayacak değilim. Kocaman, sarı bir ev, önünde sıra sıra sütunlar, bahçeyi çevreleyen, kırmızılı beyazlı japongülleri, bütün bunlar göz alıcı şeylerdi.

Eunice ile Olivia-Ann geldiğimizi görmüş, bizi karşılamak için hole çıkmışlardı. Ah, bir kerecik olsun görebilseydiniz onları. İnanın şakkadak düşüp ölürdünüz! Eunice şöyle koskocaman, yaşlı, şişman bir şey, yalnız poposu yüz kilo gelir. Hava yağmurlu da olsa, açık da olsa, evin içinde hep eski moda bir gecelikle dolaşır, adını kimono takmış onun, ama pis bir fanile gecelikten başka bir şey değil. Sonra tütün çiğner, öte yandan kibarlığa da pek düşkün olduğu için ağzındaki tütünleri kimseye göstermeden tükürmeye çalışır. İkide bir okumuşluğundan, bilginliğinden söz açar, beni küçük düşürmek, uzmek isteğiyle yapar bunu, ama ben hiç aldırmam, çünkü onun her kelimeyi teker teker hecelemeden çocuk dergilerini bile okuyamadığını pek iyi bilirim. Yalnız şunu da söylemeli: çıkarma toplama yapmakta, para saymakta kimse yarışamaz Eunice'le; Washington'un D.C. bölgesindeki iş yerlerinde çalışmış bir insanın başka türlü olması da beklenemez zaten. Çok parası yoktur demek istemiyorum bu sözle! Kendisi yok der, ama var, biliyorum, iyice biliyorum, çünkü bir gün yan

verandadaki çiçek saksılarının birinde bin dolara yakın para buldum, oraya saklamış. Bir sent'ine bile dokunmadım, ama Eunice yüz dolar çalmış olduğumu söylüyor; yalan, hem de kuyruklu yalan. Admiral's Mill'de herkes Eunice'in ağzından çıkan sözleri tepeden gelen birer emir gibi karşılar, çünkü herkes ona borçludur; Eunice tutup Charlie Carson'un (gözleri kör, doksanlık, yatalak bir adam, 1896'dan beri yerinden kıpırdayamıyor) kendisini sırt üstü yere yıkıp bilmem ne halt ettiğini söylese, bütün kasabalılar İncil'e el basıp Eunice'in doğru söylediğine yemin ederler.

Olivi-Ann daha da kötü; bu bir gerçek! Yalnız, Eunice kadar sinirli değil; anadan doğma aptal çünkü, tavan arasına kapatılıp üstüne kilit vurulacak yarım akıllılardan. Soluk renkli, sıska mı sıska, üstelik bıyıklı bir kadın. Çoğu zaman bir kenara oturup elindeki otuz santimlik domuz bıçağıyla sopa yontar, ya da birine bir hınzırlık eder, Mrs. Harry Steller Smith'e yaptığı gibi. Bunu kimseye söylemeyeceğime söz vermiştim, ama insanın hayatı tehlikeye girince sözün filan bir değeri kalmıyor.

Mrs. Harry Steller Smith, Eunice'in kanaryasıydı; adı, kocakarı ilaçları yapıp satan, Pensacola'lı bir kadından geliyordu; Eunice her hastalığı geçiren bir ilaç alırdı ondan. Bir gün oturma odasında bir gürültü duydum, kapıyı açıp baktım, ne göreyim istersiniz. Olivia-Ann eline koca bir tavan süpürgesi almış, Mrs. Harry Steller Smith'i pencereden dışarı kışkışlıyor, kafesin kapısı ise ardına kadar açık. O anda içeri girmemiş olsaydım, bu işi onun yaptığını kimse bilmeyecekti. Eunice'e söyleyeceğimden korkarak iyice açıldı bana, zavallı bir hayvanı böyle kafese tıkmak hoş bir şey değilmiş, üstelik Mrs. Harry Steller Smith'in ötüşü de sinirine dokunuyormuş. Sonunda ben onun ha-

line acıdım, o da bana iki dolar verdi; ikimiz bir olup Eunice'e söyleyecek bir yalan uydurduk. Parayı kabul etmezdim ama, baktım, almazsam içi rahat etmeyecek, üzülecek, eh, ne yapayım, ister istemez aldım.

Bu eve geldiğim gün Eunice'in söylediği ilk kelimeler şunlar olmuştu: «Demek bununla evlenmek için kaçtın bizden, ha, Marge?»

Marge şöyle dedi: «Çok yakışıklı, hem de güzel, değil mi, Eunice hala?»

Eunice beni tepeden tırnağa bir süzdü. «Söyle, arkasını dönsün.»

Ben arkam dönük dururken, Eunice, «Yazık,» dedi, «süprüntünün en kötüsünü seçmişsin. Buna erkek bile denmez.»

Hayatımda kimse beni bu kadar aşağılamamıştı! Doğrusu pek sağlam yapılı, etli canlı bir insan sayılamazdım, ama daha iyice büyümüş, gelişmiş değildim ki.

«Neden denmesin! Elbette erkek,» dedi Marge.

Olivia-Ann'ın ağzı bir karış açıktı, nerdeyse sinek kaçacaktı içine; birden canlanıp atıldı: «Ablamın söylediğini duydun. Erkek bile denmez buna. Şu süprüntüye bak, erkeğim diye dolaşıyor! Ne erkeği! Dişi bu, dişi!»

Marge şöyle dedi: «Unutuyorsunuz, Olivia-Ann hala, bu benim kocam, doğacak çocuğumun babası.»

Eunice çirkin bir ses çıkardı, sonra, «İyi,» dedi, «iyi ya, ben senin yerinde olsam, böyle bir kocayla hiç de övünmezdim.»

Ne hoş bir karşılama, değil mi? Hem de **Cash and Carry**'deki güzelim işimi bırakmış gelmişim!

Ama o akşam olanların yanında bunun sözü bile edilmez. Bluebell sofrayı topladıktan sonra, Marge sesini elinden geldiğince tatlılaştırarak otomobili alıp Phoenix City'ye sinema-

ya gidip gidemeyeceğimizi sordu.

«Sen aklını kaçırmış olacaksın,» dedi Eunice; sanki sırtındaki kimonoyu istemiştik.

«Sen aklını kaçırmış olacaksın,» dedi Olivia-Ann.

«Saat altı,» dedi Eunice, «hem sen benim bu erkek bozmasına, bu süprüntüye, yepyeni gibi elden düşürdüğüm 34 model Chevrolet'mi kullandıracağımı sanıyorsan, iyice aklını kaçırmış olmalısın.»

Bu gibi sözler Marge'ı hemen ağlatır.

«Üzülme, şekerim,» dedim, «aldırma, ben zamanında ne Cadillac'lar kullandım.»

«Hıh,» dedi Eunice.

«Elbette,» dedim.

«Değil otomobil kullanmak,» dedi Eunice, «bir sapanın ucundan tuttuysa bu süprüntü, ben oturup tam bir düzine, neft yağında kızartılmış fare yerim.»

«Kocam için böyle sözler söylemenize göz yumamam,» dedi Marge. «Çok ayıp ediyorsunuz! Biliyorum, bütün bunlar yabancı bir yerde, yabancı bir adamla evlendim diye.»

«Sana uygun zaten, tam sana göre,» dedi Eunice.

«Böyle şeyler söyleyerek aklımızı çeleceğini sanma, ikişer tane gözümüz var bizim,» dedi Olivia-Ann; sesi tıpkı çiftleşmeye hazırlanan eşeklerin anırtısına benziyordu.

«Biz öyle kolay kolay kandırılacaklardan değiliz,» dedi Eunice.

«Ben sadece şunu anlamanızı istiyorum,» dedi Marge, «bu adamla, ölünceye kadar ayrılmamak üzere evlendim, tam üç buçuk ay önce. Kime isterseniz sorun. Sonra, Eunice hala, karşınızdaki özgür bir insan, bir beyaz, üstelik daha on altı yaşında. Sonra George Far Sylvester babası için bu gibi sözler söylenmesinden hiç de hoşlanmaz sanırım.»

George Bar Sylvester doğacak çocuğumuzun adıydı. Yaman bir ad, değil mi? Ama şu anda hiçbirine ilgi duymuyorum, hiçbiri yok gözümde.

«Bir kızın başka bir kızdan çocuğu olur mu?» dedi Olivia-Ann; açıkça hakaret ediyordu bana, erkeklik gururumla oynuyordu. «Her gün yeni yeni şeyler görüyor insan hayatta.»

«Ah, sus artık,» dedi Eunice. «Sinemadan da, Phoenix City'e gitmekten de umudunuzu kesin. boşuna çene yormayalım.»

Marge hıçkırdı: «Oh-h-h, ama Judy Garland oynuyor.»

«Üzülme, şekerim,» dedim, «aldırma, ben o filmi on yıl önce gördüm, Mobile'de.»

«Yalanın daniskası denir buna,» diye bağırdı Olivia-Ann. «Ah, sen ne ahlaksızsın, sen. Judy film çevirmeye başlayalı on yıl olmadı daha.» Olivia-Ann elli iki yıllık hayatı boyunca (kendisi kaç yaşında olduğunu kimseye söylemez, ben Montgomery'deki nüfus memurluğundan mektupla edindim bu bilgiyi), bir tek film görmüş değildir, ama tam sekiz sinema dergisine abone. Postanede çalışan Mrs. Delancey'nin dediğine göre, Sears and Roebuck firmasından postayla yaptığı alışveriş bir yana bırakılırsa, Olivia-Ann'a sinema dergilerinden başka hiçbir şey gelmezmiş. Gary Cooper'in hayranıdır; hayranlık ama ne hayranlık, hastalık gibi; yalnız bu artistin fotoğraflarıyla dolu bir sandığı, iki de bavulu var odasında.

Masadan kalktık; Eunice yuvarlana yuvarlana pencereye gidip bahçedeki tespihağacına baktı: «Kuşlar tünemeye başlamış — yatma zamanımız geldi demektir. Sen odana çık, Marge, bu centilmenin yatağı arka verandada.»

Eunice'in ne demek istediğini anlayabilmem için tam bir dakika düşünmem gerekti.

Sonra şöyle sordum: «Yani beni karınla bir

odada yatırmayacak mısınız şimdi?»

Bunun üzerine ikisi birden haykırmaya başladılar.

Derken Marge'ın sinirleri bozuldu, bastı çığlığı: «Susun, susun, susun! Daha fazlasına dayanamam artık. Haydi, benim küçük sevgilim — haydi, git, nerede derlerse orada yat. Yarın bir şeyler düşünürüz...»

«Anlaşılan,» dedi Eunice, «hiç akıl kalmamış bu kızcağızda, iyice oynatmış.»

«Zavallı yavrucak,» dedi Olivia-Ann; kolunu Marge'ın beline doladı, sonra kızı kapıya doğru götürdü; «zavallı yavrucak, böylesine genç, böylesine günahsız. Haydi, gidelim de, başını göğsüme dayayıp doya doya bir ağla.»

Mayıs, haziran, temmuz aylarını, ağustosun da aşağı yukarı ilk yarısını, arka verandada, açıkta geçirdim, ne bir cebinlik, ne bir şey. Marge derseniz — bir kerecik bile ağzını açıp da beni odasına istediğini söylemedi! Alabama'nın bu yanları bataklık; bir sokuşta mandayı öldürecek sivrisinekler var; ya böcekler, kanatlı hamam böcekleri; ya koca koca tarla fareleri, hani içlerinden birini tutup bir marşandizin önüne bağlasanız, çektiği gibi götürür; buradan ta Timbuctoo'ya kadar. Ah, o küçük, doğmamış George olmasaydı arada, ben çoktan kaçmış gitmiştim bu evden. İlk geceden bugüne dek şöyle beş saniye yalnız kalamadım Marge'la. Birinden biri hemen koşar yanımıza; geçen hafta az kaldı saçlarını başlarını yolacaklardı, Marge odasına kapanıp kapıyı kilitlemiş, beni de ortalarda görememişler, çılgın gibi saldırdılar sağa sola. Oysa ben aşağıda pamuk balyalarını hazırlayan zencileri seyrediyordum, ama inadıma sesimi çıkarmadım, Eunice kilitli odada Marge'la ikimizin bir işler becerdiğimizi sanıp sinirinden çatlasın patlasın diye. O günden sonra gözcüler kad-

rosuna Bluebell'i de kattılar.

Üstelik bu üç buçuk ayı beş parasız geçirdim; şu anda sigara alacak param bile yok cebimde.

Eunice işe girmemi istediği için her gün başımın etini yedi, söylendi durdu, bir gün olsun bırakmadı arkamı. «Bu süprüntü neden gidip kendisine şöyle doğru dürüst bir iş bulmuyor?» Siz de dikkat etmişsinizdir herhalde, bana hiç doğrudan doğruya söz söylemez, yüksek huzurlarında yalnız bile olsam, o gene yanımızda üçüncü bir insan varmış da onunla konuşuyormuş gibi davranır. «Erkekliğin kıyısından geçmişse, gidip karısının ekmeğini kazanmaya baksın, sırtını bana dayayıp yan gelmeye utanmıyor, bir de onu besliyorum.» Sırası gelmişken şunu da söyleyeyim bari: tam üç ay on üç gündür haşlama patatesle, yemek artıklarıyla yaşıyorum; iki kere Dr. A. N. Carter'e gittim. İskorpit hastalığına yakalanmış olup olmadığımı, o da kestiremedi bir türlü.

Çalışmama gelince, sorarım size, benim gibi yetenekli bir adam, **Cash and Carry**'de çalışmış, başarı göstermiş bir adam, Admiral's Mill gibi bir yerde ne iş tutabilir? Tek, bir tek dükkân var burada, onun da sahibi Mr. Tubberville adında, tembel mi tembel, malını satmaya bile üşenen bir herif. Morning Star Baptist Kilisesi'nin papazlığı da boş değil aksi gibi, iğrenç, moruk bir papazları var, adı Shell; geçenlerde Eunice ona uğrayıp benim ne zaman öleceğimi sordu. Kulaklarımla duydum verdiği cevabı, ömrümün çoğunu yaşamışım, öyle dedi.

Ama beni en fazla üzen şey, Eunice'in Marge'ı kandırmış olması. Kızı bayağı düşman etti bana, hem de kelimelerle anlatılamayacak bir düşmanlık. Öyle ki yanına gittiğim zaman beni itelemeye filan başladı, ama şöyle bir iki to-

kat yiyince, aklı başına geldi. Karım bana saygısızlık, terbiyesizlik edecek de, ben hiç sesimi çıkarmayıp öylece duracağım, olacak şey mi!

Düşmanlar dört bir yanı çevirmiş: Bluebell, Olivia-Ann, Eunice, Marge, sonra bütün Admiral's Mill halkı (342 kişi). Dost: hiç yok. İşte dün, 19 Ağustos, pazar günü, beni öldürmeye kalktıklarında durum böyleydi.

Her yanı boğucu bir sessizlik sarmıştı, hava son derece sıcaktı. Kavga tam saat ikide başladı. Bunu iyice biliyorum, çünkü Eunice'in bir guguklu saati var, her ötüşünde aklımı başımdan alıyor. Oturma odasındaki piyanoda bir şarkı bestelemekteydim, kimseye bir zararın dokunmuyordu; bu piyanoyu Olivia-Ann için satın almış Eunice, bir de öğretmen tutmuşlar, her hafta ta Georgia'dan, Columbus'dan gelirmiş adam. Benimle arkadaşlık etmenin kendisi için tehlikeli olacağını hissettiği güne kadar, postanedeki Mrs. Delancey ile pek iyiydi aramız; onun anlattığına göre, bu Georgia'lı piyano öğretmeni, derse geldiği günlerden birinde, sanki arkasından Adolf Hitler kovalıyormuş gibi, bir fırlamış bu evden dışarı, atlamış Ford'una, kaçmış gitmiş, gidiş o gidiş, bir daha hiç görünmemiş Admiral's Mill'de. Dediğim gibi, oturma odasında, kimseye bir zarar vermeden, kendi kendime serinlemeye çalışıyordum; birden Olivia-Ann daldı içeri; saçlarına bigudiler sarmıştı; bağırmaya başladı: «Kes şu gürültüyü! Bir dakika rahat bırakmaz mısın sen insanı? Hem kalk benim piyanomun başından. Senin piyanon değil ya, benim piyanom, şu anda kalkmazsan, eylül ayının ilk pazartesi günü kendini yargıcın karşısında bulursun.»

Ne olacak, kıskanıyor işte, anadan doğma müzisyenim diye, birbirinden güzel şarkılar uyduruyorum diye kıskanıyor beni, çekemiyor.

«Bak, ne hale sokmuşsun fildişi tuşlarımı Mr.

Sylvester,» diyerek, piyanoya doğru atıldı, «hepsi gevşemiş, yerlerinden oynamış, güm güm vuruyorsun sersem gibi, beğendin mi yaptığını şimdi!»

Ben bu eve geldiğim zaman, piyano çoktan kılığını bulmuştu, o da bunu pek iyi bilirdi ya, neyse.

Şöyle dedim: «Bakıyorum da, sizden hiçbir şey gizlenmiyor, Miss Olivia-Ann, ama hani benim de, kendime göre, bildiğim bazı şeyler var da, tuhaf değil mi, bana onları hatırlatıyorsunuz. Belki de o benim bildiğim şeyleri başkaları pek merak ediyorlardır, öğrenmek isterler. Ne oldu acaba Mrs. Harry Steller Smith, nereye gitti dersiniz?»

Mrs. Harry Steller Smith'i hatırladınız mı?

Bir an durdu, boş kafese baktı. «Bana söz vermiştiniz,» dedi; sonra birden mosmor oldu yüzü.

«Belki vermişimdir, belki de vermemişimdir,» dedim. «Eunice'i öyle aldatmakla çok kötü bir iş yapmıştınız, aramızda sıkı bir dostluk var diye sustum ben şimdiye kadar, dostluğumuz sona ererse, belki de bundan sonra susmam.»

Evet, efendim, gürültüsüz patırtısız, güzel güzel çıkıp gitti. Ben de piyano çalınayı bırakıp odanın ortasındaki kanepeye uzandım; korkunç bir şeydir o kanepe; Eunice onun takımını 1912'de, Atlanta'da, tam iki bin dolara almış, hem de peşin para — kendisi öyle der. Yarı kara, yarı zeytin yeşili pelüşle kaplıdır bu takım; ıslak tavuk tüyü kokar. Odanın köşelerinden birinde kocaman bir masa durur; üstünde de Miss E ile O-A'nın sevgili anneleri ile sevgili babalarını gösteren iki fotoğraf vardır. Baba yakışıklı bir adam doğrusu, ama, aramızda kalsın, bana ailesine zenci kanı karışmış gibi geliyor. İç Savaş'da yüzbaşıymış, bunu hiçbir zaman unutmayacağım, çünkü kaputunun yanında salla-

nan kılıç hayatımda önemli bir rol oynadı. Anne tıpkı Olivia-Ann gibi yarım akıllı bir kadın, fotoğrafından öyle anlaşılıyor, ama kızından çok daha hoş.

Tam uykuya dalacağım sırada, Eunice'in sesini duydum; «Nerede? Nerede?» diye haykırıyordu. Sonra birden onu kapının önünde gördüm, ellerini koca kalçalarına dayamış, gözlerini bana dikmişti; yardakçıları arkasına toplanmışlardı: Bluebell, Olivia-Ann, bir de Marge.

Birkaç saniye Eunice kocaman, çıplak ayağını hızlı hızlı, kızgın kızgın yere vurdu; üstünde Niagara Çağlayanı'nın fotoğrafı olan bir kartpostalla şişman yüzünü yelpazeledi.

«Nereye saklamış parayı?» dedi. «Kendisine güvenmemden, evimin içinde serbestçe dolaşmasına göz yummamdan yararlanıp aşırdığı yüz dolarımı nereye saklamış?»

«Bu kadarı da çok fazla artık,» dedim; ama sıcaktan bunalmıştım, bitkindim, yerimden kıpırdayacak halim yoktu.

«Fazla mı, eksik mi, sonra görürüz onu,» dedi; konuşurken gözleri yuvalarından fırlayacaktı nerdeyse. «Benim cenaze paramdı o, paramı isterim. Sen bunun ölülerin cebinden para çalacak kadar düşük bir insan olduğunu anlayamamış mıydın?»

«Belki de o çalmamıştır,» dedi Marge.

«Sen hiç karışma bu işe, küçüğüm,» dedi Olivia-Ann.

«O çaldı paramı, yüzde yüz eminim,» dedi Eunice. «Görmüyor musun gözlerini — nasıl kara kara, suçlu suçlu bakıyor!»

Esneyerek şöyle dedim: «Yasaların söylediğine göre — bir insan başka bir insanı haksız yere suçlarsa, kendi suçlu düşer, hem de kodese tıkılır bu yüzden.»

«Tanrı bilir hırsızlara vereceği cezayı,» de-

di Eunice.

«Ah, abla,» dedi Olivia-Ann, «Tanrıya bırakmayalım onu cezalandırmayı.»

Bunun üzerine Eunice benim üstüme doğru yürüdü; kirli, fanile geceliğinin eteği yerde sürünüyordu. Olivia-Ann hemen onun arkasına takılmıştı; Bluebell sanki bir yerine bir şey olmuş gibi keskin bir çığlık attı, hani belki ta Eufala'dan bile duymuşlardır o çığlığı; Marge ellerini kenetlemiş, inliyor, tuhaf sesler çıkarıyordu.

«Oh-h-h,» diye hıçkırdı, «ne olur, geri ver şu parayı, küçük sevgilim.»

«Et tu Brute?» dedim; William Shakespeare'dendir bu söz.

«Halinę bakın şunun,» dedi Eunice. «Bütün gün böyle aylak aylak yatıyor, hiç yormak istemiyor kendini.»

«Acınacak şey,» diye gıtgıtladı Olivia-Ann.

«Sanki şu zavallı kızcağız değil de bu doğuracak.» Eunice'di konuşan.

Bluebell yüz paralık aklıyla atıldı: «Yalan mı?»

«Kendi hallerine bakmadan bana söz söylüyorlar,» dedim.

«Evimde üç ay yan gelip oturduktan sonra, bu süprüntü bir de bana hakaret mi ediyor?» dedi Eunice.

Kolumdaki sigara külüne bir fiske vurdum, sonra ağır ağır şunları söyledim: «Dr. A.N. Carter'in dediğine göre bende iskorpit varmış, çok tehlikeli bir hastalık, en küçük bir heyecanlanma bile yasak — yoksa ağzımdan köpükler saçarak dört bir yana saldırır, önüme geleni ısırırmışım.»

Bunun üzerine Bluebell şöyle dedi: «Neden gitmiyor geldiği çöplüğe, Mobile'e, Miss Eunice? Canım çıkıyor ona hizmet etmekten, bıktım artık.»

Kömür karası zenci iyice tepemi arttırmıştı, bir an gözlerim karardı.

Sonra hiç heyecanlanmadan yerimden kalktım, gidip askılıktaki şemsiyeyi aldım, alır almaz da dönüp Bluebell'in kafasına indirivердim, bir daha, bir daha, şemsiye iki parça oldu.

«Benim ipek şemsiyem, japon şemsiyem,» diye haykırdı Olivia-Ann.

Marge çığlığı bastı: «Bluebell'i öldürdün, zavallı Bluebell'i öldürdün!»

Eunice, Olivia-Ann'ı kapıya doğru itti: «Aklını kaçırdı, şekerim! Koş! Koş, Mr. Tubberville'i çağır!»

«Ben hiç sevmem Mr. Tubberville'i,» diye kestirip attı Olivia-Ann. «Gidip kendi domuz bıçağını getireceğim.» Tam kapıdan çıkacağı sırada bir kaleci gibi atılıp sarıldım beline, yere yuvarlandık, çocuk oyuncağı değil bu, ölüm var işin ucunda. Ama sırtım hâlâ ağrıyor.

«Öldürecek onu!» diye bir haykırdı Eunice, bütün ev zangır zangır sarsıldı. «Hepimizi öldürecek! Ben söyledim sana bunu, Marge. Çabuk, kızım, çabuk babamın kılıcını getir!»

İşte böyle, Marge koşup kılıcı getirdi, Eunice'e verdi. Bir de kadınların kocalarına bağlılığından söz açarlar! Bu yetmezmiş gibi, Olivia-Ann karnıma bir diz atmaz mı, gözlerimde şimşekler çaktı, kollarım gevşedi. Az sonra Olivia-Ann'ın bahçede bağıra bağıra ilahiler söylediğini duyduk.

Gözlerim görkemli gelişini
gördü Tanrı'nın;
Gazap üzümlerinin yığıldığı
bağ bozumunu çiğneyerek...

Bu sırada Eunice babasının kılıcını savura savura odanın içinde dört dönüyordu; ben nasıl olmuşsa olmuş piyanonun tepesine tırman-

mıştım. Derken Eunice bana doğru gelip piyanonun iskemlesine çıktı, o titrek, her yanı ayrı oynayan iskemle onun gibi bir canavarı nasıl çekti, bir türlü akıl erdiremedim.

«İn oradan aşağı, pis korkak, ikiye bölüvereceğim şimdi,» diyerek kılıcı savurdu; bu söylediklerimi her zaman kanıtlayabilirim, tam bir santim derinliğinde yaram var, kılıç yarası.

O arada Bluebell kendine gelmiş, usulca kapıdan çıkarak ön bahçeye, Olivia-Ann'ın yanına koşmuştu; ilahileri birlikte okumaya başladılar. Anlaşılan, beni öldürmek için ayin yapıyorlardı, hani Marge düşüp bayılmasaydı, öldüreceklerdi de.

Marge'ın bana yaptığı tek iyilik de bu oldu zaten.

Sonrasını pek iyi hatırlamıyorum; bir ara kapıda Olivia-Ann'ı gördüm, elinde otuz santimlik domuz bıçağı vardı, arkasında bir yığın insan, komşular duruyordu. Birden yerde yatan Marge'ı gördüler; herkes onun başına toplandı; derken kızı kaldırıp dışarı çıkardılar, odasına, yatağına götürdüler galiba. Her neyse, onlar dışarı çıkar çıkmaz kapıyı kapatıp arkasına eşyaları yığdım.

Bütün pelüş koltukları, kocaman maun masayı — yalnız o bir iki ton gelir — askılığı, daha bir sürü şeyi yığdım üst üste. Pencereleri sürmeledim, perdeleri kapattım. Bu işleri yaparken koca bir Sweet Love kutusu geçti elime, beş dolarlık kutulardan; ağzına kadar da dolu, çeşit çeşit şeker; şu anda çukulatadan yapılma, işi kremalı bir kiraz çiğnemekteyim. Arada bir gelip kapıyı yumrukluyor, haykırıyor, söyleniyorlar. Ah, evet, bambaşka bir şarkı söylemeye başladılar şimdi. Bana gelince — zaman zaman piyanonun başına geçip neşeli parçalar çalıyorum, kendilerinden korktuğumu sanmasınlar diye.

MIRIAM

Mrs. H. T. Miller, yıllarca, East River yakınlarında, sonradan apartman biçimine sokulmuş, eski bir evin (iki odası, bir de küçük mutfağı olan) güzel bir bölüğünde, tek başına oturmuştu. Duldu: kocası Mr. H. T. Miller ona, ne az ne çok, ancak geçimini sağlayan bir gelir bırakmıştı. Zaten fazla para harcayan bir kadın değildi; hiç arkadaşı yoktu; başlıca gezintisi köşedeki bakkal dükkânına kadar gidip gelmekti. Evdeki öbür kiracılar onun varlığını hissetmezlerdi bile: göze batacak şeyler giymezdi; kısa kesilmiş saçları külrengiydi, kendiliğinden dalgalıydı; gözlerine sürme çekmezdi, yüzü boyasızdı; son doğum gününde altmış birinci yaşını doldurmuştu. Hayatının akışında pek az değişiklik, pek az yenilik olurdu: iki odasını siler, süpürür, tertemiz tutardı; arada sırada oturup bir sigara tellendirirdi; kendi yemeğini pişirirdi; bir de kanarya beslerdi.

Sonra Miriam'la karşılaştı, ya da tanıştı diyelim. Kar yağıyordu o gece. Mrs. Miller bulaşıkları kurulamayı bitirmiş, bir akşam gazetesinin sayfalarını çevirmeye koyulmuştu; birden yakındaki sinemalardan birinin ilanı ilişti gözüne. Filmin adı pek güzeldi; hemen kalkıp kastor kürkünü giydi, kaloşlarını bağladı, fırladı sokağa; holdeki lambayı yanar bırakmıştı: ışıksız edemezdi, karanlığı sevmezdi hiç.

Kar pek güzeldi, tatlı tatlı yağıyordu iyice tutmamıştı daha. Irmaktan doğru esen rüzgâr,

yalnız köşebaşlarında çarpıyordu insanın yüzüne. Mrs. Miller başını önüne eğmiş, sağına soluna bakmadan, hızlı hızlı yürüyordu. Yolunun üstündeki dükkânlardan birine uğrayıp bir paket nane şekeri aldı.

Gişenin önünde uzun bir kuyruk vardı; gidip ucuna takıldı. Sinema tıklım tıklım dolmuş olduğundan, şimdi bilet alanlar arada giremeyecek, öbür seansı bekleyeceklerdi (yorgun bir ses haykırdı bunu). Mrs. Miller deri el çantasını karıştırıp bilet parasını hazırladı. Kuyruk pek ağır ilerliyordu, kadın çevresine bakındı, kapının yanında duran küçük bir kız dikkatini çekti.

Mrs. Miller hayatında böyle uzun, böyle tuhaf saç görmemişti: bembeyazdı kızın saçları, gümüş rengine çalan bir beyazlık. Örülmemiş, öylece bırakılmıştı; uçları beline kadar geliyordu. Zayıf, ince yapılı bir çocuktu. Kendine has bir havası, hoşa giden bir hali vardı; başparmaklarını çok güzel dikilmiş olan kadife paltosunun ceplerine sokmuş, kuyruktakilere bakıyordu.

Mrs. Miller pek beğenmişti onu; göz göze geldiler; kadın gülümsedi. Küçük kız hemen ilerleyip, «Bana bir iyilik etmek ister misiniz?» diye sordu.

«Yapabileceğim bir şeyse elbette isterim,» dedi Mrs. Miller.

«Ah, çok kolay bir şey. Sadece bana da bir bilet alacaksınız, içeri birlikte gireceğiz; başka türlü sokmuyorlar beni sinemaya. İşte, buyrun parasını.» Son derece ahenkli bir hareketle Mrs. Miller'in avucuna, iki onluk, bir de beşlik olmak üzere, yirmi beş sent koydu.

Sinemaya birlikte girdiler. Yol gösteren kızlardan biri, onları büyük bir bekleme salonuna götürdü; filmin bitmesine daha yirmi dakika vardı.

«Bayağı suçlu hissediyorum kendimi,» dedi Mrs. Miller neşeli bir sesle; sonra oracıktaki bir sandalyeye oturdu. «Yasaya aykırı bir iş yaptık, değil mi? Bir kötülük etmiş olmasam bari. Annen biliyor mu nerede olduğunu, şekerim? Biliyor, değil mi?«

Küçük kız cevap vermedi. Paltosunu çıkarıp katladı, kucağına koydu. Koyu mavi giysisi pek güzeldi. Uzun, ince, ahenkli parmaklarını boynundan göğsüne doğru sarkan altın zincirin üstünde dolaştırdı. Mrs. Miller dikkatle baktı, kızın o kendine has havasını yaratan, saçları değil, gözleriydi; açık kahverengi, durgun mu durgun, çekingenliği, çocukluğu olmayan iki kocaman göz.

Mrs. Miller kıza nane şekeri verdi. «Adın ne senin?»

«Miriam,» dedi kız; sanki bilinen bir şeyi tekrarlıyordu.

«Ah, ne tuhaf — benim adım da Miriam. Hani öyle pek yaygın bir ad da değildir bu. Sakın öbür adın da Miller olmasın!»

«Sadece Miriam.»

«Ne tuhaf şey, değil mi?»

«O kadar tuhaf gelmedi bana,» dedi Miriam; naneyi dilinin üstünde çevirdi.

Mrs. Miller kıpkırmızı oldu, oturduğu yerde bir toparlandı. «Küçücük kız ama, yaşlı başlı insanlar gibi konuşuyor.»

«Öyle mi konuşuyorum?»

«Ah, evet,» dedi Mrs. Miller; konuyu değiştirmek için hemen şu soruyu sordu: «Sinemayı sever misin?»

«Daha bilmiyorum,» dedi Miriam. «Bu ilk gelişim.»

Bekleme odasına kadınlar doluşmuştu; içerden filmin bittiğini belirten sesler geliyordu. Mrs. Miller ayağa kalktı, çantasını koltuğunun altına sıkıştırdı. «Ben şimdiden gideyim kapı-

nın önüne, yoksa yer bulamam,» dedi. «Seni tanıdığıma çok sevindim.»

Miriam hafifçe başını salladı.

Bütün hafta kar yağdı. Tekerlek sesleri, ayak sesleri kesildi, sanki hayat ses geçirmeyen bir perdenin arkasına saklanmış, gizliden gizliye akıyordu. Gökyüzü de, toprak da görünmez olmuştu; rüzgârlarla savrulan kar kaplamıştı her yanı; camları donduruyor, odaları buz gibi soğutuyor, kenti öldürüyor, sessizliğe gömüyordu. Günün her saati karanlıktı; elektrikler hiç sönmemecesine yanıyordu; Mrs. Miller günlerin ucunu kaçırmıştı artık: cumayı cumartesiden ayıramıyordu; pazar günü bakkala gitti: kapalıydı tabii.

O akşam yumurta kırıp yedi, domates çorbası içti. Sonra fanila bir gecelik giydi, yüzüne krem sürdü, ayak ucuna sıcak su şişesi koyup yatağa girdi. Kapının zili çaldığı sırada **Times**'ı okumaktaydı. Herhalde birisi yanlışlıkla gelip benim kapımı çaldı, şimdi gider, diye düşündü. Ama zil bir daha çalındı, bir daha çalındı, sonra hiç ara vermeden, hiç kesilmeden çalınmaya başladı. Kadın saate baktı: on biri geçmişti; olacak şey değildi, her zaman saat onda yatıp uyurdu, gözlerine inanamıyordu.

Yataktan kalkıp oturma odasına geçti, ayakları çıplaktı. «Geliyorum, durun azıcık.» Kapının kilidi sıkışmıştı; bir o yana, bir bu yana çevirdi; zil bir an bile durmadan çalıyordu. «Çalmayın,» diye bağırdı. Kilit gevşedi, açıldı; kadın araladı kapıyı. «Ne oluyor?»

«Merhaba,» dedi Miriam.

«Oh... oh, merhaba,» dedi Mrs. Miller; çekingen bir adımla hole çıktı. «Sen hani o küçük kızsın.»

«Kapıyı hiç açmayacaksınız sandım, gene de çekmedim parmağımı zilden; evde olduğunuzu

biliyordum. Beni gördüğünüze sevinmediniz mi?»

Mrs. Miller ne diyeceğini şaşırmıştı. Baktı, Miriam'ın üstünde gene o kadife palto vardı, başına bir bere giymişti bu kez; beyaz saçları dikkatle örülmüş, uçlarına iki kocaman, beyaz kurdele bağlanmıştı.

«Bu kadar bekledim kapınızın önünde, hiç olmazsa içeri alın beni,» dedi kız.

«Ama çok geç...»

Miriam boş boş baktı kadına. «Ne zararı var? Bırakın, gireyim içeri. Burası soğuk, üstelik giysim de ipekli.» Sonra, ahenkli bir hareketle Mrs. Miller'i kenara iterek odaya girdi.

Paltosunu, beresini çıkarıp bir sandalyenin üstüne bıraktı. Gerçekten de ipekli bir giysi vardı sırtında. Beyaz bir ipekli giysi. Şubat ayında beyaz ipekli. Eteği pililiydi, kolları uzundu; kız odada gezindikçe tatlı tatlı hışırdıyordu. «Evinizi çok beğendim,» dedi Miriam. «Hele halınıza bayıldım, mavi benim en sevdiğim renktir.» Küçük masaya doğru gidip bir vazonun içinde duran kâğıt güllere dokundu. «Taklit,» dedi; nerdeyse ağlayacaktı. «Ne kadar üzücü. Böyle taklit bir şey görünce bayağı dertlenir insan, değil mi?» Eteğini yayarak kanepeye oturdu.

«Ne istiyorsun?» diye sordu Mrs. Miller.

«Oturun,» dedi Miriam. «Birisi karşımda dikildi mi sinirim bozulur benim.»

Mrs. Miller bir mindere çöktü. «Ne istiyorsun?» diye tekrarladı.

«Evinize gelmeme hiç de sevinmişe benzemiyorsunuz.»

Mrs. Miller gene cevap alamamıştı sorusuna eliyle anlaşılmaz bir hareket yaptı. Miriam kıkır kıkır güldü, arkasındaki basma yastıklara iyice yaslandı. Mrs. Miller onun rengini çok daha soluk sanıyordu; yanakları kıpkırmızıydı kızın.

«Nasıl öğrendin burada oturduğumu?»

Miriam kaşlarını çattı. «Bu da soru mu şimdi! Adınız ne sizin? Benim adım ne?»

«Rehberden buldum diyemezsin, çünkü telefonum yok.»

«Of, haydi başka şeyler konuşalım.»

Mrs. Miller şöyle dedi: «Annen kaçık olmalı herhalde, senin gibi bir çocuğu gecenin bu saatinde sokaklara bırakmak için — hem de böyle gülünç giysilerle. İyice kontak olmalı kafadan.»

Miriam ayağa kalkıp odanın köşelerinden birine doğru yürüdü; o köşede, tavandan sarkan bir zincirin ucuna asılı olan üstü örtülü bir kuş kafesi vardı. Kız örtüyü aralayıp baktı. «Kanarya,» dedi. «Uyandırayım mı? Nasıl öttüğünü dinlemek istiyorum.»

«Dokunma Tommy'ye,» dedi Mrs. Miller; telaşlanmıştı. «Sakın uyandırayım deme.»

«Peki,» dedi Miriam. «Ama neden onu dinlememe engel oluyorsunuz, anlayamadım doğrusu.» Sonra şöyle devam etti: «Yiyecek bir şey var mı? Açlıktan ölüyorum! Süt, bir de reçelli sandviç verin, yeter bana.»

«Dinle,» dedi Mrs. Miller; minderden kalktı; «dinle — şöyle güzel sandviçler yapıp getirirsem, uslu bir çocuk gibi kalkar gider misin evine? Saat gece yarısını geçti.»

«Kar yağıyor,» dedi Miriam. «Soğuk, karanlık.»

«Onu önce düşünmeliydin, buraya gelmeden önce,» dedi Mrs. Miller; sesini tatlılaştırmaya, kızgınlığını belli etmemeye çalışıyordu. «Havayı düzeltmek elimde değil. Yemek istiyorsan, yer yemez gideceğine söz ver, getireyim.»

Miriam örgülerinden birini avucuna almış, ucunu yanağına sürüyordu. Düşünceliydi; yapılan teklifi tartıyor, inceliyordu sanki. Kafese doğru döndü. «Peki,» dedi, «söz veriyorum.»

Kaç yaşında acaba? On mu? On bir mi? Mrs. Miller mutfakta bir çilek reçeli kutusu açtı, dört dilim de ekmek kesti. Bir bardağa süt koydu, sonra sigarasını yakmak için durdu. Niye geldi acaba? Kibriti tutarken eli titriyordu, uykuda gibiydi, dalgın dalgın durdu, parmağı yanınca kendine geldi. İçerde kanarya ötüyordu; yalnız sabahları öterdi böyle, başka zaman taş çatlasa ötmezdi. «Miriam,» diye seslendi kadın, «Miriam, Tommy'ye dokunma demedim mi ben sana.» Cevap gelmedi. Kadın bir daha seslendi; gene cevap yok; sadece kanaryanın ötüşü duyuluyordu. Mrs. Miller sigaranın dumanlarını ciğerlerine çekti; o sırada gözüne takıldı: tersinden yakmıştı sigarayı, mantarlı ucundan; sonra — of, kendini tutmalıydı, ne olursa olsun, hiçbir şeye kızmamalıydı.

Sütü, sandviçleri bir tepsiye koyup içeri götürdü, küçük masanın üstüne bıraktı. Kafesin örtüsü açılmış değildi. Gene de Tommy ötüyordu. Tuhaf bir duyguya kapıldı, heyecanlanmıştı. Çevresine bakındı; odada kimse yoktu. Mrs. Miller yatak odasına doğru yürüdü; kapıya gelince olduğu yerde kalakaldı.

«Ne yapıyorsun?» diye sordu.

Miriam gözlerini kaldırıp ona şöyle bir baktı. Konsolun yanında duruyordu, önünde kapağı açık bir mücevher kutusu vardı. Mrs. Miller'i bir an süzdü, sonra kadının gözlerinin içine bakarak gülümsedi. «İyi bir şeyler yok doğrusu,» dedi. «Ama şunu beğendim.» Kabartma bir broş tutuyordu elinde. «Çok güzel.»

«Sen — sen onu koy yerine, daha iyi,» dedi Mrs. Miller; bir yere dayanmadan ayakta duramayacağını hissetti. Kapının kenarına dayandı; kafası kurşun gibiydi; yüreğinin üstüne bir ağırlık oturmuştu. Işık sanki yanıp yanıp sönüyordu. «Ne olursun, yavrum — o bana ko-

camın armağanıdır...»

«Ama çok güzel, çok beğendim,» dedi Miriam. «**Bana verin bunu.**»

Broşu kurtaracak bir şeyler bulup söylemeye çalışırken, Mrs. Miller, yardıma çağırabileceği hiç kimsesi olmadığını düşündü; bir başınaydı yeryüzünde; ne zamandır bu gerçeği düşündüğü yoktu. Sarsıcı, yıkıcı bir gerçekti bu. Ama orada, kendi odasında, sessiz, karlı kentin ortasında, öylece dururken, bu gerçeği görmezlikten gelmesi, ya da ona karşı koyması, kafa tutması olacak iş değildi; yalnızlığın, kimsesizliğin acısıyla doluydu.

Miriam aç kurt gibi yedi, sandviçlerle sütü bitirdikten sonra parmaklarını tabağın içinde bir örümcek çabukluğuyla dolaştırarak ekmek kırıntılarını topladı. Kabartma broş buluzunun üstünde pırıl pırıldı, taşa işlenmiş olan profil küçük kızın profiliydi sanki. «Pek güzelmiş,» dedi Miriam; içini çekti; «bir de acıbadem kurabiyesi, ya da kiraz olsa, değme gitsin. Tatlıya bayılırım ben, siz sever misiniz?»

Mrs. Miller minderin ucuna ilişmiş, sigara içiyordu. Saçının filesi yana kaymış, saçları alnından aşağı doğru sarkmıştı. Gözleri belli belirsiz bir noktaya bomboş bakıyordu, yanakları tokat yemiş gibi pençe pençe kızarmıştı.

«Şeker var mı — ya da pasta?»

Mrs. Miller sigarasının külünü halının üstüne silkeledi. Gözlerini kıza ayarlamak için hafifçe bir sallandı. «Sandviçleri yer yemez gideceğine söz vermiştin,» dedi.

«Yok canım, söz mü verdim?»

«Söz verdin elbette, sonra ben çok yorgunum, hem de hiç iyi hissetmiyorum kendimi.»

«Üzülmeyin,» dedi Miriam. «Şaka ediyorum.»

Paltosunu alıp koluna astı, sonra aynanın karşısında beresini giydi. Derken Mrs. Miller'in yanına sokularak eğildi, fısıldadı: «Haydi öpün

de gideyim artık.»

«Ne olur — öpmeyeyim,» dedi Mrs. Miller.

Miriam omuz silkti, kaşlarından birini havaya kaldırdı. «Nasıl isterseniz,» dedi; doğruca küçük masaya gidip içinde kâğıt güller olan vazoyu aldı, sonra onu bir iki adım öteye, halısız yere götürüp bütün gücüyle döşemenin üzerine fırlattı. Vazonun kırıkları dört bir yana saçıldı; kız kâğıt gülleri ayağıyla ezdi, çiğnedi.

Sonra yavaş yavaş kapıya doğru yürüdü; ama dışarı çıkmadan önce arkasına dönerek Mrs. Miller'e yapmacık bir merakla, suçsuz gözlerle baktı.

Mrs. Miller ertesi günü yatakta geçirdi, yalnız bir kere kalkıp kanaryaya yem verdi, kendisi de bir bardak çay içti; derece koydu, ama ateşi çıkmadı; oysa her yanı alev alev yanıyor, birbiri ardına heyecanlı düşler görüyordu; gözlerini fal taşı gibi açarak tavana dikse bile, onların ölçüsüz, huzursuz havasından büsbütün kurtulamıyordu. Hele düşlerden biri, karmakarışık bir senfoninin zaman zaman unutulup yeniden ortaya çıkan bir ses dizisi gibi, öbür düşlerin arasından ikide bir kendini gösteriyor, sonra gene yok oluyordu; usta bir elin çizdiği desenlere benzeyen, sert çizgili, açıkça görülen bir düştü; küçük bir kız, sırtında gelinlik, başında yapraklardan örülme bir çelenk, bir dağ yolundan aşağı doğru külrengi bir kalabalığın önü sıra yürüyordu; alışılmamış bir sessizlik içindeydi kalabalık; derken en arkadaki kadın sordu: «Nereye götürüyor bizi?» «Kimse bilmiyor,» dedi önde giden yaşlı bir adam. «Ama gerçekten güzel değil mi?» diye atıldı üçüncü bir ses. «Bir çiçeğe benzemiyor mu... böyle pırıl pırıl, bembeyaz?»

Salı sabahı kalktığı zaman, Mrs. Miller, kendini epeyce iyileşmiş hissetti; Venedik perdele-

rinin çubuklarından süzülen güneş ışıkları, karanlık düşüncelerini silip süpürmüş, kafasının içini aydınlatıvermişti. Pencereyi açınca ılık, yumuşak bir ilkyaz günüyle karşılaştı; temiz, yeni bir bulut yığını, baştanbaşa açık, masmavi gökyüzünü doldurmaya savaşıyordu; damların üzerinden görülen ırmakta, çatanaların bacalarından çıkan dumanlar, ılık rüzgâra uyarak, döne döne yükseliyor, yok oluyordu. Motoru gürültüyle işleyen, koca bir makine, caddedeki karları küremekteydi.

Mrs. Miller odalarını temizleyip topladıktan sonra, köşedeki bakkala gitti, eskiden kalma bir borcunu ödedi; oradan çıkınca Schrafft'ın lokantasına uğrayıp kahvaltı etti, garson kızla tatlı tatlı konuştu. Ah, çok güzel bir gündü — bayramdı sanki — böyle bir günde eve kapanıp oturmak delilik olurdu.

Lexington Avenue'ye giden otobüslerden birine binip Seksen Altıncı Cadde'de indi; hazır buraya kadar gelmişken azıcık alışveriş edeyim, diye düşündü.

Ne alacağını bilmiyordu; ağır ağır yürüdü; yanından geçen insanlara bakmaktaydı; koşar gibi geçip giden, her biri kendi havasında, bir sürü insan; onlara baktıkça bir yalnızlık duygusu çöküyordu üzerine.

Üçüncü Avenue'nün köşesinde, karşıya geçmek için beklediği sırada, birden o adamla göz göze geldi: yaşlı bir adamdı, çarpık bacaklıydı, taşıdığı paketlerin ağırlığı belini bükmüştü; sırtında eski bir palto, başında kareli bir kasket vardı. İkisi de gülümsediler, sonra kadın bir toparlandı, düşündü: dostluk arayan bir gülümseme değildi bu, birbirini tanıyan iki insan selâm verirken nasıl gülümserlerse, onlar da öyle gülümsemişlerdi. Ama Mrs. Miller onu daha önce hiç görmemiş olduğuna emindi.

Adam bir elektrik direğinin yanında dur-

maktaydı; kadının karşı kaldırıma geçtiğini görünce, hemen arkasına takıldı. İyice yaklaştı, bir iki adım kaldı aralarında; Mrs. Miller göz ucuyla camekânlara bakıp onu görmeye çalıştı.

Sonra birden durup arkasına döndü. Adam da durdu, şöyle bir doğruldu, gülümsedi. Ama ne diyebilirdi kadın? Ne yapabilirdi? Orada, gün ortası, Seksen Altıncı Cadde'de? Boşuna durmuştu, güçsüzlüğüne, zayıflığına kızarak adımlarını hızlandırdı.

İkinci Avenue karanlık bir caddedir, öbür sokakların artıklarıyla yapılmış bir cadde; kimi yeri parke, kimi yeri asfalt, kimi yeri beton; hep bir ıssızlık havası içindedir. Mrs. Miller tek bir insana rastlamadan, tam beş sokak köşesi aştı; karları ezen ayak sesleri hemen arkası sıra gelmekteydi. Bir çiçekci dükkânının önünde durdu; ama sesler durmamıştı. Bir acele daldı dükkândan içeri; camlı kapıdan dışarı baktı; yaşlı adam yürüyüşüne devam etmekteydi, gözleri ilerde bir noktaya bakıyordu, ne yavaşlamış, ne de hızlanmıştı; ama tam kapının önünden geçerken tuhaf bir hareket yaptı, çok şeyler anlatan bir hareket: kasketini çıkararak görünmeyen bir insana selam verdi.

«Altı tane beyaz demiştiniz, değil mi?» diye sordu çiçekçi. «Evet,» dedi kadın, «altı tane beyaz gül.» Oradan başka bir dükkâna gidip bir vazo seçti; herhalde Miriam'ın kırdığının yerine; hem çok pahalıydı vazolar, hem de birbirinden çirkin, bayağı şeylerdi (kadın elindeki vazoya beğenmez beğenmez baktı,) gene de aldı nedense. Sonra bir iki dükkâna daha uğradı; önceden hazırlanmış bir plana göre alışveriş ediyordu sanki; ama öyle bir plan hazırlamış değildi, kendiliğinden oluyordu her şey.

Koca bir kese kâğıdı dolusu kiraz aldı; der-

ken Knickerbocker Bakery adlı bir fırına girip altı tane acıbadem kurabiyesine tam kırk sent verdi.

Son bir saat içinde hava yeniden soğumuştu; kış bulutları yavaş yavaş yayılarak güneşi örttüler, gökyüzü karardı; rüzgâr ıslak ıslak esmeye başladı, kaldırımın kıyısındaki kar yığınlarının üstünde oynaşan çocukların sesleri donuklaştı, duruldu. Az sonra havada beyaz tanecikler uçuştu; Mrs. Miller eve vardığında lapa lapa kar yağıyor, ayak izleri biçimlenir biçimlenmez örtülüyor, yok oluyordu.

Beyaz güller vazonun içine özene bezene yerleştirilmişti. Kirazlar seramik bir tabağa konmuştu. Üstlerine pudra şekeri ekilmiş olan acıbadem kurabiyeleri, yenmeye hazırdı. Kanarya salıncağına konarak kanatlarını çırptı, sonra yemliğinin üzerindeki tüneğe sıçradı.

Saat tam beşte kapının zili çalındı. Mrs. Miller gelenin kim olduğunu **biliyordu**. Kalkıp kapıya doğru gitti; yürürken sabahlığının eteği yerleri süpürüyordu. «Sen misin?» diye seslendi.

«Tabii,» dedi Miriam, sesi holde çın çın öttü. «Açın şu kapıyı.»

«Git buradan,» dedi Mrs. Miller.

«Çabuk olun... Koca kutu var elimde.»

«Git buradan,» dedi Mrs. Miller. Oturma odasına döndü, bir sigara yaktı, koltuklardan birine çöküp tam bir soğukkanlılıkla zilin ardı arası kesilmez uğultusunu dinledi; zil çaldı, çaldı, çaldı. «Haydi git artık. Nasıl olsa içeri almayacağım seni.»

Az sonra odaya bir sessizlik çöküverdi, zil susmuştu. Belki on dakika, Mrs. Miller yerinden kıpırdamadı. Sonra, dışardan en ufak bir çıtırdı bile gelmediği için Miriam'ın gitmiş olduğu sonucuna vardı. Kalktı, parmaklarının ucuna basa basa yürüdü, kapıyı azıcık araladı; Miriam büyük bir mukavva kutuya yaslan-

mış duruyordu; kollarının arasında kocaman, güzel bir oyuncak bebek tutmaktaydı.

«Gerçekten kapıyı hiç açmayacaksınız sandım,» dedi dargın bir sesle. «Haydi yardım edin de, şunu içeri alalım, çok ağır.»

Mrs. Miller bir büyünün etkisinde kalmış gibi hissetmiyordu kendini, yalnız üstüne tuhaf bir hareketsizlik, bir cansızlık çökmüştü, karşı koyacak hali yoktu; kadın mukavva kutuyu taşıdı, Miriam da bebeği. Miriam gidip kanepeye oturdu; paltosunu, beresini çıkarmamıştı; kutuyu yere bırakıp titreye titreye, soluk soluğa doğrulan Mrs. Miller'e ilgisiz gözlerle baktı.

«Teşekkür ederim,» dedi, Gün ışığında, sıska, yorgun, halsiz görünüyordu; saçları da geceleri olduğu kadar parlak değildi. Kucağındaki bebeğin başında son derece güzel, pudralı bir peruk vardı; iki cam göz hiç kıpırdamadan, aptal aptal Miriam'a bakıyordu. «Size bir sürprizim var,» diye devam etti kız. «Kutunun içine bakın.»

Mrs. Miller yere diz çöküp kutunun kapaklarını açtı, başka bir bebek çıkardı dışarı; sonra Miriam'ın sinemaya geldiği gece giydiği mavi giysiyi çıkardı; sonra kutuyu dikkatle karıştırıp şöyle dedi: «Giysi dolu. Neden?»

«Sizinle oturmaya geldim de ondan,» dedi Miriam; elindeki kiraz çöpünü burdu. «Bana kiraz almış olmanız ne kadar hoş...»

«Yok, hayır, benimle oturamazsın! Tanrını seversen git — git, yalnız bırak beni!»

«... sonra bu güller, kurabiyeler, çok, çok hoş, değil mi? Cömertliğin böylesini aklı almıyor insanın. Hem, biliyor musunuz, kirazlarınız çok güzel. Yaşlı bir adamın yanında oturuyordum son zamanlarda; çok yoksuldu zavallı, hiç iyi şeyler yiyemezdik. Ama burada rahat edeceğim sanıyorum.» Bebeğine sımsıkı sarıldı. «Eşyalarımı nereye koyacağımı gösteri-

verin bana...»

Mrs. Miller'in yüzüne sanki kırmızı çizgilerle dolu, çirkin bir maske takılmıştı; ağlamaya başladı, ama pek tuhaf bir ağlamaydı bu, gözlerinden yaş akmıyordu; uzun zamandır ağlamamış da, nasıl ağlandığını unutmuştu sanki. Yavaş yavaş geri çekilerek ta kapının yanına kadar geldi.

Holden koşarak geçti, merdiveni hızla indi, alt katın sahanlığında buldu kendini. Karşısına gelen ilk kapıyı yumruklamaya başladı; kısa boylu, kırmızı yüzlü bir adam çıktı dışarı, kadın onu bir yana itip içeri daldı. «Hey, ne oluyor?» dedi adam. Ellerini kurulayarak mutfaktan çıkan genç bir kadın, «Bir şey mi oldu, sevgilim?» diye sordu. Mrs. Miler hemen ona döndü.

«Dinleyin,» diye bağırdı, «sizi böyle rahatsız ettiğim için çok utanıyorum — şey, ben Mrs. H. T. Miller'im, üst katta kiracıyım.. Ellerini yüzüne kapadı. «Çok saçma bir şey, çok...»

Genç kadın onu bir sandalyeye oturttu; adam cebindeki bozuk paralarla oynuyordu. «Evet?»

«Üst katta oturuyorum, küçük bir kız geldi odama, galiba korkuyorum ondan. Gitmiyor, ne desem gitmiyor — korkunç bir şey yapacak gene, biliyorum. Broşumu çaldı zaten, ama daha kötü şeyler yapacak — korkunç şeyler!»

Adam sordu: «Akrabanız mı, hım?»

Mrs. Miller hayır anlamına başını salladı. «Kim olduğunu bilmiyorum. Adı Miriam, ama kim olduğunu, kimin nesi olduğunu bilmiyorum.»

«Siz hiç üzülmeyin,» dedi kadın; Mrs. Miller'in kolunu okşadı. «Harry şimdi gidip bakar ona. Haydi, sevgilim.» Mrs. Miller atıldı: «Kapısı açık — 5 A.»

Adam gittikten sonra, kadın bir havlu getirip Mrs. Miller'in yüzünü sildi. «Ne kadar iyi-

siniz,» dedi Mrs. Miller. «Sizi rahatsız ettiğim için üzgünüm, ama bu kötü çocuk...»

«Anlıyorum, şekerim,» dedi kadın. «Haydi, üzmeyin böyle kendinizi.»

Mrs. Miller kafasını onun koluna dayadı; uyuyor sanılacak kadar sessizleşmişti. Kadın radyoyu açtı; piyanoyla şarkı söyleyen kalın bir ses doldu odaya; kadın ayağını yere vurarak tempo tutmaya başladı. «İsterseniz biz de gidelim,» dedi.

«Onu bir daha görmek istemem. Onun olduğu yere gitmek istemem.»

«Uh, uh, ama ne yapacaksınız, bir polis çağırsaydınız keşke.»

O sırada adamın merdivenden indiğini duydular. Harry odaya girdi, kaşları çatıktı, ensesini kaşıyordu. «Kimse yok orada,» dedi; şaşkın şaşkın baktı. «Kaçmış olacak.»

«Harry, alayı bırak,» dedi kadın. «Biz hep buradaydık, merdivenden inse...» Birden sustu, alay etmediği bakışından belliydi adamın.

«Her yeri aradım, kimse yok. Hiç kimse, anlıyor musun?»

«Söyleyin bana,» dedi Mrs. Miller ayağa kalkarak, «söyleyin bana, büyük bir kutu gördünüz mü? Ya da bir bebek?»

«Hayır, madam, görmedim.»

Bunun üzerine genç kadın, son kararı bildirirmiş gibi bir tavırla şöyle başladı: «Eh, öyleyse...»

Mrs. Miller çekine çekine girdi içeri; odanın ortasına kadar yürüdü, sonra orada sessizce durdu. Hayır, pek öyle bir değişiklik olmamıştı: güller, kurabiyeler, kirazlar yerli yerindeydi. Ama bomboş bir odaydı bu; içindeki eşyalar çıkarılsa, her şey, her şey çıkarılsa, dışarı atılsa, gene böylesine boşalmazdı; bir ölü odası gibi cansızdı, soğuktu. Kanepenin duruşuna bir yabancılık, bir tuhaflık gelmişti: hani

üstünde Miriam otursa, şu boş hali kadar korkunç, iç tırmalayıcı görünmezdi. Kutuyu getirip koymuş olduğu yere dikti gözlerini, sonra bir an minder fırıl fırıl döndü, döndü. Pencereden dışarı baktı Mrs. Miller; orada gerçekten bir ırmak vardı, kar gerçekten yağıyordu — ama sonra, insan hiçbir şeyin varlığını yüzde yüz bilemezdi: Miriam etiyle canıyla **o odadaydı** — ama, gene de, neredeydi? Nerede, nerede?

Mrs. Miller, sanki bir düşteymiş gibi yürüyerek gidip bir koltuğa çöktü. Oda biçim değiştirmekteydi; karanlıktı, gittikçe daha da kararıyordu, ama yapacak bir şey yoktu; Mrs. Miller ışığı yakmak için elini kaldırabilecek halde değildi.

Birden gözlerini kapadı; yukarı doğru çekildiğini hissetmişti, tıpkı denizin yemyeşil derinliklerinden suyun yüzüne doğru yükselen bir dalgıç gibi. Korku ya da büyük bir üzüntü sırasında, aklın durup beklediği anlar olur; düşüncelerle örülü bir sessizlik içinde, bir sırra erecekmişçesine bir bekleyiş; uykuya benzer, olağanüstü bir boşalmaya, ruhun vücuttan ayrılışına benzer; işte o anlarda, sessiz, uzak, kendiliğinden doğup gelen düşünceler gezinir kafada: evet, Miriam adlı bir kızla hiç tanışmamış olsaydı, ne değişirdi o zaman? Sokakta da böyle korkmamış mıydı? Sonunda, her şey gibi, bunun da bir önemi kalmayacaktı. Çünkü Miriam'a kaptırdığı tek şey benliğiydi, onu da yeniden ele geçiriyordu; bu odada oturan, kendi yemeklerini kendi pişiren, bir kanaryası olan insanı bulmuştu; güvenebileceği, inançla bağlanabileceği insanı, Mrs. H. T. Miller'i bulmuştu.

Orada, gözleri yumulu, içi rahat, öylece otururken, çevresini dinlerken, iç içe iki ses çarptı kulağına: bir konsol çekmesi açıldı, kapandı; olup

bitişinden çok sonra duymuştu sanki bunu — bu açılıp kapanışı. Sonra, yavaş yavaş, o kaba sesin yerini, ipekli bir giysinin mırıltıları aldı; sıska, cansız mırıltılar gittikçe yakınlaştı, yükseldi; duvarlar titredi sonunda, odanın içinde dalga dalga fısıltılar dolaştı. Mrs. Miller kaskatı kesildi; buz gibi oldu her yanı; sonra gözlerini açınca„ donuk, dümdüz bakışlarla karşılaştı.

«Merhaba,» dedi Miriam.

«Walter, dinle beni: seni kimse sevmiyorsa, herkes sana karşıysa, suçu başkalarına yükleme; suç sende, sen kendin yaratıyorsun bu durumu.»

Anna söylemişti bunları, kötülükle söylemiş olamazdı (Anna da dost değilse, dost kim?), Walter pek iyi biliyordu bunu, gene de kızdı, her önüne gelene Anna'nın ne kötü, ne namussuz bir insan olduğunu anlattı. Ah, o kadın! dedi, sakın güvenmeyin Anna'ya. Açık sözlüymüş gibi davranıyor — hıncını gizlemek, belli etmemek için; üstelik yalancı da, bir tek kelimesine inanmam onun söylediklerinin: çok tehlikeli, ah, Tanrım. Tabii bütün bu sözler dönüp dolaşıp Anna'nın kulağına ulaştı; sonra Walter, birlikte gitmeyi kararlaştırmış oldukları bir oyunun ilk gecesini haber vermek için ona telefon edince, şu sözlerle karşılaştı: «Özür dilerim, Walter, seninle arkadaşlık edemeyeceğim artık. Çok iyi anlıyorum seni, hoşlanmadığım bir kimse değilsin. Elinde olmadan yapıyorsun bütün bunları — kötülüklerini; kızdım, darıldım sanma; sadece seni bir daha görmek istemiyorum, ben de pek iyi değilim çünkü, fazlasına katlanamam.» Ama neden? Ne yapmıştı? Ah, evet, orada burada ileri geri bazı şeyler söylemişti; ama kızgınlıkla söylenmiş sözlerdi onlar; sonra, Jimmy Bergman'a da dediği gibi (hani ikiyüzlülerin daniskası da bu Jimmy Bergman'dı ya, neyse), insan herhan-

gi bir arkadaşına kızdığı zaman, düşüncelerini açık açık söyleyemezse, neye yarardı o arkadaşlık?

O dedi, sen dedin, onlar dediler, biz dedik, döner dönerdi. Döner dönerdi, tıpkı tavandaki kocaman vantilatör gibi; ağır ağır dönerek havayı canlandırmaya çalışan vantilatör, sessizlik içinde saniyeleri sayan bir saatti sanki, tıkırdayıp duruyordu. Walter yatağın daha serince bir köşesine çekildi, küçük odanın karanlığına karşı gözlerini yumdu. O akşam yedide gelmişti New Orleans'a, yedi otuzda da bu oteli bulmuştu, adı bile olmayan, bir yan sokak oteli. Aylardan ağustostu; gökyüzü kıpkırmızıydı; trende gelirken çevresinde gördüğü topraklar ona her şeyi unutturmuş, sadece bir tek duygu bırakmıştı, tuhaf bir duygu: sonuna doğru gidiyordu sanki, ölümüne doğru.

Bu uzak kentte, bu havasız otel odasında ne aradığını sorsanız cevap veremezdi. Odanın bir penceresi vardı, ama bir türlü açamamıştı onu, garson çocuğu çağırmaya korkuyordu (gözleri ne kadar acayipti o çocuğun!), otelden dışarı çıkmaya da korkuyordu; ya kaybolursa, ne olurdu o zaman? Hani azıcık, bir parçacık kaybolsa, bütün bütün kayboluverirdi. Karnı açtı; sabah kahvaltısından beri hiçbir şey yememişti; Saratoga'da satın aldığı pakette birkaç bisküvi buldu; arkasından Four Roses şişesinin dibindeki bir parmak viskiyi de yuvarladı. Birden midesi bulandı. Çöp sepetinin içine kustu; sonra gidip yatağın üstüne attı kendini, ağladı, ağladı, yastık gözyaşlarıyla ıslandı. Derken ağlaması kesildi; sıcak odada sırtüstü yatmış, titreyip duruyordu; bir yandan da tavanda ağır ağır dönen vantilatöre bakmaktaydı; ne başlangıcı, ne de sonu belliydi bu dönme hareketinin; sadece bir çemberdi.

Gözler, yeryüzü, bir ağacın damarları, her

şey bir çemberdir; bütün çemberlerin de, dedi Walter, birer merkezi vardır. Anna'nın sözleri deli saçmasıydı, suçu başkalarına yüklememeliymiş, suç kendisindeymiş, deli saçması. Gerçekten kötü bir insansa bile, isteye isteye kötü olmamıştı ya, içinde yaşadığı hayat onu bu hale getirmişti; belki de bütün suç dindar bir kadın olan annesindeydi; ya da Hartford'da sigortacılık eden babasında; ya da ablasında, kendisinden kırk yaş büyük bir adama varan Cecile'deydi bütün suç. «Sadece bu evden kurtulmak istiyordum.» Evlendiği zaman böyle demişti ablası; Walter hiç şaşmamıştı onun bu sözüne.

Başından geçenleri düşünmeye nereden başlayacağını bilemiyordu, merkezini bulamıyordu çemberin. İlk telefon konuşması mı? Yok, o daha üç gün önceki işti; doğrusunu isterseniz, her şeyin sonuydu o, başlangıcı değil. Evet, Irving'le başlayabilirdi, çünkü Irving New York'da tanıdığı ilk insandı.

Ufak tefek, cana yakın bir oğlandı Irving; Museviydi; çok iyi satranç oynardı, başka bir şeyden de çaktığı yoktu hani; ipek gibi saçları, pempe pembe yanakları vardı, on altı yaşında kadar görünürdü. Aslında yirmi üçtü, Walter'le yaşıt; Village'daki barlardan birinde arkadaş olmuşlardı. Walter New York'da pek yalnızdı, bir başınaydı, onun için de, Irving'in arkadaşlığını seve seve kabul etmişti — hem kim bilir belki bir yararı da dokunurdu. Irving pek çok insan tanıyordu; sonra herkes seviyordu onu; Walter'i arkadaşlarının hepsiyle tanıştırdı.

Bir de Margaret vardı. Margaret, Irving'in sevgilisiydi aşağı yukarı. Fazla güzel değildi, şöyle böyle bir kızdı (gözleri patlak patlaktı, dişlerinde her zaman azıcık dudak boyası olurdu, on yaşında bir çocuk gibi giyinirdi), ama Walter onu pek beğenirdi, canlı, parlak bulurdu. Irving'le oyalanmasına bir türlü akıl erdi-

remezdi. Bir gün Central Park'da dolaşırlarken, «Neden onunla?» diye sordu.

«Irving çok tatlı oğlandır,» dedi kız, «hem de beni son derece temiz bir aşkla sever; sonra, hiç belli olmaz, belki de onunla evlenirim.»

«Saçma,» dedi Walter, «Irving hiçbir zaman sana kocalık edemez, çünkü küçük kardeşin o senin. Irving herkesin küçük kardeşidir.»

Margaret bu sözlerdeki gerçek payını görmeyecek kadar aptal değildi. Onun için de, bir gün, Walter kendisiyle sevişmek isteyince mırın kırın etmedi; peki, dedi, bana göre hava hoş. Ondan sonra sık sık seviştiler.

Sonunda Irving duydu tabii bunu; derken bir pazartesi gecesi, Village'daki barda, tanıştıkları yerde — ne tuhaf, değil mi — çok çirkin bir şey oldu. O gece Margaret'in patronu Kurt Kuhnhardt'ın (Kuhnhardt İlancılık) onuruna bir toplantı yapılmıştı; Walter ile Margaret birlikte gittikleri o toplantıdan dönerlerken, ayaküstü birer viski içmek için bu bara uğradılar. Pantolonlu iki kızdan, bir de Irving'den başka kimse yoktu içerde. Irving tezgâhın başında oturuyordu, yanakları al aldı, gözleri cam gibiydi. Büyük adam rolüne çıkmış küçük bir çocuğa benziyordu; üstünde oturduğu yüksek iskemlenin ayak dayayacak yerine erişemediği için, bacakları havada sallanmaktaydı. Margaret onu görür görmez arkasına dönüp dışarı çıkmaya davrandı, ama Walter bırakmadı. Nasıl olsa Irving de onları görmüştü: gözlerini onlardan hiç ayırmadan viskisini tezgâhın üstüne koydu, iskemleden yavaşça indi, üzüntülü ama kaba bir tavırla ilerledi.

«Irving, sevgilim,» dedi Margaret; sonra birden sustu; oğlan korkunç gözlerle bakınıştı ona.

Çenesi titriyordu. «Sen çekil,» dedi; sanki bir çocukluk düşmanı vardı karşısında; «tiksiniyorum senden.» Bu sözü söyleyince, hiç de hızlı olmayan bir hareketle kolunu uzatıp sanki bir

bıçak saplıyormuş gibi, Walter'in göğsüne bir vumruk indirdi. Walter gülümsedi, canı yanmamıştı; Irving büsbütün kızdı, sırtını arkasındaki otomatik çalgı kutusuna dayayıp bağırmaya başladı: «Dövüşsene, pis korkak; haydi, gel de geberteyim seni, yeminle söylüyorum işte, geberteceğim, öldüreceğim seni.» Onu bu halde bırakıp bardan çıktılar.

Eve giderlerken, yolda, Margaret sessiz sessiz, yorgun yorgun ağlıyordu. «Artık eskisi kadar cana yakın olamaz,» dedi.

Walter mırıldandı: «Ne demek istediğini anlayamıyorum.»

«Ah, evet, anlıyorsun,» dedi kız; sesi fısıltı gibiydi. «Evet, anlıyorsun; biz ona insanlardan tiksinmeyi öğrettik. Daha önce böyle bir şeyden haberi bile yoktu.»

Walter dört aydır New York'daydı. Gelirken getirdiği beş yüz dolar on beşe inmişti; Brevoort'daki odasının ocak aylığını verebilmek için, Margaret'den borç aldı. Sanki neden — kız merak etmişti — daha ucuz bir otele çıkmıyordu? Eh, dedi Walter, iyi bir otelde oturmanın insana bazı yararları dokunabilir. Sonra, işe girmeyecek miydi? Ne zaman başlayacaktı çalışmaya? Yoksa Elbette çalışacağım, dedi Walter, elbette; hep düşünüyordu bunu. Ama önüne çıkan herhangi bir işe de girmek istemiyordu. İyi bir iş arıyordu, geleceği olan bir iş, hani, şey, şöyle ilancılık şirketlerinde filan. Peki, dedi Margaret; belki bir yardımı dokunurdu ona; patronuyla, Mr. Kuhnhardt ile konuşacaktı.

2

K. K. A. orta büyüklükte bir ilancılık acentesiydi, ama işi iyiydi, çok iyiydi. 1925'de kurmuş olduğu bu acenteyi, o zamandan beri başarıyla çekip çeviren Kurt Kuhnhardt pek tuhaf bir

adamdı: sıska, titiz bir Alman; hiç evlenmemişti; Sutton Place'de, güzel, kara bir evde otururdu; eşyaları pek ilgi çekiciydi, bir sürü değerli şeyin yanı sıra üç Picasso'su, kocaman bir gramofonu, güney denizlerindeki adalardan gelme maskeleri vardı; ev işlerine iri yarı bir delikanlı, bir Danimarkalı bakardı. Mr. Kuhnhardt arada sırada yanında çalışanlardan birini yemeğe çağırırdı; o sırada gözde memuru kimse onu tabii, hani bu gözde memurlar da durmadan değişirdi. Patronun arkadaşlığını kazanmak bayağı tehlikeliydi, çünkü sağı solu hiç belli olmazdı: bir gece önce onunla karşılıklı, güle oynaya yemek yemiş bir memur, ertesi gün işsiz kalabilirdi. Walter, Margaret'in yardımıyla K. K. A.'ya girdiğinin ikinci haftasında, Mr. Kuhnhardt'dan kendisini yemeğe çağıran bir mektup aldı; sevincinden göklere uçtu.

«Neşeni kaçırmak istemem,» dedi Margaret; Walter'in boyunbağını düzeltti, ceketinin yakasındaki ipliği aldı. «Yok, hayır. Sadece — hani Kuhnhardt'ın yanında çalışmak iyidir, iyidir ya, fazla içli dışlı olmaya gelmez — sonra kendini sokakta buluverir insan — benden söylemesi.»

Walter onun kafasından geçenleri anlamıyor değildi; beni bu sözlerle kandıramazsın, diyecekti az kaldı; dilinin ucuna kadar gelmişti, sonra tuttu kendini; sırası vardı her şeyin. Yakında, nasıl olsa büsbütün kurtulacaktı ondan, hem de çok yakında. Margaret'in emrinde çalışmak küçültücü bir şeydi. Zaten bundan sonra herkes onu aşağılamak, kötülemek için fırsat kollayacaktı. Ama kimse bir şey yapamaz bana, diye düşündü; Mr. Kuhnhardt'ın deniz mavisi gözlerine baktı; kimse Walter'in yükselmesine engel olamaz.

«Sen budalasın,» dedi Margaret. «Tanrım, ben Kuhnhardt'ın daha bunun gibi ne arkadaşlık-

larını biliyorum, hiçbir şey çıkmaz sonunda. Bir zamanlar telefoncuyla içtikleri su ayrı gitmezdi. Kuhnhardt işin alayında, kendisini eğlendirecek, güldürecek birini arıyor. İnan bana, Walter, kestirmeden gitmek yok burada; bir başarı elde edebilmen için işini işi yapman şart.»

Walter sordu: «Bir şikâyetin var mı benden? Kendimden beklenen işi yapıyorum sanırım.»

«Beklenen buysa, sorun yok,» dedi kız.

Kısa bir zaman sonra, bir cumartesi günü, Grand Central garında buluşmak üzere sözleşmişlerdi. Hartford'a, Walter'in ailesini görmeye gideceklerdi; Margaret yeni bir giysi, yeni bir şapka, bir çift de yeni ayakkabı almıştı. Ama Walter sözünde durmadı, gelmedi. Onu atlatıp Mr. Kuhnhardt'la Long Island'a gitti; Rosa Cooper'in büyüyüp sosyete hayatına karışması onuruna verilen baloda üç yüz konuğun en göze çarpanı oldu. Rosa Cooper (eski Kuppermann), Cooper Süt İşleri'nin mirasçısıydı: esmer, tombul, tatlı bir kız; tıpkı İngilizler gibi konuşuyordu, dört yıl Miss Jewett'in okuluna gitmişti de ondan. Balodan sonra arkadaşlarından birine, Anna Stimson'a yazdığı mektubu, Anna getirip Walter'e gösterdi: «Yeryüzünün en güzel erkeğiyle tanıştım. Tam altı kere dans ettik, çok hoş dans ediyor. Bir ilancılık şirketinde çalışıyormuş; son derece yakışıklı bir adam. Sözleştik de — bir yerde başbaşa yemek yiyip sonra tiyatroya gideceğiz!»

Margaret kendisini niçin atlattığını sormadı ona; Walter de özür dilemeye filan kalkmadı. Sanki hiçbir şey olmamıştı; yalnız artık iş saatleri dışında hiç konuşmuyor, birbirlerini görmüyorlardı. Bir gün, öğleden sonra, Margaret işteyken, Walter onun apartmanına gidip dostluk günlerinden kalma anahtarıyla içeri girdi; eşyaları vardı orada, giysileri, kitapları, piposu; onları toplarken üstü dudak boyasıyla çizil-

miş bir fotoğraf geçti eline, kendi fotoğrafıydı: bir an sanki bir düşteymiş, sanki boşlukta durmadan aşağı doğru düşüyormuş gibi bir duyguya kapıldı. Derken Margaret'e verdiği tek armağanı, L'Heure Bleue şişesini gördü, daha açılmamıştı. Yatağa oturdu, bir sigara yaktı, elini serin yastığın üstünde gezdirdi, kızın yatışı canlandı gözlerinin önünde; sonra pazar sabahları o yatağa uzanıp yüksek sesle gülünç dergileri okuyuşlarını hatırladı: Barney Google'un, Dick Tracy'nin, Joe Palooka'nın serüvenleri.

Radyoya baktı, küçük, yeşil bir kutu; hep müzikle sevişirlerdi; caz parçaları, senfoniler, kilise koroları; müzik olsun da ne olursa olsun, başlarlardı sevişmeye; kızın canı ona sarılmak isteyince hemen sorardı: «Radyo dinleyelim mi, sevgilim?» Her neyse, bunlar geçmişti artık, Margaret'den tiksiniyordu, asıl hatırlaması gereken şey de buydu. Az önce görmüş olduğu koku şişesini arayıp buldu, cebine soktu: Rosa böyle bir sürprizden hoşlanırdı her halde.

Ertesi gün acentede musluğun yanından geçerken su içmek için durdu; Margaret de oradaydı. Kız ona dümdüz gözlerle baktı, sonra gülümseyerek şöyle dedi: «Hırsız olduğunu bilmiyordum doğrusu.» Düşmanlıklarının ilk ortaya vuruluşuydu bu. Birden Walter acentede bir tek dostu bile olmadığını düşündü. Kuhnhardt? Hayır, ona güvenemezdi. Bütün ötekiler de düşmanıydı: Jackson, Einsentein, Fischer, Porter, Capehart, Ritter, Villa, Byrd. Ama hepsi de düşmanlıklarını gizleyecek kadar akıllıydılar, Kuhnhardt'la arkadaşlığı sona ermeden kimse duygularını onun yüzüne karşı söylemezdi.

Gene de Walter'i sevmedikleri açıkça belliydi, bir gerçekti; hiç hoşuna gitmiyordu bu durum, dayanılır şey değildi, içi dışı bir olma-

yan, ikiyüzlülük eden insanlardan tiksinirdi, çünkü zaten kendi duyguları kararsızdı, karmakarışıktı. X'i sevip sevmediğini bir türlü bilemezdi. X'in sevgisini isterdi, ama kendisi sevemezdi onu, doludizgin sevemezdi. Taş çatlasa içten davranamazdı X'e; düşüncelerinin ancak yüzde ellisini söyleyebilirdi ona. Buna karşılık, X'den tam bir içtenlik beklerdi: Walter her dostluğunun sonunda nasıl olsa aldatılacağına inanırdı. Korkardı X'den, ödü kopardı. Okuldayken bir şairin şiirini kendisininmiş gibi okul dergisine bastırmıştı; son dizesini bir türlü unutamaz: **Bütün yaptıklarımızı korkuyla yaparız.** Sonra öğretmeni bu hırsızlığını yakalayınca, bayağı kızmıştı adama; sanki ona büyük bir kötülük etmişlerdi, sanki büyük bir haksızlığa uğramıştı!

3

Yaz başındaki hafta sonlarından çoğunu Long Island'da, Rosa Cooper'lerde geçirdi. Koca ev her zaman Yale'li, Princeton'lu öğrencilerle doluydu; çok tatsız şeylerdi, onları gördükçe bayağı canı sıkılıyordu Walter'in; çocukluk günlerinde, Hartford'da, kendisine tepeden bakan zibidilerin eşiydi bunlar da. Rosa'ya gelince, o **şeker kız**'dı; herkes öyle diyordu, Walter bile.

Ama şeker kızlarin ciddi olanı pek azdır; Rosa da Walter'e karşı ciddi değildi. Walter pek üzülmüyordu buna. Çünkü kendisi de boş durmamış, bir sürü kız arkadaş bulmuştu: Taylor Ovington, Joyce Randolph (sinema yıldızı), E. L. McEvoy gibi; defterinde bir düzineden fazla adres vardı. Bir gece, Anna Stimson'la birlikte, Joyce Randolph'un bir filmini görmeye gittiler; daha yerlerine oturmalarına kalmadan, çevrelerindeki seyircilerin hepsi, seyredecekleri artistin Walter'in **dost**'u olduğunu, çok içti-

ğini, ahlak kurallarına boş verdiğini, filmlerinde aslından daha güzel göründüğünü öğrenmişlerdi bile. Anna, Walter'i geveze kızlara benzetti; tıpkı küçük, dedikoducu kızlar gibiydi. «Senin erkekliğin sadece bir bakımdan, şekerim,» dedi.

Anna Stimson'u Rosa'nın evinde tanımıştı. Bir moda dergisinin sahibiydi, boyu bir seksene yakındı, hep siyah elbiseler giyer, bastonla gezerdi. İki kere evlenmişti; kocalarından biri operet artistiydi, Buck Strong; on dört yaşında bir oğlu vardı, ama çok azgın bir çocuk olduğu için onu sıkılığıyla ün salmış bir okula yatılı vermişti.

«Korkunç bir şeydir,» dedi Anna. «Pencereden tabancayla sağa sola ateş eder, eline ne geçse aşağı fırlatır, dükkânlarda onu bunu aşırır: korkunç bir çocuktur, tıpkı senin gibi.»

Anna, Walter'e karşı çok iyiydi; canı sıkkın olmadığı, içinden başkalarına kötülük etmek gelmediği zamanlar oturup onun dertlerini uzun uzun dinlerdi; Walter kendisini böyle bir insan haline getiren nedenleri açıklamaya çalışırdı. Bütün hayatı boyunca düzenbazlara oyuncak olmuştu, hep kötü kâğıtlar verilmişti ona. Anna her türlü düşüklüğü yapabilecek bir kadındı, ama çok akıllıydı; Walter onu günah çıkaran bir papaz yerine koyardı: her şeyini anlatırdı, Anna'nın ayıplayacağı herhangi bir kötülük yoktu yeryüzünde. Walter şöyle derdi: «Margaret için bir sürü yalan uydurdum Kuhnhardt'a; çok çirkin bir şey, ama onun da eline fırsat geçse, kim bilir beni nasıl yerin dibine batırır; hem zaten onu kovdurmak niyetinde de değilim, sadece Chicago'daki şubemize göndersinler istiyorum.»

Ya da şöyle: «Bir kitapçıdaydım, yanımda bir adam duruyordu, konuşmaya başladık: orta yaşlı, terbiyeli, çok akıllı bir adamdı. Ben dışarı çıkınca, o da çıktı, azıcık arkamdan geliyor-

du: ben karşı kaldırıma geçtim, o da geçti, ben hızlandım, o da hızlandı. Belki yedi sekiz sokak aştık böylece, sonunda adamın niçin arkamdan geldiğini anladım, hınzırlığım tuttu, şuna bir oyun edeyim dedim. Köşede durup bir taksi çağırdım; sonra döndüm, herife uzun uzun baktım; bir acele bana doğru ilerledi, sevincinden ağzı kulaklarına varıyordu. Taksiye atlayıp kapıyı güm diye çektim, sonra da pencereden başımı uzatarak bir kahkaha salıverdim: yüzünün hali korkunçtu, tıpkı İsa'ya dönmüştü. Hiç gitmiyor gözümün önünden. Söyle, Anna, niçin yaptım bu deliliği? Hayatta bana kötülük etmiş olan bütün insanlardan öc alır gibiydim, ama hepsi bu kadar değil, daha başka bir neden de olsa gerek.» Anna'ya bunları anlattıktan sonra eve gidip uyurdu. Tertemiz, masmavi düşler görürdü.

Aşk sorununa da ilgi duyuyordu, çünkü aşkı bir sorun olarak görmezdi. Ama hiç kimsenin kendisini sevmediğini, sevemediğini pek iyi bilirdi. Bu bilgi, içinde ikinci bir yürek gibi çarpıyordu. Kimse yoktu onu seven. Anna, belki. Anna sever miydi onu? «Ah,» dedi Anna, «içi dışına benzeyen ne var yeryüzünde? Bugün bakarsın küçük bir yumurta, yarın bakarsın koca bir kurbağa olmuş. Altın diye alır takarsın parmağına, üç gün sonra yeşil yeşil sırıtır. Benim ikinci kocam: iyi bir adama benzerdi, ama kötünün kötüsü çıktı. Şu odaya, çevrene bak: gördüğün şöminede odun değil, ot bile yakamazsın; ya aynalar, nasıl derinleştiriyor, büyütüyorlar odayı, yalan söylüyorlar, yalan! Hiçbir şeyin içi dışına benzemez, Walter. Kâğıttan Noel ağacı, sabun parçalarından kar yapılıyor. İçimizde Ruh denen bir şey var; ölüyoruz, ama aslında ölmüyoruz; evet, yaşarken de yaşayan biz değiliz. Seni sevip sevmediğimi öğrenmek istiyorsun, değil mi? Saçmalama, Walter, bize arkadaş bile denmez...»

Dinleyin, vantilatör: mırıldanarak dönen tekerlekler: o dedi, sen dedin, onlar dediler, biz dedik, dönüyor, dönüyor, hızlı, yavaş; zaman sonsuz konuşmalar, gevezeliklerle geri geri gitmekte. Yaşlı vantilatör sessizliği yararak dönüyor: ağustosun üçü, üçü, üçü.

Ağustosun üçü, bir cuma günü, orada, Winchell'in yazısında, kendi adı: «Tanınmış ilancılardan Walter Ranney ile süt işlerinin mirasçısı Rosa Cooper dostlarına yakında evleneceklerini fısıldamışlar.» Bu haberi, Winchell'in arkadaşlarından birini tanıyan bir arkadaşına, Walter kendisi vermişti. Gazeteyi okuduğu zaman, Whelan'da kahvaltı etmekteydi; hemen tezgâhın arkasında duran garson çocuğa gösterdi adını. «Bu ben'im,» dedi, «beni yazıyor.» Sonra çocuğun yarı şaşkınlık, yarı hayranlıkla dolu yüzüne bakarak atıştırmaya devam etti.

O sabah acenteye azıcık geç gitti; masaların arasından geçerken, daktilo kızların kıkırdadıklarını duydu. Ama kimse yüzüne karşı bir şey söylemedi. Bir saat kadar oturup oyalandıktan sonra, saat on bire doğru, bir fincan kahve içmek için aşağıdaki dükkâna indi. İçerde acenteden üç kişi vardı: Jackson, Ritter, Byrd; Walter kapıdan girince Jackson Byrd'ü dürttü, Byrd de Ritter'i; sonra hepsi dönüp ona baktılar. Saçları genç yaşında dökülmüş, kıp kırmızı bir adam olan Jackson, «Bir şey mi istedin, tanınmış ilancı?» dedi; öbür ikisi kahkahalarla güldüler. Walter duymazlıktan gelerek oradaki bir telefon kulübesine giriverdi. «Orospu çocukları,» dedi; bir numara çeviriyormuş gibi yaptı. Uzun bir zaman onların gitmesini bekledi; sonunda gerçekten açtı telefonu. «Rosa, merhaba, uyandırdım mı seni?»

«Hayır.»

«Şey, Winchell'in yazısını gördün mü?»

«Evet.»

Walter güldü. «Nereden uydurdu dersin bu saçma haberi?»

Sessizlik.

«Ne oldu? Sesin bir tuhaf bugün.»

«Öyle mi?»

«Bir şeye mi kızdın yoksa?»

«Yoo, sadece üzüldüm.»

«Neden?»

Sessizlik. Sonra: «Bayağıca bir hareket bu, Walter, çok bayağıca.»

«Ne demek istediğini anlayamıyorum.»

«Hoşça kal, Walter.»

Dükkândan çıkarken, içmeyi unuttuğu kahvenin parasını verdi kasaya. Hemen oracıkta bir de berber vardı. Tıraş olmak istediğini söyledi; hayır — saçımı kesin; hayır — tırnaklarımı yapın; sonra birden kendini aynada gördü, yüzü bembeyazdı; bilmiyordu, ne istediğini bilmiyordu. Rosa doğru söylemişti: bayağı bir insandı. Kötülüklerini kabul etmeye her zaman için hazırdı; böyle yapmakla sanki büsbütün kurtulurdu onlardan, temizlenirdi sanki. Üst kata çıkıp masasının başına geçti, içi kan ağlıyordu. Tanrıya inanabilmek isteğiyle yanıp tutuştu. Pencerenin kıyısına bir güvercin kondu, gezinmeye başladı. Walter bir zaman onun güneşte parlayan tüylerine, yumuşak, sessiz hareketlerine baktı; sonra kendisi de farkında olmadan, masanın üstünde duran cam kâğıt-ağırlığını tuttuğu gibi fırlatıverdi: güvercin telâşsız bir kanat çırpışıyla havalandı, kâğıt-ağırlığı koca bir yağmur damlası gibi aşağı doğru kıvrıldı: ya, diye düşündü Walter, uzaklardan gelecek bir çığlığı bekledi, ya birinin kafasına düşerse, ya birini öldürürse? Ama bir ses, bir çığlık gelmedi. Sadece daktiloların tıkırtısı duyuluyordu; sonra kapı vuruldu: «Hey, Ranney, Kuhnhardt seni istiyor.»

«Çok üzgünüm,» dedi Mr. Kuhnhardt; elindeki altın kalemle oynadı. «Bir de referans mektubu yazarım sana, Walter. Ne zaman istersen.»

Asansörde bir sürü düşman, Walter'i aralarına alıp ezdiler, ezdiler; Margaret de oradaydı, saçlarına mavi bir kurdele bağlamıştı. Walter'e baktı; öbür yüzlere benzemiyordu onun yüzü, öbür yüzler gibi bomboş değildi, cansız değildi: acıma vardı onun bakışlarında. Yalnız dışını görmekle kalmıyordu, içini de görüyordu Walter'in. Bütün bunlar bir düştü: kendini inandırmamalıydı bu düşe; ama koltuğunun altında kocaman, sarı bir zarf taşıyordu; masasını toplamıştı, eşyaları onun içindeydi: düş değil, diyordu o zarf. Asansör hole boşaldı; Margaret'le konuşmalıydı, özür dilemeliydi, yardımını istemeliydi; ama kız hızla akıyordu kapıya doğru, düşmanların arasında eriyor, kayboluyordu. Seni seviyorum, dedi Walter, arkasından koşarak, seni seviyorum, dedi, hiçbir şey söylemeden.

«Margaret! Margaret!»

Kız döndü. Mavi kurdelesi gözlerinin rengiyle dalgalandı; gözleri onu görünce yumuşadı, dostlukla doldu. Ya da acımayla.

«Ne olur,» dedi Walter, «gel, gidip bir şeyler içelim, Benny'ye gideriz istersen. Benny'de içmeye bayılırdık, hatırlıyor musun?»

Kız hayır anlamına başını salladı. «Birine söz vermiştim, geç kalıyorum.»

«Ya!»

«Evet — evet, geç kalıyorum,» dedi kız; koşa koşa uzaklaştı. Walter onun arkasından baktı; kurdelesi, gittikçe kararan yaz ışıklarında savruluyor, pırıl pırıl yanıyordu. Sonra kız büsbütün uzaklaştı, görünmez oldu.

Gramercy Park'ın hemen yakınında eski bir apartmandaki odası, havalandırılmak, temiz-

lenmek istiyordu, ama Walter bir kadeh çektikten sonra, boşver dedi, gidip divana uzandı. Ne yararı vardı? Ne yaparsanız yapın, ne kadar uğraşırsanız uğraşın, sonu hep sıfırdı; her gün, her yerde, herkes aldatılıyordu; kimi ayıplayabilirdik bu yüzden? Çok, çok tuhaf bir şeydi doğrusu; kararan, donuklaşan odada uzanmış viskisini yudumlarken içinde sonsuz bir rahatlık duyuyordu; yıllardır böyle bir duygunun yanından bile geçmemişti. Cebirden kaldığı günkü duygusuydu bu; bütün bağlardan kopmuş, özgür: kalmak kesin bir şeydi, sonu bilinen, belli bir şey, onun için de bir rahatlık veriyordu insana. New York'dan ayrılacak, gezecekti bir zaman; elindeki birkaç yüz dolarla güze kadar çalışmadan yaşayabilirdi.

Nereye gideceğini düşünürken birden gözlerinin önünden, bir film gibi, ipek kasketler, kiraz rengi, limon rengi kasketler, ufak tefek, akıllı yüzlü, benek benek gömlekli adamlar geçmeye başladı. Gözlerini yumdu, beş yaşındaydı, eğlenceleri, alkışları, sosisleri, babasının kocaman dürbününü hatırlamak ne kadar hoştu. Saragota! Uzaklaşan ışıklar yüzünü gölgelerle örttü. Lambayı yaktı, bardağını doldurdu, gramofona bir rumba koydu, sonra dans etmeye başladı; ayakkabıları halının üstünde sesler çıkarıyordu: azıcık çalışsam dans ederek para kazanabilirim diye düşünürdü hep.

Tam rumba sona erdiği sırada telefon çaldı. Öylece durdu orada, telefonu açmaya korkuyordu, lambanın ışığı, eşyalar, odadaki her şey ölmüştü. Artık bitti, sustu, çalmayacak, diye düşündüğü sırada yeniden çınladı telefon, yeniden çalmaya koyuldu; sanki daha hızlı çalıyordu, daha inatla çalıyordu. Alçak bir iskemleye çöktü, telefonu açarken yere düşürdü, sonra gene aldı eline: «Evet?»

Şehirlerarası: Pennsylvania'daki bir kasabadan; kasabanın adını anlayamadı. Bir sıra gü-

rültünün, tıkırtının arkası sıra, kadın mı yoksa erkek mi olduğu kestirilemeyen kuru bir ses, tanıdıklarından hiçbirininkine benzetemediği bir ses geldi kulağına: «Merhaba, Walter.»

«Kimsiniz?»

Öbür uçtan bir cevap çıkmadı, sadece bir insan derin derin nefes alıyordu; telefon o kadar iyi bağlanmıştı ki nefes alan kimse sanki yanıbaşındaydı, sanki gelip dudaklarını onun kulağına dayamıştı. «Hiç hoşlanmam böyle şakalardan. Kimsiniz?»

«Ah, sen bilirsin beni, Walter. Çok eskiden beri bilirsin.» Çat, sonra sessizlik.

5

Tren Saratoga'ya vardığında geceydi; yağmur yağıyordu. Walter yolun çoğunu uyuyarak geçirmişti; vagonun sıcak ıslaklığında durmadan terleyerek düşler görmüştü; eski bir kalede yaşayan kart kızılderililerle uğraşmıştı önce; sonra başka bir düşte karşısına babası çıkmıştı, arkasından Kurt Kuhnhardt, yüzü belli olmayan biri, Margaret ile Rosa, Anna Stimson, bir de şişman, elmas gözlü, tuhaf bir kadın. Walter upuzun, bomboş bir caddede duruyordu; bir cenaze alayı gibi ağır ağır gelen bir sıra kara otomobilden başka hiçbir şey yoktu görünürde. Ama Walter her pencerede kendi çıplaklığına bakan bir sürü göz olduğunu biliyordu; otomobillerin ilkine bütün canlılığıyla el salladı; otomobil durdu, bir adam, babası ona kapıyı açtı. Babacığım, diye bağırdı Walter, ileri atıldı; kapı birden kapanıverdi, parmakları ezildi Water'in; babası göbeğini hoplata hoplata, kahkahalarla güldü, sonra pencereden sarkıp koca bir gül demeti fırlattı. İkinci otomobilde Margaret vardı, üçüncüde elmas gözlü kadın (Miss Casey değil miydi bu, cebir öğretmeni?),

dördüncüde Mr. Kuhnhardt ile yeni gözde memuru, yüzü belli olmayan adam. Her kapı açıldı, her kapı kapanıverdi, hepsi kahkahalarla güldüler, hepsi gül demetleri attılar. Otomobiller sessiz cadde boyunca ağır ağır uzaklaştı. Walter korkunç bir çığlıkla gül demetlerinin üstüne düştü: vücuduna dikenler battı; sonra birdenbire bardaktan boşanırcasına yağmaya başlayan bir yağmur, çiçekleri ezdi parçaladı, yapraklardaki soluk kan lekelerini yıkadı.

Karşısında oturan kadının bakışından uykusunda bağırmış olduğunu anladı. Utangaç utangaç gülümsedi; kadın hemen başını çevirdi, pek şaşkın halliydi. Sakattı, sol ayağında kocaman bir ayakkabı vardı. Saratoga istasyonunda trenden inerlerken Walter ona yardım etti, eşyalarını taşıdı, sonra ikisi birleşip bir taksi tuttular; ama konuştukları yoktu: biri otomobilin sağ köşesine çekilmiş, öbürü sol köşesine, yanlarındaki pencereden yağmura, yağmurdan eriyen, yayılan ışıklara bakıyorlardı. Walter birkaç saat önce, New York'da, bankadaki bütün parasını çekmiş, apartmanının kapısını kilitlemiş, kimseye bir haber bırakmadan yola çıkmıştı; sonra bu geldiği kentte de hiç tanıyan yoktu onu. Ne kadar hoş bir şey.

Otel tıklım tıklım doluydu. kâtibin dediğine göre, yarışlara gelenlerin yanı sıra o günlerde yapılacak olan tıp kongresine gelenler de bir hayliydi. Hayır, çok üzgündü, hiçbir yerde oda bulma olanağı yoktu. Belki yarın.

Bunun üzerine Walter doğruca bara gitti. Bütün geceyi ayakta geçirecekti nasıl olsa, iyisi mi kafayı çeker, eğlenirdi. Gittiği bar çok geniş, çok sıcak, gürültülü bir yerdi, birbirinden tuhaf yazlık kılıklara girmiş insanlarla doluydu: kürklere gömülmüş yarı çıplak kadınlar; ufak tefek, iyice gelişmemiş cokeyler; yüksek sesle konuşan, soluk yüzlü, kareli giysili adamlar. Walter bir iki bardak viskiden sonra gü-

rültüyü duymaz oldu. Çevresine şöyle bir bakındı, birden sakat kadını gördü. Hemen oracıktaki bir masada tek başına oturmuş, nane likörü içiyordu. Karşılıklı gülümsediler. Sonra Walter kalkıp onun yanına gitti. «Yabancı sayılmayız,» dedi kadın, adam oturdu. «Yarışlar için geldiniz galiba?»

«Hayır,» dedi Walter, «dinlenmek için. Ya siz?»

Kadın dudaklarını büzdü. «Herhalde görmüşsünüzdür, bir ayağım sakattır benim. Ah, haydi haydi, şaşırmış gibi yapmayın: gördünüz elbette, herkes görür onu. Evet,» dedi; bardağının içindeki kamışla oynadı; «evet, doktorum bu kongrede bir konuşma yapacak; beni, yani ayağımı anlatacak; pek az raslanan bir sakatlıkmış benimkisi de onun için. Ah, bayağı korkuyorum. Kongrede herkese ayağımı göstermem gerekecek, ürküyor insan, utanıyor, sıkılıyor, bir sürü şey.»

Walter çok üzüldüğünü söyledi; kadın, ah, üzülecek bir şey yok bunda, dedi; gezmiş oluyordu, değil mi? «Altı yıldır hiçbir yere gittiğim yoktu. Altı yıl önce, bir haftalığına, Bear Mountain Inn'e gitmiştim.» Yanakları kırmızıydı, pençe pençeydi; koyu lavanta çiçeği rengi gözleri, birbirine fazlaca yakındı: sanki hiç kırpmıyordu onları. Sol elinin yüzük parmağında altın bir halka vardı; ama numara tabii: kimse inanmazdı onun evli olduğuna.

«Ben hizmetçiyim,» dedi kadın bir soruya cevap verirken. «Hiç de kötü bir iş değildir. Namusumla hayatımı kazanıyorum, pek severim işimi. Yanlarında çalıştığım karı kocanın güzel bir çocukları var, adı Ronnie. Son derece iyidir aramız, annesinden çok beni sever; kendisi söyledi. Annesi hep sarhoştur da.»

Dinlenecek şey değildi bunlar, ama Walter büsbütün yalnız kalmaktan korkarak onun yanından ayrılmadı, içti, bir zamanlar Anna

Stimson'la konuştuğu gibi konuştu. Sst! dedi kadın bir ara; sesi iyice yükselmişti Walter'in, herkes onlara bakıyordu. Walter hiç aldırmadı; hepsinin canı cehenneme, dedi; sanki beyni camdan yapılmıştı, sanki içtiği her viski damlası bir çekiç olmuştu; kafasının içinde, kırık cam parçaları çın çın ötüyordu; gözleri bulanıklaşıyor, her şey biçim değiştiriyordu; karşısındaki sakat kadın bir tek insan değildi, hayır, bir sürü insandı: Irving, annesi, Bonaparte adlı bir adam, Margaret, bunlar, daha başkaları, hepsi o kadında toplanmışlardı: yavaş yavaş anlıyordu, hayat bir çemberdir, hiçbir an'ı kopmayan, ayrılmayan, unutulmayan bir çember.

6

Bar kapanıyordu. İkisi de, Alman usulü, kendi paralarını kendileri verdiler; paranın üstünü beklerken hiç konuşmadılar. Lavanta çiçeği gözleriyle Walter'e bakmakta olan kadının her hali ölçülüydü, ama içinde bir şeyler kıpırdamaya başlamıştı. Garsonun getirdiği parayı paylaştılar; sonra kadın, «İsterseniz benim odama gelin,» dedi. Yüzü kıpkırmızı oldu. «Yatacak bir yerim yok demiştiniz de...» Walter uzanıp onun elini tuttu: kadın utangaç utangaç gülümsedi.

Ucuz bir işporta kokusu saçarak banyodan çıktığı zaman kadının üstünde sadece ten rengi bir sabahlık vardı; bir de o kocaman kara ayakkabı. Walter, birden, taş çatlasa ona yaklaşamayacağını, onunla sevişemeyeceğini hissetti. Hayatında hiç bu kadar acımamıştı kendisine: böyle bir şeyi Anna Stimson bile hoş görmezdi, bağışlamazdı. «Bakmayın,» dedi kadın; sesi titriyordu; «kimsenin görmesini istemem ayağımı».

Walter pencereye döndü; karaağaç yaprakları yağmurda fısıldaşıyor, ta uzaklarda çakan şimşekler beyaz beyaz göz kırpıyordu. «Haydi,» dedi kadın. Walter yerinden kımıldamadı.

«Haydi.» Kadının sesi kaygılıydı. «Işığı söndüreyim mi? Hani belki karanlıkta — karanlıkta soyunmak istersiniz.»

Walter yatağın kıyısına gitti, eğilip onu yanağından öptü. «Çok hoşuma gidiyorsun, çok tatlı şeysin, ama...»

Tam o sırada telefon çaldı. Kadın şaşkın şaşkın baktı. «Oh, Tanrım,» dedi; telefonun ağız yerini eliyle kapattı; «şehirlerarası: Ronnie'ye bir şey oldu galiba! Hastalanmıştır herhalde, ya da — allo — ne? — Ranney mi? — Yok, hayır. Yanlış numara...»

«Dur,» dedi Walter; telefonu onun elinden aldı. «Benim, ben, Walter Ranney.»

«Merhaba, Walter.»

Gene o ses, kadın mı erkek mi olduğu kestirilemeyen, durgun, uzak ses, tam midesinin üstüne bir yumruk gibi indi. Oda alçalıp yükseldi, eridi, eridi. Dudağının üzerinden bir ter bıyığı fışkırdı. «Kimsiniz?» dedi; öyle yavaş söylemişti ki bunu, kelimenin sonu duyulmadı bile.

«Ah, sen bilirsin beni, Walter. Çok eskiden beri bilirsin.» Sonra sessizlik: telefon kapanmıştı.

«Hey,» dedi kadın, «nerden biliyorlar benim odamda olduğunuzu? Yani — şey, kötü bir haber miydi? Hani halinizde bir...»

Walter onun üstüne yıkıldı, sımsıkı yapıştı kadına, yanağını yanağına dayadı. «Sarıl bana,» dedi; nerdeyse ağlayacaktı. «Ne olursun, sarıl, sarıl.»

«Zavallı, küçük çocuk,» dedi kadın; adamın sırtını okşadı. «Zavallı, küçük çocuğum benim: korkunç derecede yalnınız şu yeryüzünde, değil mi?» Walter onun kollarının arasında uyumuş kalmıştı.

Ama o zamandan beri uyuyamıyordu, bir türlü uyuyamıyordu, vantilatörün ağır ağır dönüşü bile uyutamıyordu onu; vantilatöre baktıkça tren tekerleklerinin çıkardığı gürültüyü duyuyordu: Saragota'dan New York'a, New York'dan New Orleans'a. New Orleans'ı seçmesinin belli bir nedeni yoktu; sadece işte yabancılarla dolu bir kentti, sonra uzaktı. Vantilatörün durmadan dönen dört bıçağı, tekerlekler, sesler, dönüyor, dönüyor; anlamıştı artık, iyice anlamıştı, sonsuz bir örgüydü bu, kötülüklerinin sonu hiç gelmeyecekti, hiç.

Yağmur borularından sular boşandı, üst katta adımlar gezindi, holde anahtarlar çıngırdadı, uzaklarda bir radyo haberleri okuyordu, yan odada küçük bir kız: niçin? dedi. Niçin? NİÇİN? Ama oda tam bir sessizlik içindeydi sanki. Kapının üstünden sızan ışıkta ayakları oyma taş gibi görünüyordu: tırnakları on küçük aynaya benziyordu, yeşil yeşil parlamaktaydılar. Kalkıp yatağın kıyısına oturdu, bir havluyla yüzünün terini sildi; bayağı ürküyordu sıcaktan, çünkü onun karşısında kendi güçsüzlüğünü, çaresizliğini açıkça anlıyordu. Odanın öbür ucuna fırlattığı havlu bir abajura takılıp öne arkaya sallandı. O sırada telefon çaldı. Çaldı. Öyle hızlı çalıyordu ki bütün otel duyacaktı nerdeyse. Herkes kapısının önüne toplanacaktı. Yüzünü yastığa gömdü, kulaklarını elleriyle kapadı, sonra şöyle düşündü: saçma sapan şeyler düşün, önemsiz şeyler, rüzgârı düşün.

GECE AĞACI

Kıştı. Küçük istasyonun önündeki soğuk, rüzgârlı düzlüğü bir sıra çıplak elektrik lambası aydınlatıyordu; sanki bütün sıcaklığı onlar çekmişti. Akşam üzeri yağmur yağmıştı; istasyonun saçaklarından buzlar sarkıyordu; camdan yapılma bir canavarın korkunç dişleri gibi. Düzlükte uzunca boylu genç bir kızdan başka kimse yoktu. Kızın sırtında külrengi fanila bir giysi, yağmur geçirmeyen bir pardösü, boynunda da büyücek bir eşarp vardı. Sarımsı kahverengi saçları ortadan ayrılmıştı, omuzlarına doğru dalga dalga iniyordu; yüzü azıcık inceydi, dardı; gene de, aşırı derecede değilse bile, bir hayli güzeldi. Eli kolu doluydu, üstünde süslü pirinç harflerle «Kay» yazılı olan külrengi süet bir çantadan başka, bir sürü dergi, bir de kocaman, yeşil, kovboy gitarı yüklenmişti.

Tren karanlığın içinden buharlar saçarak ışıl ışıl çıkageldi, durdu; Kay elinde yüküyle en arkadaki vagona tırmandı.

Vagon eski mi eskiydi, kırmızı pelüş kaplı kanepeler yırtık pırtıktı, yer yer açılmış olan kumaşın altından tentürdiyot rengi tahtalar görünüyordu. Tavandan sarkan bakır lambanın gerçekle ilgisiz, yerini yadırgamış bir hali vardı. Donuk, cansız bir duman bulutu dolaşıyordu havada; vagonun sıcaklığı yerlere atılmış bayat sandviç artıklarının, elma koçanlarının, portakal kabuklarının kokusunu büsbütün keskinleştiriyordu: bütün bu süprüntüler,

kâğıt bardaklar, meyveli gazoz şişeleri, yırtık gazeteler, ortadaki uzun geçidi baştan başa doldurmuştu. Duvara gömülü bir su soğutma dolabının musluğundan yere durmadan su sızıyordu. Kay vagona girdiği zaman başlarını kaldırıp yorgun yorgun bakan yolcular, durumlarından hiç de şikâyetçiye benzemiyorlardı.

Kay'in içinden elini burnuna götürmek geldi, ama götürmedi; yerdeki süprüntülere basmamaya çalışarak ilerledi; şekerleme yapan şişman bir adamın ayağının üstünden aşarken az kaldı takılıp düşecekti. Biçimsiz, acayip iki adam, yanlarından geçtiği sırada ona ilgiyle baktılar; küçük bir çocuk kanepenin tepesine çıkmış, bağırıyordu: «Hey, anne gitara bak! Hey, bayan, versene çalayım şu gitarı!» Annesi kıçına bir tokat yapıştırıp susturdu onu.

Bir tek boş yer vardı. Vagonun ta öbür ucunda, ayrı bir bölmedeydi o yer; bir adamla bir kadın yan yana oturmuş, ayaklarını karşılarındaki boş koltuğa uzatmışlardı. Kay bir an duraladı, sonra sordu: «Buraya oturabilir miyim?»

Kadın birden başını kaldırdı, sanki bir yanına bir iğne saplanmıştı. Ama sonra kendini toparladı, gülümsedi. «Ne diye oturamayasın, şekerim,» diyerek ayaklarını çekti; arkasından adamın ayaklarını da tutup yere indirdi; adam hiç oralı değildi, pencereden dışarı bakıyordu.

Kay kadına teşekkür ederek pardösüsünü çıkardı, oturdu, çantasıyla gitarını yanına koydu; dergiler kucağındaydı; rahattı rahatlığına, bir de yastığı olsaydı sırtını dayamak için büsbütün rahat edecekti.

Tren sarsıldı; pencerenin dışında buharlar uçuştu; ıssız istasyonun kirli ışıkları uzaklaştı, eridi.

«Ne biçim istasyon burası,» dedi kadın. «Ne kasabası var, ne bir şeyi.»

«Kasaba birkaç kilometre içerdedir,» dedi Kay.

«Öyle mi? Buralı mısın?»

«Hayır.» Amcasının cenazesi için gelmişti. Kendisine bu yeşil gitardan başka hiçbir şey bırakmayan bir amca, ama bunu kadına söylemedi tabii. Nereye gidiyordu? Ah, nereye olacak, geldiği yere, okula, yüksek okula.

Bunları konuştular, sonra kadın şöyle dedi: «Ne öğreneceksin sanki orada? Dinle bak, şekerim, ben epeyce okumuş bir insanım, ama bugüne kadar yüksek okulun kapısından içeri adımımı atmış değilim.»

«Evet,» diye mırıldandı Kay; sonra terbiyeli bir tavırla kucağındaki dergilerden birini açtı. Işık çok kötüydü, üstelik öyküler de tatsız tatsız şeylerdi. Ama çene yarıştırmaya da hiç isteği yoktu, onun için sayfaları gelişigüzel çevirmeye devam etti; derken bir el dokundu dizine.

«Okuma,» dedi kadın. «Konuşacak insan yok, patlayacağım nerdeyse. Onunla konuşmak çok sıkıcı iş.» Başparmağıyla adamı işaret etti. «Sakattır: hem sağır, hem dilsiz, anlıyorsun.»

Kay dergiyi kapadı; kadına alıcı gözüyle ilk olarak bakıyordu. Kısa boyluydu; ayaklarının ucu zor değiyordu yere. Ufak tefek insanların çoğu gibi, onun da bir oran bozukluğu vardı, başı büyüktü, ama iyice büyük. Etli, sarkık yüzü allık içindeydi, pırıl pırıldı, onun için de yaşını tahmin etmek pek zordu: elli, elli beş belki. Kocaman, donuk gözleri oradan oraya dönüp durmaktaydı; gördüğü şeylerden hoşlanmıyordu sanki. Saçlarını kırmızıya boyamıştı; açıkça belliydi boyalı oldukları; bukleleri de iri iri, uzun uzundu. Şapkası kulağının üstüne düşmüştü; bir zamanlar güzel olduğu anlaşılan, lavanta çiçeği rengi, büyük bir şapkaydı; kadın ikide bir onun kenarından sarkan yap-

ma kirazları arkaya itiyordu. Süssüz, mavi giysisi pek yeni değildi. Soluğunda keskin, tatlı bir içki kokusu vardı, cin kokusu.

«Benimle konuşmak istersin, değil mi, şekerim?»

«Elbette,» dedi Kay; hafifçe gülümsedi.

«Elbette istersin. İstersin, tabii istersin. İşte treni bunun için severim. Otobüste kimse ağzını açıp iki kelime konuşmaz. Ama hep söylerim ya, tren başkadır, trende herkes hemen kaynaşıverir.» Sesi neşeliydi, uğultuluydu, bir erkek sesi gibi boğuktu. «Ama onun yüzünden hep burada oturmak zorunda kalıyoruz; kendi kendimize; ayrı bir kompartmana benzer burası, görüyorsun?»

«Çok hoş bir yer,» dedi Kay. «Bu kanepeye oturmama izin verdiğiniz için teşekkür ederim.»

«Ben pek sevindim sen geldin diye. Çoğu zaman kimse gelmez bizim yanımıza; nedense bunu görünce siniri bozuluyor herkesin.»

Tam o sırada, adam sanki bu sözleri yalanlamak içinmiş gibi gırtlağından tuhaf bir ses çıkardı, sonra kadının koluna yapıştı. «Rahat bırak beni, sevgilim,» dedi kadın; çocuğunu azarlayan bir anneye benziyordu «Bir şeyim yok. Konuşuyoruz azıcık. Uslu dur, yoksa bu güzel kız kaçar yanımızdan. Çok zengin; yüksek okula gidiyor.» Sonra Kay'e göz kırparak şöyle dedi: «Sarhoş sanıyor beni.»

Adam arkasına yaslandı, boynunu yana eğip göz ucuyla Kay'i süzmeye başladı. Mavili beyazlı bir çift bilyeye benzeyen gözleri güzeldi, tuhaf bir güzellik; kirpikleri gürdü, uzundu. Kocaman, sakalsız yüzünde herhangi bir ifade yoktu, yalnızca bir uzaklık duygusu veriyordu insana. Heyecanlanamayan ya da heyecanını gösteremeyen bir adamdı. Kırçıl saçları kısacık kesilmiş, öne doğru taranmıştı. Bilinmeyen bir yöntemle birdenbire ihtiyarlatılmış küçük

bir çocuktu sanki. Eski, mavi bir giysi vardı üstünde; kötü mü kötü, ucuz bir koku sürünmüştü. Sol bileğine de bir «Mickey Mouse» saati takmıştı.

«Sarhoş sanıyor beni,» diye tekrarladı kadın. «İşin hoş yanı, gerçekten sarhoşum. Aa, boş ver — hödük gibi de oturulmaz ya, değil mi?» Öne doğru eğildi. «Ha, değil mi?»

Kay gözlerini adama dikmişti; bayağı rahatsız oluyordu onun bakışlarından, gene de başını başka yana çeviremiyordu. «Doğru,» dedi.

«Öyleyse içelim,» dedi kadın. Elini muşamba torbasına daldırıp yarı yarıya dolu bir cin şişesi çıkardı. Tıpasını açmaya hazırlanırken, birden aklına bir şey gelmiş gibi durdu, şişeyi Kay'e verdi. «İki kişi olduğumuzu unuttum,» dedi. «Gidip şuradan kâğıt bardak alayım.»

Kay'in içki içmeyeceğini söylemesine kalmadan, kadın kalkmış, yalpa vura vura su soğutma dolabının olduğu yana doğru gitmeye başlamıştı bile.

Kay esnedi, alnını pencerenin camına dayadı, parmakları gitarın tellerinde dolaştı: yumuşak, yatıştırıcı sesler duyuldu, pencereden görülen, karanlığa gömülü topraklar kadar huzur verici sesler. Gökte, trenin üzerinde buzlu bir ay ince, beyaz bir tekerlek gibi dönmekteydi.

Sonra durup dururken tuhaf bir şey oldu: adam uzanıp Kay'in yanağını okşadı. Son derece yumuşak, ama aşırı bir hareketti bu; Kay önce ne yapacağını kestiremedi: düşünceleri birkaç yöne birden saldırdı. Adam öne doğru eğilmişti; gözleri kızın gözlerine iyice yaklaşmıştı; sürünmüş olduğu koku dayanılır şey değildi. Onlar birbirlerine bakarken gitardan hiç ses çıkmadı. Sonra birdenbire Kay adama acıdığını hissetti; ama, gene de, evet, gene de iğ-

reniyordu, tiksiniyordu ondan: tuhaf bir şey vardı bu adamda, anlaşılmaz bir şey, bu adama bakarken şeyi hatırlıyordu — neyi?

Biraz sonra adam elini çekip arkasına yaslandı; yüzünde aptalca bir gülümseme dolaştı; sanki çok önemli, çok akıllıca bir iş yapmıştı da alkış bekliyordu.

«Deh! Deh! benim karakaçanım...» diye bağırdı kadın. Oturdu; yüksek sesle, «Fırıl fırıl dönüyor başım! Her yanım kesiliyor, bitkinim! Heyt!» dedi. Elindeki bir avuç dolusu kâğıt bardaktan ikisini seçti, öbürlerini bluzunun yakasından içeri attı. «Hem emin, hem de kuru bir yer, ha ha ha...» Derken bir öksürük nöbetine tutuldu; nöbet geçince duruldu, sessizleşti. «Sevgilim eğleniyor muydu?» diye sordu; göğsünü ovuşturdu. «Ah, çok tatlı şeydir.» Nerdeyse bayılacaktı. Kay keşke bayılsa diye düşündü.

«Ben içmek istemiyorum,» dedi; şişeyi kadına verdi. «İçki içemem ben: hiç sevmem.»

«Oyunbozanlık etme,» dedi kadın. «Haydi, uslu bir kız gibi tut şu bardağını.»

«Yok, ne olur...»

«Tanrım, tut şunu. Bu yaşta böyle sinirlilik! Ben tir tir titresem de bir şey gerekmez, nedeni var çünkü. Ah, Tanrım, hem de ne nedenler.»

«Ama...»

Kadının yüzü korkunç bir gülümsemeyle çarpıldı. «Ne o? Yoksa benimle içki içmeyi düşüklük mü sayıyorsun?»

«Ne olur yanlış anlamayın,» dedi Kay; sesi titriyordu. «Sadece yapmak istemediğim bir işe böyle zorlanmak hoşuma gitmiyor. Gelin bunu arkadaşınıza verelim, o içsin, olmaz mı?»

«Ona mı? Yok, hayır; azıcık aklı var zaten, bir de içki içerse tamam olur. Haydi, şekerim, yuvarla bakalım.»

Kay baktı kurtuluş yok, azıcık daha dirense

kavga çıkacak, kadının dediğini yapmaya karar verdi. Bir yudum aldı, titredi. Çok keskin bir cindi. Boğazı yandı, gözlerine yaşlar doldu. Kadının kendisine bakmadığı bir sırada, çabucak elindeki kâğıt bardağı gitarın deliğinden içeri boşaltıverdi. Ama adam görmüştü; Kay ona gözleriyle işaret etti, söylemesin diye. Öylece duruyordu adam; yapılan işareti anlayıp anlamadığı bile belli değildi.

«Nerelisin, kızım?» diye sordu kadın.

Kay bir an şaşaladı, vereceği cevabı bulamadı. Kafasına bir sürü kent adı doluşmuştu. Sonunda, şaşkınlığı geçince, şöyle dedi: «New Orleans. New Orleans'lıyım.»

Kadın canlandı, gülümsedi. «New Orleans, son günlerimi geçirmek istediğim yer. Bir zamanlar, oh, evet, 1923'de, orada falcılık ederdim ben; küçük, güzel bir salonum vardı. Şeyde, St. Peter Caddesinde.» Sustu, eğilip boş cin şişesini yere bıraktı. Şişe ortadaki geçide doğru ağır ağır yuvarlandı, durdu, ileri geri gidip geldi. «Ben Texas'da büyüdüm — koca bir çiftlikte — babam zengindi. Her şeyin en iyisini alırdı bize; giysilerimiz Fransa'dan, Paris'den gelirdi. Sizin de büyük bir eviniz olsa gerek. Bahçeniz var mı? Çiçek yetiştirir misiniz?»

«Sadece leylak.»

Bir biletçi girdi vagona; onunla birlikte kapıdan içeri dalan soğuk rüzgâr yerdeki süprüntüleri hışırdattı; dumanlı, sıcak, ölü havayı canlandırıverdi. Biletçi ilerledi; arada bir durup bir bilet zımbalıyor, ya da yolculardan biriyle konuşuyordu. Saat gecenin on ikisini geçmişti. Bir yolcu ağız mızıkası çalmaktaydı, çok güzel çalıyordu. Bir başkası tanınmış bir politikacıyı övüyordu. Küçük bir çocuk uykusunda bir çığlık attı.

«Kim olduğumuzu bilseydin, belki bu kadar kötü davranmazdın bize,» dedi kadın; kocaman

başını salladı. «Hani öyle büsbütün sokak süprüntüsü değiliz, yok, hayır.»

Kay gene şaşırıp kalmıştı; sinirli bir hareketle çantasındaki paketten bir sigara çıkarıp yaktı. Öndeki vagonlarda yer yok mudur acaba, diye düşündü. Kadından da, adamdan da tiksiniyordu, bir dakika bile oturamazdı artık onların yanında. Hayatında hiç böyle bir durumda kalmamıştı. «Çok çok özür dilerim,» dedi, «hemen kalkıp gitmek zorundayım. Gerçi pek eğleniyorduk, ama trende buluşmak üzere söz vermiştim bir arkadaşıma da...»

Kadın son derece hızlı, görünmez bir hareketle kızın bileğine yapışıverdi. «Annen yalan söylemenin günah olduğunu öğretmedi mi sana?» diye fısıldadı. Lavanta çiçeği rengi şapkası başından kayıp düştü, ama hiç aldırınadı kadın, şapkasını tutmaya davranmadı. Dilini çıkarıp dudaklarını ıslattı. Kay'in ayağa kalktığını görünce, bileğini daha çok sıkmaya başladı. «Otur, şekerim... arkadaş filan yok... İşte biziz senin arkadaşın, kolay kolay bırakıp gidemezsin bizi.»

«İnanın, yalan söylemiyorum.»

«Otur, şekerim.»

Kay sigarasını yere attı, adam hemen eğilip aldı onu yerden. Sonra köşesine gömülüp ağzından duman çemberleri çıkarmaya koyuldu; çemberler göz göz yükseliyor, gittikçe büyüyerek yok oluyordu.

«Bizi böyle birdenbire bırakıp gitmen onu çok üzer, yazık değil mi, şekerim?» diye mırıldandı kadın. «Otur haydi — otur — haydi, ha şöyle. Ne güzel bir gitar bu. Çok, çok güzel bir gitar...» İkinci bir trenin sağır edici gürültüsü kadının sesini bastırdı. Bir an vagonun ışıkları söndü; karanlıkta öbür trenin altın renkli pencereleri göz kırpa kırpa geçti: sarı - kara - sarı - kara - sarı - kara. Adamın sigarası bir ateş

böceği gibi parlayıp parlayıp donuklaşıyordu; duman çemberleri sessizce yükselmekteydi. Dışardan keskin bir çan sesi geldi.

Lambalar yeniden yandığı sırada Kay bileğini ovuşturuyordu; kadının tuttuğu yer kıpkırmızı olmuştu, bilezik gibi. Kay kızgınlıktan çok, şaşkınlık içindeydi. Karar vermişti, biletçiye söyleyecekti, bana başka bir yer bulun, diyecekti. Ama adam biletini kesmeye gelince kızın ağzından sadece kırık dökük, anlaşılmaz kelimeler çıktı.

«Evet, miss?»

«Yok bir şey,» dedi kız.

Biletçi gitti.

Bölmedeki üç kişi sessiz sessiz bakıştılar; sonunda kadın şöyle dedi: «Bak, sana ne göstereceğim, şekerim.» Muşamba torbasını karıştırdı. «Bunu gördükten sonra bizi küçümsemekten vazgeçersin sanırım.»

Kay'e uzattığı şey bir el ilanıydı; eski mi eski, sararmış bir kâğıt parçası; sanki yüzyıllarca önce basılmıştı. Üstünde son derece süslü harflerle şunlar yazılıydı:

L A Z A R U S
Diri Diri Gömülen Adam
BİR MUCİZE
GELİP GÖZLERİNİZLE GÖRÜN
Büyükler, 25s — Çocuklar, 10s

«Ben her gömülüşte önce bir ilahi söyler, sonra da İncil okurum,» dedi kadın. «Çok acıklı olur: bazı kimseler kendilerini tutamayıp ağlarlar bile, yaşlıların çoğu ağlar. Benim süsüme de diyecek yoktur hani: kara bir peçe, kara bir giysi, ah, tam bu işe göredir kılığım. Bunun da ısmarlama yapılmış, damatlık bir giysisi vardır; kafasına Hintliler gibi bir sarık sarar, yüzüne de bol bol talk pudrası sürer. Anlıyorsun ya, gerçek bir ölünün gömülüşüne ben-

zesin diye elimizden geleni yaparız. Ama, hiç, canım, zaman değişti şimdi, bir sürü piç kurusu gelir, gülerler, alay ederler, kızdırırlar insanı — bazen bayağı seviniyorum bunun sağır olduğuna; o çocukların söylediklerini duysa kim bilir ne kadar üzülür.»

Kay sordu: «Yani siz bir sirkte, ya da gezginci tiyatroda, ya da işte öyle bir yerde mi çalışıyorsunuz?»

«Yok, yalnız çalışıyoruz biz,» dedi kadın; az önce düşürmüş olduğu şapkasını giydi. «Yıllardır, yıllardır yaparız bu işi — Güney'in bütün belli başlı kasabalarında oynadık: Singasong, Mississippi — Spunky, Louisiana — Eureka, Alabama...» Daha bir sürü kasaba adını şarkı söyler gibi saydı. «İlahiden, İncil'den sonra, bunu gömüyoruz.»

«Tabutla mı?»

«Bir çeşit tabut. Çok güzeldir, kapağının üstü baştan başa gümüş rengi yıldızlarla süslüdür.»

«Havasızlıktan boğulmaz mı?» dedi Kay. «Ne kadar kalıyor toprağın altında?»

«Hepsi bir saat tutar herhalde — ökseciliği katmıyorum tabii.»

«Öksecilik mi?»

«Ha ha. Oyundan bir gece önce yaptığımız şey. Bir dükkân buluruz; eski yeni, bakmayız ona; iş vitrini genişçe olsun; sahibini kandırdık mı, bu girer vitrine, kendi kendini hipnotize eder. Bütün gece orada, öyle, kazık gibi yatar; yoldan geçenler toplanıp toplanıp bakarlar: hepsinin de ödü kopar bunu o halde görünce...» Konuşurken, bir yandan da parmağıyla kulağını karıştırıyordu, arada bir de durup tırnağının arasına giren pisliklere bakmaktaydı. «Bir keresinde, Mississippi'li bir şerif...»

Bu sözlerle anlatmaya başladığı öykü, hem karmakarışık, hem de saçmasapan bir şeydi: Kay dinlemedi bile. O ana kadar duydukları ye-

terdi; kafasında bir sürü hayal canlanmıştı, amcasının cenazesi geçiyordu gözlerinin önünden; doğrusu onun ölümüne fazla üzülmüş değildi; pek tanımazdı amcasını. Karşısında oturan adama gizliden gizliye bakarken, tabutun içinde yatan amcasının bembeyaz yüzünü görür gibi oluyordu. Bu iki yüz arasında tuhaf bir benzerlik vardı: durgun, sessiz, korkunç; adam sanki bir vitrindeydi gerçekten, ya da bir cam kutunun içinde; herkesin kendisine bakmasından memnun, öylece duruyordu sanki.

«Ne dediniz?»

«Şey dedim: Bu işi mezarlıkta yapmamıza izin verseler çok daha iyi olur. Nerede yer bulursak orada yapıyoruz şimdi... aksi gibi de boş arsaların onda dokuzu pis kokulu benzin istasyonlarının yanındadır nedense. Ama, nerede olursa olsun, yamandır bizim oyunumuz, eşsizdir. Bir gün, bir yerde rasiarsan, gel gör bak.»

«Ah, çok isterim görmek,» dedi Kay; başka bir dünyada gibiydi.

«Ah, çok isterim görmek,» dedi kadın; kızın sesini taklit ederek söylemişti bunu. «Kim çağırdı seni? Gel diyen oldu mu?» Eteğini kaldırıp paçavraya dönmüş gömleğine burnunu sildi. «İnan bana, çok zor bir iş bizimkisi, üstelik kazancı da az. Geçen ay ne kazandık, bilir misin? Elli üç dolar! Gel de yaşa bu kadarcık parayla, göreyim seni, şekerim.» Bir iki derin soluk aldı burnundan, sonra etekliğini düzeltti. «Günün birinde bu yavrucak toprağın altında ölüp kalacak; işin tuhafı birçok kimse öldüğüne bile inanmayacak bunun; numara diyecekler, numara yapıyor.»

Bu sırada adam cebinden mumlanmış şeftali çekirdeğine benzeyen bir şey çıkarıp avucunun ortasına koydu. Kay'a baktı, sonra gözlerini açarak çekirdeği sevmeye, okşamaya başladı; çok iğrençti görünüşü.

Kay kaşlarını çattı. «Ne istiyor?»

«Onu satın almanızı.»

«Nedir o?»

«Büyü,» dedi kadın. «Bir aşk büyüsü.»

Ağız mızıkası susmuştu. Karmakarışık sesler birdenbire ayrıldı, belirdi: bir horultu, cin şişesinin ileri geri gidip gelişi, uykulu seslerin fısıltısı, tekerleklerin ardı arası kesilmez uğultusu.

«Aşkın bundan ucuzu olur mu, şekerim?»

«Çok iyi. Yani çok hoş...» dedi Kay; hiç niyeti yoktu böyle bir şey almaya. Adam çekirdeği pantolonuna sürtüp parlattı. Boynunu bükmüş, yalvaran bir tavır takınmıştı; derken çekirdeği dişlerinin arasına tutup ısırdı; hani gümüş paraları, kalp mi değil mi anlamak için ısırırlar ya, işte tıpkı öyle yaptı. «Büyüler bana hep uğursuzluk getirir. Sonra... ne olur, söyleyin, yapmasın böyle şeyler.»

«Korkacak bir şey yok,» dedi kadın; sesi büsbütün cansızlaşmıştı. «Kötülük edecek değil sana.»

«Söyleyin, yapmasın, yapmasın!»

«Elimden ne gelir benim?» dedi kadın; omuz silkti. «Para sende. Zenginsin. İstediği bir dolar, bir dolarcık.»

Kay çantasını koltuğunun altında sıktı. «Ancak beni okula götürecek kadar param var,» diye bir yalan kıvırdı; birden ayağa fırlayıp ortadaki geçide çıkıverdi. Bir an durdu orada, bir şeyler olacak sanıyordu. Ama hiçbir şey olmadı.

Kadın tam bir ilgisizlikle içini çekti, gözlerini yumdu; adam da yavaşça arkasına yaslanıp çekirdeği cebine soktu. Sonra elini uzatarak yanında oturan kadının elini tuttu.

Kay arkasındaki kapıdan vagonun sahanlığına çıktı. Dışarsı çok soğuktu; pardösüsü içerde kalmıştı. Boynundaki eşarpı çözüp başına bağ-

ladı.

Daha önce hiç gelmemişti buralara, ama çevresinde gördüğü şeyleri tanıyormuş gibiydi: ayışığında soluk, dumanlı bir renge bürünmüş olan koca koca ağaçlar yolun iki yanını boydan boya kaplıyordu. Tepede, yıldızlarla donanmış uçsuz bucaksız gökyüzü masmaviydi. Lokomotifin dumanları upuzun bulutlar gibi yükselmekteydi. Sahanlığın bir köşesindeki kırmızı camlı fenerden renkli gölgeler saçılıyordu.

Çantasından bir sigara çıkarıp yakmaya çalıştı: rüzgâr kibritleri yanar yanmaz söndürüveriyordu, sonunda bir tek kibriti kaldı. Fenerin olduğu köşeye gitti, ellerini siper edip son kibritini sigarasının ucuna tuttu, çaktı: alev bir an titreyip canlandı, sonra söndü. Kay kızgın bir hareketle sigarayı da, boş kibrit paketini de fırlatıp attı; sinirleri iyice gerilmişti, vagonun duvarını yumruklayıp huysuz bir çocuk gibi homurdanmaya, ağlamaklı sesler çıkarmaya başladı.

Soğuktan başı ağrıyordu; sıcak vagona girip bir güzel uyumalıydı. Ama yapamazdı bunu, şu anda yapamazdı; niçin yapamayacağını düşünmüyordu bile, çünkü pek iyi biliyordu nedenini. Hem dişlerinin birbirine çarpmasına engel olmak, hem de bir ses duyup cesaretlenmek için kendi kendine konuşmaya koyuldu: «Alabama'dayız şimdi, öyle sanıyorum, yarın Atlanta'da olacağız, on dokuz yaşındayım ben, ağustosta yirmime basacağım, yüksek okulun ikinci sınıfındayım...» Karanlıkta çevresine bakındı, güneşin doğmak üzere olduğunu haber verecek bir işaret aradı, sonu gelmeyen ağaçlardan, buz gibi aydan başka bir şey göremedi. «Tiksiniyorum ondan, iğrenç bir adam, tiksiniyorum ondan...» Sustu; söylediği sözlerin saçmalığından bayağı utanç duymuştu; üstelik şu gerçeği görmezlikten gelemeyecek kadar da yorgundu: kor-

kuyordu adamdan.

Birdenbire karşı konmaz bir istek, onu eğilip fenere dokunmaya zorladı. Camı sıcaktı fenerin; kırmızı ışıklar parmaklarından süzüldü; canlandırdı, renklendirdi onları. Sıcaklık ellerinden kollarına doğru yürüdü.

Öylesine dalmıştı ki kapının açıldığını duymadı. Tekerleklerin hiç dinmeyen uğultusu adamın ayak seslerini bastırıyordu.

Derken belli belirsiz, tuhaf bir duygu ona arkasında birinin durduğunu haber verdi; birkaç saniye sonra korkusunu yenip başını çevirdi, omuzunun üzerinden arkasına baktı.

Adam tam bir sessizlik içinde boynunu eğmiş, kollarını iki yanına sarkıtmış, öylece duruyordu. Fenerin ışığında kırmızıya boyanmış olan bu ifadesiz, kötülüksüz yüze bakarken, Kay neden korktuğunu anlayıverdi: bir anıydı onu korkutan, çok eskiden, çocukluğunda, düşüncelerinin üstüne perili bir gece ağacı gibi çöken korkularını hatırlatıyordu bu adam. Halalar, teyzeler, aşçılar, yabancılar — her fırsatta korkunç öyküler anlatır, ya da onu karşılarına oturtup hayaletlerden, ölümden, ruhlardan, şeytanın kötülüklerinden söz açan şiirler ezberletirlerdi. Sonra o büyücü; sonu gelmez öğütler: sakın evden uzaklaşayım deme, küçük, yoksa o büyücü herif seni yakaladığı gibi yutuverir! Her yerde karşısına o çıkardı, o büyücü, her yer tehlikeliydi. Gece, yatakta, duyuyor musunuz, pencereye vuruyor? Dinleyin!

Kay parmaklığa tutunarak yavaş yavaş doğruldu, dimdik durdu. Adam başını salladı, eliyle kapıyı gösterdi. Kız derin bir soluk aldı, ilerledi. İçeri girdiler.

Vagonun havası uyku kokuyordu; bir tek lamba yanmaktaydı, o yüzden de içersi yarı karanlıktı. Hiç hareket yoktu; sadece vagon ağır ağır sallanıyor, yerlere atılmış gazeteler hışır-

dıyordu.

Yalnız, kadın uyanıktı. Pek heyecanlı olduğu her halinden belliydi: saçının bukleleriyle, şapkasındaki kirazlarla oynuyor, kısacık bacaklarını öne arkaya sallayıp duruyordu. Karşısına geçip oturan Kay'e bakmadı bile. Adam ayaklarından birini altına alıp yerine yerleşti, kollarını göğsünün üstünde kavuşturdu.

Kay sanki hiçbir şey olmamış gibi davranmak isteğiyle bir dergi aldı eline. Adamın, gözlerini hiç ayırmadan kendisine baktığını hissediyordu: korku içindeydi, bağırmak, herkesi uyandırmak isteğiyle yandı. Ama ya duymazlarsa? Ya gerçek bir **uykuda** değilerse? Gözleri yaşlarla doldu; yazılar büyüdü, biçimsizleşti, silindi. Kaba, kızgın bir hareketle kapattı dergiyi, kadına baktı.

«Alıyorum,» dedi. «Büyüyü yani. Alacağım; bütün bunlar onun içinse — istediğiniz onu satın almamsa.»

Kadın cevap vermedi. İlgisiz ilgisiz gülerek adama döndü.

Kay'in gözleri kısıldı; adamın yüzü biçimini değiştirmekteydi sanki, suyun içinde aşağı doğru inen, toparlak, düz bir taş gibi, sallana sallana uzaklaşmaktaydı. Ilık bir tembellik sardı kızı. Kolunun altından çantasının çekilip alınışını, pardösüsünün bir kefen gibi başının üstüne örtülüşünü doğru dürüst göremedi bile.

GECE AĞACI

TRUMAN CAPOTE

Kar kümeleri bembeyaz bir denizde bembeyaz dalgalar gibiydi; Sylvia rüzgârların, ayışığının sürüklediği o dalgalara basarak ilerledi.
Ne istediğimi ben de bilmiyordum, belki de bunu hiçbir zaman öğrenemeyeceğim, ama her zaman, her yerde, her gördüğüm yıldızdan, başka bir yıldız görmeyi dileyeceğim; doğrusu hic korkmuyorum, diye düşündü.

ÖNEMLİ NOT

Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz.

100 Lira

CEM OFSET A.Ş. Tel: 79 43 13 - 14 - 15